Tüm Rasûllerin Ortak Müjdesi

Ebu HANZALA

FURKAN

Tüm Rasûllerin Ortak Müjdesi

'MUHAMMED'UN RASÛLULLAH'

"Andolsun, Allah'ın Rasûlü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır."
(33/Ahzab, 21)

Ebu HANZALA

www.tevhiddersleri.net
www.tevhiddergisi.net
info@tevhiddergisi.net

Furkan Basım ve Yayınevi

Tüm Rasûllerin Ortak Müjdesi
'Muhammed'un Rasûlullah'

Ebu HANZALA

Teknik Hazırlık

Dizgi
H. İbrahim ABBAD

Düzeltmeler
İsmail MAHİROĞLU

Baskı

Basım Yeri
Step Matbaacılık
Göztepe Mh. Bosna Cd. No:11
Bağcılar/İstanbul
Sertifika No: 12266

İletişim

E-posta
info@tevhiddergisi.net

Telefon
0 545 762 15 15
0 212 515 16 01

Posta
P.K. 51 Güneşli Merkez PTT
Bağcılar/İstanbul

Merkez
Kirazlı Mh. 1. Sk. No: 21/A
Bağcılar/İstanbul

1. Baskı, 2016

ISBN 978-605-85073-5-7

Genel Dağıtım

İstanbul: Tevhid Kitabevi Merkez, 0 (545) 762 15 15
Hürriyet Mh. Cumhuriyet Cd. No: 3 Bağcılar/İstanbul (Bağcılar İSKİ Karşısı)
Diyarbakır: Tevhid Kitabevi, 0 (541) 857 34 20
Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No: 190/A Bağlar/Diyarbakır
Bursa: İkra Kitabevi, 0 (532) 138 02 42
İlahiyat Fak. Karşısı Fethiye Mh. Kırlangıç Sk. No: 17 Nilüfer/Bursa
Konya: Tevhid Kitabevi, 0 (553) 513 48 48
Sarıyakup Mh. Burhandede Cd. No: 28/A Karatay/KONYA

İÇİNDEKİLER

بسم الله الرحمن الرحيم

Muhakkak hamd Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a *(cc)* sığınırız. Allah'ın *(cc)* hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki; Allah'tan *(cc)* başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki; Muhammed *(sav)* Allah'ın *(cc)* kulu ve Rasûlü'dür.

"Ey iman edenler! Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak Müslümanlar olarak can verin." [1]

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah, üzerinizde tam bir gözetleyicidir." [2]

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. Ki o (Allah) amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." [3]

Bundan sonra, şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın *(cc)* kelâmı, yolların en hayırlısı Muhammed'in *(sav)* yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlardır. Her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır. Her sapıklık da ateştedir.

---

1. 3/Âl-i İmran, 103
2. 4/Nisa, 1
3. 33/Ahzâb, 70-71

MUKADDİME

Kendini İslam'a nispet eden milyonlarca insanın yaşadığı büyük bir bozulmayla karşı karşıyayız.

Bu bozulmanın sebebi, Tevhid ve Sünnet kavramlarının tahrif edilmesi, içinin boşaltılıp şirk, hurafe ve bidatlerle doldurulmasından başka bir şey değildir. Bunun müsebbibi, elbetteki din konusundaki cehaletimizdir.

Bu cehaleti gidermenin tek bir yolu vardır. O da; temeldeki bozulmayı imar ve ihyaya, yine temelden başlamaktır.

İlk iş; kitlelerin ahlak kurallarıyla avutulduğu eserlere, sohbetlere, vaz-u nasihatlere bir son vermektir. Tevhid; anlam, şartları ve zıttıyla gündeme taşınmalıdır. Ve sonra Sünnet kavramının içi yeniden sahih bir şekilde doldurmalı, bu kavramın kapsamı araştırılmalıdır. Peygamber'in *(sav)* Allah katındaki değeri, insanlar nezdindeki yeri, sözlerinin bağlayıcılığı, ona *(sav)* tabi olmanın önemi, onu sevmenin fazileti, sünnetini yaşama ve yaymanın gerekliliği maneviyatı bozulan, değerleri kaybolan bu topluma defalarca anlatılmalıdır.

Tevhid'in zıttı şirk nasıl büyük ve korkunç bir tehlikeyse, sünnetin zıttı bidatin de büyük bir tehlike olduğu bu topluma aktarılmalıdır.

İnsanlar sünnetin yerine sinsice geçen bu bidatlere karşı uyarılmalı, dinin bozulmasının önüne geçilmelidir.

Bu bir zarurettir.

İşte elinizdeki bu eser; sünnetin yeniden ihyası, Muhammed'un Rasûlullah şehadetinin anlam ve kapsamını anlamayı, bidatin tanımlanması ve zararlarının açıklanmasını amaçlamış olup; sünnetin uyanışına vesile olması niyetiyle Tevhid Dergisi'nde yayımlanan yazı silsilesi düzenlenerek oluşturulmuştur.

Ümmetin derdine deva olması temennisiyle, çaba bizden tevfik Allah'tandır.

Duamız ve hamdımız ile...

Tevhid Dergisi

H. 1437 | M. 2016

NEDEN
'MUHAMMED'UN RASÛLULLAH?'

1. Şahitlik Vazifesini Yerine Getirebilmek

'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür' şehadeti*, 'Allah'ın tek ve hak ilah oluşuna'* şehadetin ayrılmaz parçasıdır. *'Muhammed'un Rasûlullah'* şehadetinin de bir takım şartları vardır.

Allah (cc), dine giriş için zorunlu olan bu kabul ve ikrarı *'şahitlik'* kavramıyla ifade etmemizi istemiştir. Bizler Allah'ın El-Hakim olduğuna itikad ediyoruz. El-Hakim, *'Abes iş yapmayan, yaptığı her şeyi bir hikmet ve ölçü üzere yapan'* demektir. Öyle ise Rabbimizin bu ikrarı *'şehadet ederim ki'* diye yaptırmasının bir hikmeti olmalıdır.

Kur'an ve Sünnet'e baktığımızda şahitliğin dört mertebesinin olduğunu görürüz. Kişi bu mertebeleri yerine getirdiği takdirde Allah'ın yanında şahitliği geçerli olmuş olur.

a. İlim

Şahitlik edenin şahitlik ettiği şeye dair ilim üzere olması şarttır. Aksi hâlde kişi, cahili olduğu bir şeye şahitlik edecektir ki bu da en basitinden yalan şahitlik kapsamında olacaktır.

*"Allah'ın dışında dua ettiklerinin şefaat yetkisi yoktur. Ancak **bilerek hakka şahitlik edenler** müstesna..."* [1]

Ayet açıkça göstermektedir ki Allah'ın yanında faydası olan şahitlik, içinde ilim barındıran şahitliktir.

'Şahitlik ederim ki Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür' diyen bir insan, bunun ne anlama geldiğine dair bir bilgiye sahip değilse, bilmediği bir şeye şahitlik etmiş olur.

Kelime-i Şehadet'le beraber Allah Rasûlü'ne *(sav)* karşı sorumluluklarımız oluşmaktadır. Bunların tafsilatını mutlak bilginin tek kaynağı olan Kitap ve Sünnet'ten almayanlar, Allah Rasûlü'ne kabile reisi veya devlet başkanı muamelesi yapacaklardır. Bu da ifrat ve tefrite kapı aralayacaktır.[2]

İnsanın amelleri, tasavvurlarına tabidir. İnsanın tasavvuru da bilgisine... Allah Rasûlü'ne *(sav)* yönelik doğru davranış ancak doğru bir Rasûl tasavvuruyla mümkündür. Bu da doğru, yani Kitab'a ve Sünnet'e dayalı bilgiyle mümkündür. Şahitliğin ilk mertebesi; vahye başvurup, *'Ona (sav) karşı sorumluluklarımız nelerdir?'* sorusunun cevabını aramaktır.

b. Şahitlik Ettiği Şeyi Dillendirmek

"Rahman'ın kulları olan meleklerin dişi olduğunu söylediler. O meleklerin yaratılışına mı şahitlik ettiler? Onların şahitlikleri yazılacak ve ondan hesaba çekileceklerdir." [3]

Burada müşrikler *'şahitlik ederiz ki melekler dişidir'* gibi bir cümle kullanmamışlardır. Şahitlik kelimesini zikretmeden sadece *'melekler dişidir'* dediler. Allah *(cc)* onların bu ikrarını şahitlik olarak isimlendirdi. Öyleyse bu ayetten kişinin şahitlik ettiği şeyi dillendirmesi, onu konuşması gerektiği şartı çıkar.

1. 43/Zuhruf, 86
2. Bunun tafsilatı ileride gelecektir.
3. 43/Zuhruf, 19

c. İlan Etmek ve Başkalarına Bildirmek

Şahit olan, şahitlik ettiği şeyi içinde saklayıp başkalarına bildirmediği sürece ona şahit denmez. Bir şeyin şahitlik olabilmesi için dışarıya sözlü ya da fiilî ilan edilmesi gerekmektedir.

"Allah kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik etti. Melekler ve ilim sahipleri de O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. O, Aziz ve Hakim'dir." [1]

Allah'ın şahitliği, bunu kullarına bildirmesi ve fıtratlarına yerleştirdiği bu hakikati onlara sözlü olarak hatırlatmasıdır.

"Müşrikler kendi küfürlerine şahitlik ediyorken; onların Allah'ın mescidlerini onarma hakları yoktur..." [2]

Hiçbir müşrik *'şahitlik ederim ki ben müşriğim'* gibi bir cümle kullanmamıştı. Ancak yaptıkları fiiller Allah'ın şirk dediği şeyler olunca, Allah *(cc)* bu durumu şahitlik olarak kabul etti. Bu da fiille şahitlik yapmaya örnektir.

Öyleyse onu *(sav)* önder kabul ettiğimizi insanlara ilan etmeli, onun sünnetini hayatımıza geçirerek fiillerimizi ona olan imanımıza şahit tutmalıyız. Bize bakan, *'bunların hayatı ve yaşamı Muhammed'in (sav) ümmeti olduklarının şahididir'* demelidir.

d. Şahitliğin Gereğini İltizam Edip, Başkalarını İlzam Etmek

Neye şahitlik etmişseniz onun gerekleriyle amel etmeli, başkalarına da bunun doğruluğunu anlatmalı ve onları yönlendirmelisiniz.

Zatından başka ilah olmadığına şahitlik eden Allah *(cc)*, şahitlikle yetinmemiş, insanlara da bunu mecburi kıl-

1. 3/Âli-İmran, 18
2. 9/Tevbe, 17

mış; uluhiyetin içeriği olan ibadet için onları yaratmış ve onlara bir tek kendine ibadeti emretmiştir.

"Rabbin, O'ndan başkasına ibadet etmemenizi, anne-babaya iyilik yapmanızı emretti..." [1]

"Ben cinleri ve insanları sadece bana ibadet etsinler diye yarattım." [2]

"Onlar sadece, dini Allah'a halis kılıp, şirk koşmaksızın O'na ibadet etmekle emrolundular..." [3]

Anlıyoruz ki; bir şeye şahitliğin gereği, onu başkalarına emredip gereğince amel etmek ve insanların da amel etmesini sağlamaktır.[4]

Şahitliğin bu mertebeleri yerine gelmeden, sadece dil ile *'Şahitlik ederim ki Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür.'* demek kişiye fayda sağlamaz.

2. Kendinden Önce Yaşayan Peygamberlerin Başına Gelenlerin, Peygamber'imizin Başına Gelmesinden Dolayı

Ebu Hureyre *(r.anh)* Allah Rasûlü'nden *(sav)* aktardı:

"Benim ümmetim kendinden önce geçen milletlerin siyretine adım adım uymadan kıyamet kopmaz." [5]

Ebu Said El-Hudri *(r.anh)* Allah Rasûlü'nden *(sav)*:

" '...Siz, sizden önceki milletlerin sünnetine adım adım, karış karış tabi olacaksınız. Öyle ki onlar kelerin deliğine girecek olsa siz de peşi sıra gireceksiniz.' 'Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar

1. 17/İsra, 23
2. 51/Zariyat, 56
3. 98/Beyyine, 5
4. Şahitliğin bu dört mertebesini İbnu'l Kayyım (rh) Medaricu's Salikin adlı eserinde tafsilatıyla zikretmiştir. Dileyen aslına müracaat edebilir.
5. Buhari, 7319

Yahudi ve Hristiyanlar mıdır?' dediler. 'Başka kim olacak?' buyurdu." [1]

Bu hadisler çok açık. Allah Rasûlü *(sav)* ümmetini sakındırıyor. Adım adım önceki milletlerin sünnetine uyacaklarını bildiriyor.

Buhari ve Müslim'in rivayetinde *"...kelerin deliğine girseler, siz de gireceksiniz..."* diyor. İslam alimleri: *'Bu benzetme onların taklit ve ittibadaki aşırılık ve mübalağalarına vurgu yapmak içindir.'* [2] derler.

Bilindiği gibi keler, sürüngen hayvanlardandır. Yaptığı yuvaya kendi dışında hiç kimseyi sokmaz. Öyle ki dişi keler dahi bu yuvaya giremez. Adeta Allah Rasûlü *(sav)* şöyle diyor: *'Onlar sizi kendilerini taklit etmekten men etse dahi onları taklit edecek, onların yaptıklarını yapacaksınız.'* Bu anlamda hadisin Buhari ve Müslim dışındaki varyantlarında benzeşmenin boyutu daha açık şekilde gözler önüne seriliyor:

"...Onlardan biri yol ortasında eşiyle beraber olsa, siz de olacaksınız."

"...Onlardan biri annesiyle nikah yapsa, siz de yapacaksınız."

Allah Rasûlü'nün *(sav)* bu uyarısı kaçınılmaz olarak şu sorunun sorulmasını gerekli kılıyor: *'Bizden önce yaşayan ve kendilerine peygamber gönderilen milletler, peygamberlerine ne yapmışlardı?'* Bu anlamda onların tutumunu bilmek, Allah Rasûlü'nün sakındırdığı durumdan kurtulmaya yardımcı olacaktır.

Biliyoruz ki mücrimlerin yolundan haberdar olmak, ondan sakınmak için şarttır. Bu sebeple Allah *(cc)* kitabının büyük bir kısmını mücrimlerin yolunun beyanına

---

1. Buhari, 7320; Müslim, 2669.
2. Hafız ibni Hacer, Kadı İyad'dan naklen.

ayırmıştır. Öyle ki; kitabın apaçık olması ve ayetlerin Allah tarafından beyan edilmesi bu hikmete bağlanmıştır.

"İşte böylece ayetleri tafsilatlandırır ki, mücrim olanların yolu açığa çıksın." [1]

Ömer *(r.anh)*:

"İslam'da cahiliyeyi bilmeyenler yetiştiğinde, İslam'ın bağları tane tane kopar..." buyurmuştur.

Bizden önceki milletlerin peygamberlerine davranış biçimlerini Kur'an tafsilatıyla ele almıştır. İlgili ayetleri incelediğimizde, iki yaklaşımın öne çıktığını görüyoruz:

- Aşırı yüceltme ve beşeriyetten soyutlama
- Aşırı indirgeme ve değerden düşürme

Birinciye örnek, peygamberlerin ilahın bir parçası olduğunu ya da ilahla aralarındaki bağın, baba-oğul ilişkisi olduğunu söyleyen yaklaşımdır.

"Yahudiler, 'Uzeyr Allah'ın oğludur', dediler. Hristiyanlar da, 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur' dediler. Bu, onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir. (Sözlerini) daha önce kafir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan bâtıla) döndürülüyorlar!" [2]

"Andolsun ki 'Allah, kesinlikle Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kafir olmuşlardır. Halbuki Mesih: 'Ey İsrailoğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk ediniz. Biliniz ki kim Allah'a şirk/ortak koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcılar yoktur' demişti. Andolsun 'Allah, üçün üçüncüsüdür' diyenler de kafir olmuşlardır. Halbuki bir tek Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Eğer diyegeldiklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden kâfir olanlara acı bir azap isabet edecektir." [3]

---

1. 6/En'am, 55
2. 9/Tevbe, 30
3. 5/Maide, 72-73

Allah Rasûlü *(sav)* bu tarz davranışlara dikkat çekip sahabesini uyarmıştı:

"Hristiyanlar'ın İsa'yı övdüğü gibi beni övmede aşırı gitmeyin. 'Allah'ın kulu ve Rasûlü' deyin." [1]

Bu uyarılar dikkate alındığında Muhammed'in *(sav)* ümmeti olma iddiasında olanların bu hatalara düştüğünü görmekteyiz. *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şehadeti ilme muhtaçtır. İlim vahiydir. Aksi hâlde ortaya risaletine şahitlik ettiğiniz Nebi'nin yasakladığı bir durum çıkar ve bunu yapan, onu övdüğünü zanneder.

Bunların medyatik olanlarından biri Allah Rasûlü'nü övdüğünü zannederek şu beyitleri okumaktadır:

'O kabrinde bir hayatla diridir

Tüm canlılar onun hayatıyla hayattadır...' [2]

Şahsa sorduğumuzda Allah Rasûlü'nü *(sav)* sevdiğini, onu övdüğünü söyleyecektir. Oysa El-Hayy/mutlak hayat sahibi Allah'tır. Tüm canlılara ruhundan üfleyen ve onlara El-Hayy ismiyle hayat veren yine Allah'tır. O *(cc)*, zatında tek olup ortağı olmadığı gibi, sıfatlarında da tek ve ortağı olmayandır. Adım adım, karış karış önceki milletlerin sünnetine uymak bundan başka bir şey değildir. Peygamber'e *(sav)* Allah'ın sıfatlarını vermek... Peygamber dahi hayatını Allah'ın *(cc)* El-Hayy isminden almışken, onu kulluk hâlinden ilahlık mertebesine yükseltmek...

Bir başkası Allah Rasûlü'nü *(sav)* överken:

'Dünya ve ahiret senin kerimindendir

Levh-i mahfuz ve onu yazan kalem senin ilmindendir', der.

İnsanın, *'Peki Allah'a ne kaldı?'* diyesi geliyor. Allah Rasûlü *(sav)*: *'Sen ve Allah dilerse...'* sözünü duyduğunda kız-

1. Buhari, 3445
2. https://www.youtube.com/watch?v=8KEPTWHs0Mk

mış, *"Beni Allah'a ortak mı kıldın?"* [1] diyerek tepkisini belli etmiştir.

Maalesef iyi niyetli yapılan ve kitaplara alınan övgülerin, onun *(sav)* asla razı olmayacağı cinsten övgüler olduğunu vahyin bilgisiyle biliyoruz.

Onun *(sav)* terinin gül koktuğu, sünnetli doğduğu, dışkısının olmadığı vb. şeyler... Bunlar asılsız ve onu insanlığından sıyırıp beşer üstü varlık göstermeye matuf yaklaşımlardır. Oysa Allah *(cc)* kitabında onun *(sav)* beşer oluşuna özellikle vurgu yapar. Çünkü kitabın muhatabı beşerdir. Kitabı okuyan, kendi gibi insan olan bir Nebi'ye yönlendirildiğini anlar.

*"De ki: '**Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim.** (Şu var ki) bana, ilahınızın sadece bir ilah olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, salih amel yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi şirk/ortak koşmasın.' "* [2]

*"Yahut da altından bir evin olmalı ya da göğe çıkmalısın. Bize, okuyacağımız bir kitap indirmediğin sürece (göğe) çıktığına da asla inanmayız (dediler). De ki: 'Rabbimi tenzih ederim. **Ben, sadece beşer bir elçiyim**.' "* [3]

"(Rasûlüm!) Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberler de hiç şüphesiz yemek yerler, çarşılarda dolaşırlardı. (Ey insanlar!) Sizin bir kısmınızı diğer bir kısmınıza imtihan (vesilesi) kıldık; (bakalım) sabredecek misiniz? Rabbin her şeyi hakkıyla görmektedir." [4]

Bu saydıklarımız iyi niyetle yapılmıştır. Ancak *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şehadeti ile çelişmektedir. Çünkü onun *(sav)* yasakladığı şeylerdir.

Bunun bir misali de kainatın *'onun yüzü suyu hürmetine'* yaratıldığı aşırılığıdır. Birçok insan onun *(sav)* Allah ka-

---

1. Buhari, Edebu'l Mufred, 783; Nesai, 10759.
2. 18/Kehf, 110
3. 17/İsra, 93
4. 25/Furkan, 20

tındaki değerine vurgu yapmak için *'Şayet sen olmasaydın alemleri yaratmazdım'* mealindeki zındıkların uydurduğu sözü aktarır.[1]

Bu, Allah'ın şu ayetine karşılık uydurulmuştur:

"Ben cinleri ve insanları ***sadece bana kulluk etsinler*** *diye yarattım."* [2]

İnsanlar, cinler ve içinde yaşadıkları âlemler sadece Allah'a kulluk için yaratılmıştır.

Bir gün Medine'de güneş/ay tutulması yaşandı. Aynı gün Allah Rasûlü'nün oğlu İbrahim vefat etmişti. İnsanlar tutulmanın bu sebeple olduğunu konuşmaya başladılar. Allah Rasûlü *(sav)* bunu duyunca bu aşırılığın önüne geçmek için:

"Güneş ve ay, Allah'ın ayetlerinden birer ayettir. Ne kimsenin doğumu ne de ölümü için tutulur. Bunu (tutulmayı) gördüğünüzde namaz kılın ve Allah'a dua edin." [3] buyurdu.

Allah Rasûlü *(sav)* bırakın dünyanın kendi hatırı için yaratılmasını, dünyada yaşanan herhangi bir olağanüstülüğün kendiyle ilişkilendirilmesine dahi müsaade etmemiş, ashabını uyarmıştır.

---

1. Hadis uydurmadır.

   Hadis ulemasından; İmam Acluni, Aliyyu'l Kari, İmam Es-Sağani ve Şevkani bu sözün hadis olmadığını söylerler. Bu sözün iki rivayeti vardır. Birinde 'levlâke' lafzı iki kere kullanılmıştır. İkisi de uydurmadır. (Şevkani, Fevaid; Acluni, Keşfu'l Hafa; Aliyyu'l Kari, Mevduat; Sağani, Risaletu'l Mevduat.)

   Lecnetu'd Daime bu hadise şöyle demiştir: 'O lafız bakımından da, mana bakımından da batıldır. Çünkü Allah *(cc)* aslında mahlukatı kendisine ibadet etsin diye yaratmıştır. Yüce Allah'ın şöyle buyurduğu gibi: "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (51/Zariyat, 56) Yer ve göğün veya başka mahlukatın Peygamber için yaratıldığına dair Peygamber'den sabit olan bir hadis yoktur. İmam Muhammed bin Ali Eş-Şevkani uydurma hadisleri anlattığı 'El-Fevaid El-Mecmua fi'l-Ahadis El-Mevzua' adlı eserinde şöyle der: 'Es-Sağani şöyle der: Bu hadis uydurmadır. Allah'ın *(cc)* şu ayeti buna delalet etmektedir: "Allah, yedi göğü ve yerden de onların benzerini yarattı. Emir, bunların arasında durmadan iner; sizin gerçekten Allah'ın her şeye güç yetirdiğini ve gerçekten Allah'ın ilmiyle her şeyi kuşattığını bilmeniz, öğrenmeniz için." (65/Talak, 12)' (Lecnetu'd Daime, 6756 no'lu fetvadan.)
2. 51/Zariyat, 56
3. Buhari, 1043; Müslim, 915.

İkinci yaklaşıma aşağıdaki ayetleri örnek verebiliriz.

"Andolsun, biz Musa'ya kitabı verdik ve ardından peş peşe elçiler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya da apaçık belgeler verdik ve onu Ruhu'l Kudüs'le teyid ettik. ***Demek, size ne zaman bir elçi nefsinizin hoşlanmayacağı bir şeyle gelse, büyüklük taslayarak bir kısmınız onu yalanlayacak, bir kısmınız da onu öldürecek misiniz?****"* [1]

"Her nerede bulunurlarsa bulunsunlar -Allah'ın ipine ve insanların ipine (ahdine) sığınanlar başka- onlara zillet (zorluk damgası) vurulmuştur. Onlar, Allah'tan bir gazaba uğradılar da üzerlerine aşağılanma (damgası) vuruldu. ***Bu, Allah'ın ayetlerini inkar etmeleri ve Peygamberleri haksız yere öldürmeleri nedeniyledir. (Yine) Bu, isyan etmeleri ve haddi aşmaları dolayısıyladır.****"* [2]

"Dediler ki: 'Ey Musa biz, onlar durduğu sürece hiç bir zaman oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidin, ikiniz savaşın. Biz burada duracağız.' " [3]

İndirgemeci tavır Yahudiler'in karakteriydi. Onlar Allah'ın rasûllerini kendi hevalarına tabi kılmışlardı. Dilediklerini öldürüyor, hevalarına uymayan bilgileri yalanlıyor, kendilerine ağır gelen emirlerde *"işittik, isyan ettik"* diyorlardı.

"Hatırlayın ki, Tur dağının altında sizden söz almış: 'Size verdiklerimizi kuvvetlice tutun, söylenenleri anlayın', demiştik. Onlar: ***'İşittik ve isyan ettik'****, dediler. İnkârları sebebiyle kalplerine buzağı sevgisi dolduruldu. De ki: 'Eğer inanıyorsanız, imanınız size ne kötü şeyler emrediyor!' "* [4]

1. 2/Bakara, 87
2. 3/Âl-i İmran, 112
3. 5/Maide, 24
4. 2/Bakara, 93

İşittik-isyan ettik hâllerinin en bariz örneği; inek kıssası[1], arz-ı mukaddese girme emri[2] ve cumartesi yasağıdır.[3]

Günümüzde bu yaklaşımı daha ziyade akılcı/mealci diye isimlendirilen çevrelerde görüyoruz. Onlar Allah Rasûlü'nü *(sav)* adeta postacı olarak görüyorlar. Mektubu teslim ettikten sonra, postacının sizinle veya mektubun içeriğiyle bir alakası kalmaz. Allah Rasûlü de *(sav)* böyledir onların yanında. Allah'ın kitabı olan mektubu/

---

1. "Hani Musa kavmine: 'Allah, muhakkak sizin bir sığır kesmenizi emrediyor' demişti. 'Bizi alaya mı alıyorsun?' dediler. (Musa): 'Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım' dedi.

   Rabbine adımıza yalvar da, bize niteliklerini açıklasın' dediler. (Musa, Rabbine yalvardıktan sonra) 'Şüphesiz Allah diyor ki: 'O ne pek geçkin, ne de pek genç, ikisi arası dinç(likte bir sığır olmalı)dır. Artık emrolunduğunuz şeyi yerine getirin' ' dedi.

   (Bu sefer) dediler ki: 'Rabbine adımıza yalvar da, bize rengini bildirsin.' O: '(Rabbim) diyor ki: 'O, bakanların içini ferahlatan sarı bir inektir' ' dedi.

   (Onlar yine:) 'Rabbine adımıza yalvar da, bize onun niteliklerini açıklasın. Çünkü bize göre sığırlar birbirine benzer. İnşallah (Allah dilerse) biz doğruyu buluruz' dediler.

   (Bunun üzerine Musa, 'Rabbim) diyor ki: 'O, yeri sürmek ve ekini sulamak için boyunduruğa alınmayan, salma ve alacası olmayan bir inektir' ' dedi. (O zaman): 'Şimdi gerçeği getirdin' dediler. Böylece ineği kestiler; ama neredeyse (bunu) yapmayacaklardı.

   Hani siz bir kişiyi öldürmüştünüz ve bu konuda birbirinize düşmüştünüz. Oysa Allah, gizlediklerinizi açığa çıkaracaktı. Bunun için de: 'Ona (cesede, kestiğiniz ineğin) bir parçasıyla vurun' demiştik. Böylece, Allah ölüleri diriltir ve size ayetlerini gösterir; ki akıllanasınız." (2/Bakara, 67-73)
2. "Hani, Musa kavmine (şöyle) demişti : 'Ey kavmim, Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın; içinizden Peygamberler çıkardı, sizden yöneticiler kıldı ve âlemlerden hiç kimseye vermediğini size verdi. Ey kavmim, Allah'ın sizin için yazdığı (girmenizi emrettiği) kutsal yere girin ve gerisin geri arkanıza dönmeyin; yoksa kayba uğrayanlar olarak çevrilirsiniz.'

   Dediler ki: 'Ey Musa, orada zorba bir kavim vardır, onlar çıkmadıkları sürece biz oraya kesinlikle girmeyiz. Şayet oradan çıkarlarsa, biz de muhakkak gireriz.'

   Korkanlar arasında olup da Allah'ın kendilerine nimet verdiği iki kişi: 'Onların üzerine kapıdan girin. Girerseniz, şüphesiz sizler galipsiniz. Eğer müminlerdenseniz, yalnızca Allah'a tevekkül edin.' dedi.

   Dediler ki: 'Ey Musa biz, onlar durduğu sürece hiçbir zaman oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin git, ikiniz savaşın. Biz burada duracağız.' (Musa:) 'Rabbim, gerçekten kendimden ve kardeşimden başkasına malik olamıyorum. Öyleyse bizimle fasıklar topluluğunun arasını sen ayır' dedi. (Allah) Dedi: 'Artık orası kendilerine kırk yıl haram kılınmıştır. Onlar yeryüzünde 'şaşkınca dönüp duracaklar.' Sen de o fasıklar topluluğuna üzülme.' " (5/Maide, 20-26)
3. "Bir de onlara deniz kıyısındaki şehri(n uğradığı sonucu) sor. Hani onlar cumartesi (yasağını çiğneyerek) haddi aşmışlardı. Cumartesi günü iş yapma yasağına uyduklarında, balıkları onlara açıktan akın akın geliyor, cumartesi günü iş yapma yasağına uymadıklarında ise, gelmiyorlardı. İşte biz, fıska sapmaları dolayısıyla onları böyle imtihan ediyorduk. " (7/Â'raf, 163)

Kur'an'ı bizlere bildirmiş, vazifesini yerine getirmiştir. Onun bu anlamda bizlerden bir farkı yoktur. Tek bağlayıcı olan Kur'an metnidir.

Oysa Kur'an'a baktığımızda onların bu iddiasını temelden reddettiğini görürüz...

*"Apaçık mucizeler ve kitaplarla (gönderildiler). İnsanlara, **kendilerine indirileni açıklaman için** ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Kur'an'ı indirdik."* [1]

*"Biz bu kitabı sana sırf hakkında ihtilafa düştükleri şeyi **insanlara açıklayasın** ve iman eden bir topluma da hidayet ve rahmet olsun diye indirdik."* [2]

Bu ayetler açıkça göstermektedir ki Kur'an, Allah Rasûlü *(sav)* tarafından açıklansın diye indirilmiştir. İnsanlar onu anlamada ve yaşamada problem yaşar, ihtilaf ederlerse Allah Rasûlü'nün *(sav)* hakemliğine başvurmaları istenmiştir.

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e itaat edin ve sizden olan ulu'l emre de (itaat edin). Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Rasûl'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir." [3]

"Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar." [4]

Bu iki ayet de indirgemeci yaklaşımı yerle bir eden ayetlerdir. Allah *(cc)* ihtilaf ve çekişme durumunda insanları kendi yüce zatıyla beraber Peygamber'ine yönlen-

1. 16/Nahl, 44
2. 16/Nahl, 64
3. 4/Nisa, 59
4. 4/Nisa, 65

diriyor. Bu yönlendirmenin varlığını imanî bir mesele hâline getirip, yeminle pekiştirerek noktalıyor. Anlıyoruz ki dini anlamada Peygamber'in rolü çok önemlidir. Ona müracaat insanların keyfine bırakılmamış, içtihadi bir mesele olarak orta yere konmamıştır. Dini anlamada Allah Rasûlü'ne *(sav)* müracaat, imanla alakalı bir durumdur.

Bu iki yaklaşımın gayesi Allah Rasûlü'nü devreden çıkarıp onu örneklik mertebesinden düşürmektir. Biri onun hakkında ifrat, diğeri tefrittir.

Oysa Allah *(cc)*, onu *(sav)* bizlere mutlak örnek olarak göstermiştir.

"Andolsun ki, Rasûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." [1]

Ne büyük bir makam... Allah'ı ve ahiret gününü uman, bunun için çalışan ve Allah'ı zikreden bir insan hangi konumda olursa olsun Allah Rasûlü'nde güzel örnekliği bulacaktır. Burada insanın sıfatının zikredilip statüsüne değinilmemesi çok önemlidir. Yani, derdi Allah'ı razı etmek olan bir insan ne iş yapıyor olursa olsun, sosyal ve ekonomik statüsü ne olursa olsun, Allah Rasûlü'nü *(sav)* örnek alabilir. Bu, Allah'ın *(cc)* onun her hâlinden razı olduğunu ifade eder. Bir baba, eş, devlet başkanı, eğitici, arkadaş, abid, vatandaş... Hangi yönünü örnek almak isterseniz serbestsiniz. Allah'ın rızası onun davranış ve sözlerindedir.

Aşırı yücelten yaklaşım farkında olmadan bilinç altına şu mesajı verir:

'O, senin benim gibi alelade bir insan değildir. Tüm kainat onun için yaratılmıştır. O eşsizdir. Sen ise zaaflar ve acziyetle malulsun. O kim, sen kim? Senin onu örnek alman mümkün de-

1. 33/Ahzab, 21

ğildir. Öyleyse seni ona ulaştıracak, senin anlayacağın şekilde onu anlatacak bir şeyh, abi, üstad, hoca veya rehber bulmalısın...'

İndirgemeci yaklaşımın mesajı ise şudur:

'O da senin gibi bir insandı. Allah'ın kelamını okur, anladığı ile amel ederdi. Sen de onun anladığını anlayabilir, onun amellerini yaparsan aynı mertebeye ulaşabilirsin. Senin ona değil, onu o yapan kitabın metnine ihtiyacın var. Oku, ne anladıysan din odur...'

Toplumumuzda genellikle birinci anlayış, kısmen de ikinci anlayış yaygındır. *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şahitliğimiz, aynı zamanda bu şahitlik etrafında oluşmuş sapkın ve aşırı düşünceleri bertaraf etmeyi içerir. Vahyin ölçüleri içinde onu sevmek, saygı göstermek, örnek almak, nefsimizden evla görmek bu şahitliğin gereğidir.

3. Ona *(sav)* Yardım ve İman Sözümüzü Pratiğe Geçirmek

"Hani Allah, peygamberlerden: 'Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra nezdinizdekileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz' diye söz almış, 'Kabul ettiniz ve bu ahdimi yüklendiniz mi?' dediğinde, 'Kabul ettik' cevabını vermişlerdi, bunun üzerine Allah: 'O hâlde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim', buyurmuştu. Artık bundan sonra her kim dönerse işte onlar yoldan çıkmışların ta kendileridir." [1]

Allah Rasûlü'nden önce gelen her peygamberden bu söz alınmıştır. Şayet Muhammed *(sav)* gelirse, ona ittiba edip davetinin yayılmasına yardımcı olacaklardır. Ali ve İbni Abbas *(r.anhuma)* bu ayet hakkında şunları söylemişlerdir:

1. 3/Âl-i İmran, 81-82

"Allah gönderdiği tüm peygamberlerden 'Muhammed'e yetişirse ona iman ve yardım' sözü almıştır. Aynı şekilde peygamberlere ümmetlerinden de bu sözü almalarını emretmiştir." [1]

Kendisinden önce gelen her peygamber *(a.s)* Allah'a söz vermiş ve ümmetlerinden de söz almışlardır. Şüphesiz ona iman ve yardım hususunda bu söze en evla olan insanlar bizleriz. Bizler onun ümmeti olma şerefiyle bahtiyar olmuş insanlarız.

"Şüphesiz, biz seni bir şahit, bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ki Allah'a ve Rasûlü'ne iman etmeniz, ***onu savunup desteklemeniz, O'nu en içten bir saygıyla yüceltmeniz ve sabah akşam O'nu (Allah'ı) tesbih etmeniz için..."*** [2]

Bu ayetlerde Allah bu sorumluluğu biz Müslümanlara da yüklüyor. Bu eserin kaleme alınma gerekçelerinden biri de onun *(sav)* sünnetine yardım, şahsına saygı ve davetini yüceltmektir.

4. Onun *(sav)* Örnekliği Asrımızın Tüm Problemlerinin Çözümüdür

Yaşadığımız dönemin problemleri dikkatle incelendiğinde, ilk problemin dinî yorumların çoğalması olduğu görülecektir. Bu problem, asıl değildir. Kendinden başka bir problemin neticesidir. O da, Allah Rasûlü'nün merkezden çıkarılıp, onun *(sav)* yerine dinî önderlerin konmasıdır. Toplumlar; içtihadlarında masum olmayan, vahiyle uyarılmayan ve en önemlisi samimiyetleri sadece Allah'ın huzurunda anlaşılacak olan insanlara tabi olmuşlardır. Bu önderlerin insanlığın sorunlarına çözüm getirmek adına ortaya koydukları reçeteler, daha fazla bölünmeye, düşmanlık ve probleme sebebiyet vermiştir. Çözüm adına ortaya çıkan dinî yorumlar ve reçe-

1. İbni Kesir, Âl-i İmran 81-82. ayetlerin tefsirinde aktarır.
2. 48/Fetih, 8-9

teler başlı başına problem ve hastalık olarak ümmetin sorunlar listesinde yerini almıştır.

İnsanların ondan yüz çevirip başka liderler ve çözümler peşinden koşturması onu *(sav)* tanımadıklarından ileri gelir. Onun ümmeti, risaletinin şahidi, ona yardımcı olup, saygı ile onu tazim edeceğine ve kendi nefislerimizden daha evla göreceğimize dair Allah'a söz veren bizler; onu tanıtmak ve çözüm arayışında olan insanlığa onu hatırlatmak istiyoruz.

Çünkü o; her konuda mutlak örnek alınabilecek tek önderdir

"Andolsun ki, Rasûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." [1]

Yeter ki çözüm arayan insan samimi olsun. Amacı Allah'ın *(cc)* rızası ve ahiretin nimetleri olan her samimi Müslümana, onda örnekler vardır.

Tağutlara baş kaldıran ve yeryüzünde şirk kalmayıp, otorite Allah'ın oluncaya dek cihad edeceğine dair Rabbi ile ahitleşen her mücahide onda güzel bir örnek vardır. Çünkü risalet hayatının yarısı cihadla geçmiştir.

Rabbinin yoluna davet eden, *'toplumun ıslahı, ümmetin ıslahıdır'* diyerek yola çıkan davetçiler için onda güzel örnekler vardır. Yirmi üç yıl gece-gündüz davet yapmıştır.

Her aile küçük bir ümmettir. *'Aile ıslah olmadan toplum ıslah olmaz'* diyen ebeveynler için onda güzel örnek vardır. Dokuz ailenin babasıdır.

Toplum bireylerden oluşur, *'toplumun ıslahı bireylerin eğitimiyle mümkündür'* diyen eğitimciler için de onda güzel örnek vardır. Yirmi üç yıl fiilî olarak eğitim vermiştir.

---

1. 33/Ahzab, 21

'Ümmetin sorunu teşkilatlanmadır. Dağınıklıktır bu ümmeti bu hâlde kılan' diyen liderlere onda güzel örnekler vardır. Dünyanın en teşkilatsız toplumunu, dünyanın en teşkilatlı toplumu hâline getirmiştir.

'Bizi bu hâle getiren fakirliktir, ekonomik olarak kalkınmamız lazım' diyenlere onda güzel örnek vardır. Onun sistemi ile çok kısa zamanda zekat verilecek yardıma muhtaç insan kalmamıştır.

Kısacası örnek ve rol model arayanların, yanlış kapılarda beyhude ömür tüketmesi, Allah'ın bu ümmete en büyük nimet ve minneti olan Muhammed'e *(sav)* nankörlüktür.[1]

Çünkü o, hidayettir

"... Şayet ona itaat edersiniz, hidayet bulursunuz." [2]

"...ve muhakkak sen insanları dosdoğru yola hidayet edersin." [3]

İnsanlığın şirk ve bidat bataklığında helak olduğu, bozulma ve ifsadın bireysel olmaktan çıkıp kitlesel hâl aldığı bir dönemde Muhammed *(sav)* hidayettir. İtikadî kafa karışıklıklarının, amelî ölçüsüzlüklerin kol gezdiği bir dünyaya, tek çözüm o ve onun önderliğidir.

Çünkü o, yolları aydınlatan bir kandildir

"Ve kendi izniyle Allah'a çağıran ve nur saçan bir çerağ olarak (gönderdik). Müminlere müjde ver; gerçekten onlar için Allah'tan büyük bir lütuf vardır." [4]

---

1. "Andolsun ki Allah, müminlere, içlerinde kendilerinden onlara bir Peygamber göndermekle lütufta bulunmuştur. (Ki O,) Onlara ayetlerini okuyor, onları arındırıyor ve onlara kitabı ve hikmeti öğretiyor. Ondan önce ise onlar apaçık bir sapıklık içindeydiler." (3/Âl-i İmran, 164)
2. 24/Nur, 54
3. 42/Şura, 52
4. 33/Ahzab, 46-47

Yolların karıştığı bir dönemde, her yolun başında dili bizim dilimiz, rengi bizim rengimiz olan cehennem kapısına bekçilik yapanların davetine muhatabız.[1]

Her yolun başında duran, bize cennet vadediyor. Ancak davet ettikleri şeyde cennet kokusu yok. Yolların başını tutmuş olanlar birbirlerini yalanlayıp *'Ona inanma, onun cennet tabelası aldatmaca, o yol cehenneme çıkar...'* diyor.

İnsanlığa bir kandil lazım. Tüm yolların tepesine asılacak ve yolların başında duranların iddialarına hakem olacak bir kandil... Yolları öyle bir aydınlatacak ki; ilk adımından son fersahına kadar yolları bütün çıplaklığıyla insanlara gösterecek bir kandil... İşte o, Muhammed'dir *(sav)*.

---

1. Huzeyfe bin El-Yeman'dan *(r.anh)*:

"İnsanlar Rasûlullah'a iyilikleri sorar, ben de bana ulaşır endişesiyle kötülükleri sorardım. Bir defasında:

- Ey Allah'ın Rasûlü biz cehalet ve kötülük üzere idik, ama Allah bize iyilik getirdi. Acaba bu iyilikten sonra bir kötülük var mıdır? dedim.

- Evet, buyurdu.

- Bu kötülükten sonra iyilik var mıdır? dedim.

- Evet ama içerisinde bulanıklık vardır, buyurdu.

- Bulanıklığı nedir? dedim.

- Benim yolumun dışında bir yol tutan bir topluluktur. Sen onların bir kısmını tanıyıp kabul eder, bir kısmını da reddedersin, buyurdu.

- Bu iyilikten sonra bir kötülük var mıdır? dedim.

- Evet cehennem kapılarının davetçileri vardır ki kim onların davetlerine icabet ederse onu cehenneme atarlar, buyurdu.

- Ey Allah'ın Rasûlü! Onların özelliklerini bize anlatsan, dedim.

- Onlar bizim milletimizden insanlardır. Bizim dilimizle konuşurlar (halbuki gönüllerinde hayırdan eser yoktur), buyurdu.

- Bu işler bana ulaşırsa ne emredersiniz? dedim.

- Müslümanların cemaatine ve imamına uyarsın, buyurdu.

- Eğer Müslümanların ne cemaati ne de imamı yoksa? dedim.

- Sen bu hâl üzere iken ölüm sana gelene değin (yalnızlıktan) ağaç kökünü kemirecek duruma gelsen bile bu fırkaların tümünden uzak dur, buyurdu." (Buhari, 4754; Müslim, 1847.)

Çünkü o, rahmettir

"...Biz seni ancak âlemlere rahmet olasın diye gönderdik." [1]

Modern dünyanın hız, haz ve hareketliliğine aldanıp bencilleşen, kendinden başkasını görmeyen kalabalıklar içinde yaşıyoruz. Anne ve baba çocuğuna katı, çocuklar ebeveyne karşı isyankar. Yöneticiler tebaadan nefret ediyor, tebaa yöneticisine beddua ve lanet okuyor. Patronlar işçileri eziyor, işçi patronunu görmek dahi istemiyor... İnsanlığın şefkate, merhamete, anlayışa ne kadar da ihtiyacı var... İşte bunun membası Muhammed'dir *(sav)*...

Allah'ım! bizleri onu anlamaya, sevmeye ve hakkıyla ittiba etmeye muvaffak kıl. Onun risaletine olan şahitliğimiz gereği onu *(sav)* insanlığa hakkıyla tanıtmayı bizlere müyesser kıl. Allahumme amin...

---

1. 21/Enbiya, 107

RASÛLULLAH'I ﷺ SEVMEK

'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür' şehadeti dört esas üzere kuruludur. Bu esaslar yerine geldiği takdirde onun (sav) risaletine şahitlik, hakkıyla yerine getirilmiş olur. Bunların külliyen ortadan kalkması şehadeti bozar. Bunlarda var olan eksiklikler oranında şahitliğimiz zedelenir.

Bunlar:

1. Haber verdiklerinde onu (sav) tasdik etmek,

2. Emrettiklerinde ona (sav) itaat etmek,

3. Nehyettiklerinden kaçınmak

4. Yalnızca onun (sav) gösterdiği şekilde Allah'a (cc) ibadet etmektir.

Bu esasların tafsilatına geçmeden önce bunların özü olan ve ona (sav) imanın tüm esaslarının üzerine bina edildiği *'sevgi'* meselesine değineceğiz. Ona itaat, onu tasdik, nehyettiklerinden kaçınma, onun sünnetinin dışında kaynak kabul etmeme, bidatlerden sakınma, onun ahlakıyla ahlaklanma gibi ona imanın esası, vacibi ve kemali olan tüm unsurlar, onu sevmenin eseridir. Bu makama

en uygun olan, asıllar aslını takdim ederek konuya başlamaktır.

Sevginin tanımı:[1]

Arap lugatında muhabbet/sevgi (ح - ب) belli manalarda kullanılır.

- Beyazlık ve arınmışlık
- Üstün olma ve açığa çıkma
- Bir şeyin özü
- Bir yerde veya şeyde sabitlenmek
- Bir şeyi muhafaza edip tutmak
- Büyükçe kap
- Hareket edip sallanan
- Üzerinde yük taşıyan kolon

Araplar sevgiyi ifade etmesi için (حُبٌّ) kelimesini seçmişlerdir. İlk harfi boğazın derinlerinden çıkar, son harfi ise dudak harfi olan *'ba'*dır. Adeta sevginin sevilende başlayıp yine onda bittiğini ifade etmek istemişlerdir. Seven, sevgiliye arı-duru olarak sevgi besler. Kalbindeki duyguların en üstünü sevgiliye olandır. Ona özünü, yani kalbini vermiştir.

Kalbinde değişmeyen, sabit ve asıl olan sevgiliye olan sevgidir. Sürekli onu aklında tutmak, onu zikretmek suretiyle kalbini ona olan sevgisinin kabı, muhafazası kılmıştır adeta. Onun sevgisidir onu harekete geçiren. Sevgiyle sükûnet aynı bedende toplanmaz. Bir kalbe sevgi yerleşti mi, sevgilinin yönünde tüm organları harekete geçirir. Seven, sevdiği uğruna sıkıntılara katlanır, her türlü meşakkatin altına girer.

1. Ravdatu'l Muhibbin 17-18; Medaricu's Salikin 3/9-11

Bazı manalar vardır ki anlatılamaz yaşanır ancak...

Bazı derinlikler vardır ki kelimeler onu anlatmaktan aciz kalır. Taşıyamaz o mananın ağırlığını...

Allah Rasûlü'nün *(sav)* sevgisi de böyledir. Onu anlayıp idrak etmenin yolu sahabe nesline bakmaktır. Onların Allah'a ve Rasûlü'ne *(sav)* olan sevgileri Allah tarafından kabul edilmiş ve kendilerinden razı olunmuştur.

İslam alimleri sevginin kelimelerle tarifinin zor olduğuna dikkat çekmişlerdir.[1]

Fakat sevgileri kabul edilmiş sahabe nesline bakacak olanlar *'onu (sav) sevmek nedir?'* sorusunun en iyi cevabını bulacaklardır. O öylesine bir şeydir ki, bir kelimesine canlar feda edilmiş, bir işaretine yurtlar terk edilmiş, bir öfkesine aileler silinmiştir. Beşeriyetin o güne dek tesis ettiği ortak kabuller, onun sevgisi ile yerle bir olmuştur.

Onu *(sav)* Sevmenin İman Oluşu

Allah *(cc)* şöyle buyurmuştur:

*"De ki: 'Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, kabileniz, elinize geçirdiğiniz mallar, durgunluğa uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşunuza giden evler, size **Allah'tan ve Peygamber'den ve Allah yolunda cihaddan daha sevimli ise**; o zaman Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Ve Allah, fasıklar güruhunu hidayete erdirmez."* [2]

Bu ayette Allah *(cc)* açık bir şekilde kendi zatının ve Rasûlü'nün *(sav)* sevgisinin, insana sevimli gelen her şeyden evla olması gerektiğini belirtmiştir. Bunun zıddı bir

1. İslam alimleri sevginin içerdiği manalar üzerinde çok konuşmuşlardır. Muhakkik alimler sevginin tarif edilemeyeceğini, kalpte hissedilen bir duygu olduğunu belirtmişlerdir. Bakınız, Fethu'l Bari, 10/463. İbni Kayyım; 'Sevgiyi tarif etmek isteyenler hakikatte onu tarif etmemiş, onun sebepleri, gerekleri, alametleri ve semereleri hakkında konuşmuşlardır. Yapılan tarifler sevgiyi izah edemediği gibi kapalılığını artırmıştır. En evlâ olan tarif; sevgi, sevgidir.' demiştir.
2. 9/Tevbe, 24

durumun Allah'ın azabını beklemeyi gerektiren bir durum olduğuna vurgu yapmıştır.

Kadı İyad *(r.h)* şunları söyler: *'Rasûl sevgisinin gerekli ve farz oluşu hususunda uyarı, teşvik ve delil olarak bu ayet yeterlidir. Çünkü Allah (cc); malı, ailesi, çocukları kendisine Rasûl'den (sav) daha sevimli olanları eleştirmiş ve onları "...Allah'ın azabını bekleyin!" sözüyle tehdit etmiştir.'* [1]

"Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır..." [2]

Bu ayet sevgiden de öte bir noktaya işaret etmektedir. Hangi konuda olursa olsun, müminler Nebi'yi kendilerinden öncelikli görürler. O'nu *(sav)* kendi nefislerine tercih ve takdim ederler. Ki tercih, sevginin dışa yansıyan en belirgin hâlidir.

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir mümin yoktur ki, ben ona dünyada ve ahirette kendi nefsinden daha evla olmayayım. İsterseniz bu hususta Allah'ın şu ayetini okuyun: "Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır."... " [3]

Allah Rasûlü *(sav)* bu ayeti bizzat kendisi tefsir etmiştir. *'Ben Müslümanlardanım...'* diyen kim olursa olsun dünyada ve ahirette Nebi'yi kendi nefsinden daha evla görmek zorundadır.

' "Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır..." Böyle olunca başkalarından elbette daha evla olacaktır. Onlardan istediği mallara ihtiyaçları olsa dahi Nebi'nin istediğini tercih etmek zorundadırlar. Onu kendi nefislerini sevdiklerinden daha fazla sevmek zorundadırlar. Onun (sav) onlar hakkındaki hükmünü kendi nefisleriyle alakalı kararlarına takdim etmek zorundadırlar. Netice olarak Nebi onları nefislerinin istediği dışında bir şeye davet ettiğinde, nefislerin isteklerini erteleyip,

1. Eş Şifa, 2/563
2. 33/Ahzab, 6
3. Buhari, 4781

Onun (sav) davetini takdim etmek/öne geçirmek zorundadırlar...' [1]

Allah Rasûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ben; sizden birine babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha sevimli olmadıkça iman etmiş olamazsınız." [2]

Bir gün Ömer (r.anh) Allah Rasûlü'ne (sav):

'Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bana nefsim haricindeki her şeyden daha sevimlisin.' dedi. Allah Rasûlü:

"Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki ey Ömer; nefsin de dahil her şeyden daha sevimli olmadıkça olmaz." buyurdu. Ömer, *'Şimdi nefsimden de daha sevimlisin.'* deyince, *"Şimdi oldu ey Ömer!"* [3] buyurdular.

Varlığı iman olan bu sevgi, iddialarla sabit olmaz. Esasında İslam iddialara karşı temkinlidir. Cahil, zalim ve nankör olarak kabul ettiği insanı iddialarında gerçekçi bulmaz. Hemen her iddiasında onu ispata ve delile davet eder. Kur'an'ın külli düsturlarından biri *"...Şayet doğru sözlü iseniz delillerinizi getirin."* şeklindedir.

Sevgi meselesinde ise İslam'ın özel bir yaklaşımı vardır. Allahualem bunun hikmeti, insanın sevgiyle var olması ve en rahat iddia edeceği şeyin sevgi olmasındandır. İslam, insanın kendisiyle var olduğu sevgi iddiasına bir kural getirerek iddiaları kontrol altına almıştır.

"De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Ğafur'dur, Rahim'dir. De ki; Allah'a ve Peygamber'e itaat edin. Şayet yüz çevirirlerse şüphesiz ki Allah, kâfirleri sevmez." [4]

Hasan-ı Basri (r.h): *'Bir kavim Allah'ı sevdiklerini iddia*

1. Şevkani, Fethu'l Kadir Tefsiri
2. Buhari, 15; Müslim, 48.
3. Buhari, 6632
4. 3/Âl-i İmran, 31-32

etti. Allah (cc) onları bu ayetle imtihan etti.' demiştir. Öyle ise; her sevgi iddiası beraberinde imtihanı gerektirir. Sevenin sevdiğine tâbi olup ona itaat etme imtihanı...

İbni Kesir: *'Bu ayet Allah'ı sevdiğini iddia edip de Peygamber (sav) yolu üzere olmayanların tüm söz, fiil ve hâllerinde onun şeriatına ittiba etmedikleri müddetçe bu iddialarında yalancı olduklarına hükmeder.'* [1] demiştir.

Şeyh Şankıti:

'Allah'a ve Rasûlü'ne sadık sevginin alameti ona ittibadır. Ona ittiba etmediği hâlde sevdiğini iddia eden yalancı ve müfteridir.' [2] der.

Bu ayet bizlere Allah nezdinde makbul sevgi ile, makbul olmayan arasındaki farkı öğretir. Herkes Allah'ı ve Rasûlü'nü sevdiğini söyleyebilir. Ancak bu iddia, ittiba ve itaat içermediği zaman yalan olur.

'Muhammed (sav) Allah Rasûlü'dür' şehadetiyle müşerref Müslümanların bu konuda titiz olması gerekir. Çünkü Allah Rasûlü'nün sevgisi kendisiyle Müslüman olduğumuz şehadetin yarısı demektir. Bu şehadetin gereklerini yerine getirmek; asıl, vacip ve kemalinde Allah'ın razı olacağı hâl üzere bulunmanın yolu, hakiki sevgiye ulaşmadır.

Sevginin Alametleri

Kalplerin hayatı olan sevgi hususunda kendini muhasebe etmek isteyen Müslümanlar için alametler, yol göstericidir. Kitap ve Sünnet'te Allah Rasûlü'nü sevenlerin bir takım alametleri zikredilmiştir. Adeta *'Şer'i ve makbul olan sevginin dışa yansıması budur'* denilerek Müslümanlara yol gösterilmiştir.

Konumuzun girişinde de zikrettiğimiz gibi sevgi,

1. Tefsiru'l Kur'ani'l Azim, 3/Âl-i İmran, 31-32
2. Edvanu'l Beyan

insanın kendisiyle var olduğu şeylerdendir. Bu nedenle insanın sevgiyi iddia etmesi ve bir şeyleri sevdiğine inanması kolaydır.

Sevgi, kalbin amellerindendir. Her kalp amelinde olduğu gibi, onu tam anlamıyla tarif etme, ölçülerini belirleme pek mümkün değildir. Sınırları, gerekleri, semeresi insandan insana değişir. Bazen çok sevdiğini iddia eden bir âşık sevdiğinin canına kıyar. Sorulduğunda onu çok sevdiğini, kaybetmekten korktuğunu söyler. Onu öldürmesini sevgisiyle izah eder.

Bir başkası kendi canına kıyar. Geriye bıraktığı mesajında bunu sevdiğinden yaptığını söyler.

Çocuklarına aşırı baskı yapan bir ebeveyne sorulduğunda onları çok sevdiğini ve onların iyiliği için bunu yaptığını söyleyecektir.

Aynı şekilde çocuklarını aşırı serbest yetiştiren bir ebeveyn de bunu sevgiyle izah edecektir.

Arkadaşlarına karşı aşırı rahat olan bir insan, bunu arkadaş sevgisiyle açıklayacağı gibi; onlara karşı mesafeli davranan biri bunu sevgiden kaynaklı saygıyla izah edecektir.

Bu zıt örneklerden anlıyoruz ki, dünyevi sevginin bir ölçüsü yoktur. Her insanın karakterine göre değişmektedir. Asıl sorun bizim dünyevi sevgiyle değil, varlığı iman, yokluğu küfür olan bir sevgiden bahsediyor olmamızdır.

Dünyevi sevgide var olan uyuşmazlığı çözmek kolaydır. Benzer ölçülere sahip insanlarla ilişki kurduğunuzda sevgileriniz ve sevgi anlayışlarınız örtüşür.

Varlığı iman olan sevgiye gelince; bunun ölçüsüz, sınırsız olması demek, kulların dalalete terk edilmesi demektir. Kullarına her konuda doğru yolu gösteren El-

Hâdi olan Rabbimizin (cc), böylesi bir konuda bizleri başıboş, ölçüsüz bırakması muhaldir. O, sevginin kuralını ve ana esasını ***'ittiba ve itaat'*** olarak belirlemiş, kalplerde var olan gerçek sevginin dışa yansıdığı alametleri, vahiy ile bize bildirmiştir. Buna uyan, sadık ve makbul sevgi; buna uymayan, reddedilen ve yalancıların sevgisi olarak belirlenmiştir.

a. Emirlerinde Ona *(sav)* İtaat Edip, Yasaklarından Kaçınmak

İçinde hakiki sevginin bulunduğu bir kalp, sahibini sevilene doğru harekete geçirir. Onu razı edecek, onun hoşnut olacağı ameller yapmaya sevk eder. Şer'i olan sevgide bu durum *'emrettiklerine itaat, nehyettiklerinden sakınmak'* olarak organlara yansır.

Şer'i sevginin, alametinin ona *(sav)* ittiba ve itaat olduğunu zikretmiştik.

"De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Ğafur'dur, Rahim'dir. De ki; Allah'a ve Peygamber'e itaat edin. Şayet yüz çevirirlerse şüphesiz ki Allah, kâfirleri sevmez." [1]

Bu konu *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şehadetinin özü olduğu için ileride tafsilatlı olarak işleyeceğiz. Onun emirlerine itaat ve yasaklarından kaçınma konusunda birer örnek verelim.

Ka'b bin Malik ve İbni Ebi Hadret *(r.anhuma)* arasında bir borç meselesi vardı. Mescitte tartışmaya başladılar. Sesleri yükselmişti. Allah Rasûlü *(sav)* seslerini işitince odasının perdesini araladı ve seslendi:

- Ey Ka'b!

- Buyur, Ey Allah'ın Rasûlü!

1. 3/Âl-i İmran, 31-32

- Borcunun yarısından feragat et!

- Ettim, Ey Allah'ın Rasûlü!

- Ey İbni Ebi Hadret! Sen de borcunu öde.[1]

Sinirlerin gerildiği, seslerin yükseldiği bir durum yaşanıyor. Konuysa insanın en çok düşkün olduğu, aşırı bir sevgiyle bağlı olduğu dünya malı. Rasûl'ün sadece bir kelimesiyle sesler alçalıyor, gönüller yumuşuyor, sorun son buluyor. Ne borcundan feragat etmesi istenen ne de borcunu hemen ödemesi istenen itirazda bulunuyor. Uğrunda tartışacak ve kalp kıracak kadar da seviyor olsalar da malı, Allah Rasûlü'nün sevgisinin önüne geçirmiyorlar.

Allah Rasûlü *(sav)* bir sahabesinin elinde altın yüzük görmüştü. Yüzüğü adamın elinden alıp yere fırlattı.

"Sizden biri ateş parçasına yönelip onu eline takıyor" diyerek tepkisinin nedenini belli etti. Allah Rasûlü gittikten sonra orada bulunanlar adama tavsiyede bulundular. *'Altın yüzüğünü al, satıp ondan faydalanırsın.'* dediler. O ise: *'Allah'a yemin olsun ki Allah Rasûlü onu atmışken ben onu alamam.'* demişti.[2]

Yine içki haram kılındığında onların tavrını biliyoruz. Bugün bağımlılık adı altında yıllarca tedavisi yapılan, toplumsal bir illet olarak kabul edilen içki, bir günde hayatlarından çıkmış; Kur'an'ın ifadesiyle *'son bulmuştu.'*

Allah Rasûlü'nü sevdiğini iddia eden bizlerin en ağır imtihanı budur.

Onun *(sav)* hayatımıza taalluk eden emir ve yasaklarında nasıl davranıyoruz? Tereddüt etmeden, düşünmeden *'İşittim ve itaat ettim'* diyebiliyor muyuz? Bu sorula-

1. Buhari, 457; Müslim, 1558.
2. Müslim, 2090

rın amelî cevabı bizim sevgi iddiamızı doğrulayan veya yalanlayan unsurlardır.

b. Onu *(sav)* Örnek Almak[1]

İnsanın sevdiğini taklit etmesi, söz ve davranışlarını ona benzetmeye çalışması, sevginin gereklerinden ve alametlerindendir.

"Andolsun ki; sizin için Rasûlullah'ta güzel bir örnek vardır. Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için..." [2]

Bu ayet, Nebi'nin *(sav)* Allah *(cc)* katındaki değerini ve aynı zamanda insanların yanında olması gereken değerini gösterir. *"...sizin için Rasûl'de **güzel örnek** vardır."* Bu umumi bir ifadedir. Hiçbir kayıt zikredilmemiştir. Adeta Rabbimiz: *'...hangi alanda olursa olsun Onu (sav) örnek alabilirsiniz. Onun her hâli benim rızam demektir. Ona o kadar güveniyorum ki; kalp hâllerini dahi örnek almanızda hiçbir sakınca yoktur.'* buyuruyor...

Çünkü ayet Ahzab gününde inmişti. Nebi'nin *(sav)* korkusuzluğu, kalbinde Allah'a olan güveni, O'ndan *(cc)* yardım beklemesi müminlere örnek gösterilmek istenmişti. Ancak Allah; *'...savaş esnasında o sizin için örnektir'* demek yerine, *"...onda sizin için güzel örnek vardır..."* diyerek onun örnekliğini, istisnasız hayatın her alanına taşımıştı.

Rasûl'ün ashabını tüm zamanların efendisi kılan da bu değil miydi?

Onlar daha yaşarken *'Allah onlardan razı oldu, onlar da Allah'tan razı oldular'* mükafatına nail olmuşlardı. On dört asırdır, elde ettikleri bu şerefle müminlerin gönüllerine taht kurdular. Çünkü onlar Allah'ın rızasına giden en sağlam yolu yol edinmişlerdi: O'nun *(cc)* her hâlinden

---

1. Teessi
2. 33/Ahzab, 21

razı olduğu ve mutlak örnek olarak gösterdiği Nebi'yi taklit ve onu örnek alma...

O *(sav)* namaz esnasında ayakkabılarını çıkarmıştı. Hiç sebebini bilmedikleri hâlde onlar da çıkardılar. Allah Rasûlü *(sav)* sorunca; *'...sen çıkardın, biz de çıkardık'* dediler. Sebebini bilmiyorlardı. Onlar için Allah Rasûlü'nün *(sav)* yapmış olması yeterliydi. Cibril *(a.s)* Allah Rasülü'ne *(sav)* ayakkabılarında necaset olduğunu haber vermişti.[1] Lakin sahabe için *"...onda sizin için güzel örnek vardır."* fermanı sebebini bilmeseler de onu örnek almak için yeterliydi.

Allah Rasûlü *(sav)* altından bir yüzük takmaya başladı. İnsanlar da altın yüzük takmaya başladılar. Rasûl *(sav)*: *"Ben altından bir yüzük edinmiştim. Artık altın yüzük takmayacağım."* [2] diyerek yüzüğü çıkardı. İnsanlar altın yüzüklerini bıraktılar.

Sahabenin Allah Rasûlü'nü nasıl dikkatle izleyip, örnek aldıklarını görmek isteyenlerin hadis kitaplarında namaz bölümüne bakmaları yeterlidir. Onun *(sav)* hiçbir davranışını kaçırmamış, en ince detayına kadar dikkat etmiş, örnek almış ve ümmete aktarmışlardır.

Günümüzde de durum farklı değildir. Allah'ın rızasını elde etmenin en selametli ve kısa yolu Allah Rasûlü'nü *(sav)* örnek almaktır. Bunun için ilk olarak onu tanımamız gerekir. Onun şemailini, ahlakını, insanlarla muamelesini öğrenmekle işe başlamalıyız.

c. O'nu *(sav)* Nefsinden Daha Evla Görmek

"Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır." 3

'Böyle olunca başkalarından elbette daha evla olacaktır. Onlardan istediği mallara ihtiyaçları olsa dahi Nebi'nin istediğini tercih etmek zorundadırlar. Onu kendi nefislerini sev-

1. Ebu Davud, 650
2. Buhari, 7298; Müslim, 2091.
3. 33/Ahzab, 6

diklerinden daha fazla sevmek zorundadırlar. Onun (sav) onlar hakkındaki hükmünü kendi nefisleriyle alakalı kararlarına takdim etmek zorundadırlar. Netice olarak Nebi onlara nefislerinin istediği dışında bir şeye davet ettiğinde, nefislerin isteklerini erteleyip, onun (sav) davetini takdim etmek zorundadırlar...' [1]

Tarih, sahabenin bunu en güzel şekilde yerine getirdiğine tanıklık etti. Onlar her konuda Nebi'yi (sav) kendilerine takdim ettiler.

Bedir savaşı için hazırlıklar yapılıyordu. Sa'd bin Muaz (r.anh) Allah Rasûlü'ne onu (sav) ne denli sevdiklerinin ve kendi nefislerine tercih ettiklerinin vesikası olan şu sözleri söyledi:

'Ey Allah'ın Rasûlü! Sana bir kulübe yapsak da içinde otursan? Düşmanla karşılaştığımızda Allah (cc) bizleri aziz kılıp galibiyet nasip ederse, istediğimiz olmuş olur. Şayet hoşnut olmadığımız olursa sen geride kalanlara katılır, korunmuş olursun. Vallahi geride seni bizden daha fazla seven insanlar vardır.' [2]

Sa'd kendi canından önce Allah Rasûlü'nü düşünüyordu. *'Bizler ölsek dahi sen yaşamalısın'* diyordu Allah Rasûlü'ne.

Uhud dönüşü insanlar gelenleri karşılıyordu. Ben-i Dinar kabilesinden bir kadın da bu kafilenin içerisindeydi. İnsanlar eşinin, oğlunun ve kardeşinin şehid olduğunu ona söyleyince, *'Allah Rasûlü nasıl?'* sözü dökülüyordu dudaklarından. Ne kadar Allah Rasûlü'nün (sav) iyi olduğunu söyleseler de kadına söz dinletemediler. *'Bana onu gösterin!'* diyordu. Nihayet Allah Rasûlü'nü görmüştü. *'Sen sağ olduktan sonra her musibet kolaydır, Ey Allah'ın Rasûlü!'* [3] demişti.

---

1. Şevkani, Fethu'l Kadir Tefsiri
2. El Bidaye ve'n Nihaye, 3/268
3. İbni Hişam, 3/43

Allah Rasûlü'nü sevdiğini iddia edenlerin bu örnekleri yaşama durumu yoktur. Bugün onun *(sav)* bizler için nefislerimizden evla olması; onun davasının, sünnetinin ihyasının evleviyetidir. İslam davasına hizmet ederken evimiz, eşimiz, sosyal hayatımız, alışkanlıklarımız, geleceğe dair planlarımız hep arka planda olmalıdır. Onun nefislerimizden evla olması, belli bir zaman dilimiyle sınırlı bir sorumluluk değildir. Bugün *'Muhammed davası'*nın öncelenmesinde engelleri bulunanlar, daha açık bir ifadeyle bahanesi bulunanlar sevgilerini kontrol etmelidirler. Varlığı iman olan sevgi, en ayırt edici vasfını kaybetmiştir çünkü.

Yukarıda sayılanlar ve benzerleri Allah'tan, Rasûlü'nden ve onun emirlerinden herhangi birinden[1] daha sevimli olması durumunda, yani dünyalıkların daha evla görülüp Allah'a, Rasûlü'ne ve davaya tercih edilmeleri durumunda tehdit içerikli şu ayetler söz konusu olur:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, kabileniz, elinize geçirdiğiniz mallar, durgunluğa uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşunuza giden evler, size ***Allah'tan ve Peygamber'den ve Allah yolunda cihaddan daha sevimli ise****; o zaman Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Ve Allah, fasıklar güruhunu hidayete erdirmez."* [2]

d. Ona *(sav)* Saygı Duymak ve Onu Tazim Etmek

Şer'i sevgi, beraberinde saygı ve tazim olan sevgidir.

"Muhakkak biz seni şahit, müjdeleyen ve uyarıcı olarak gönderdik. Ki Allah'a ve Rasûlü'ne iman etmeniz, O'nu desteklemeniz, içten bir saygıyla yönelmeniz ve O'nu sabah akşam tesbih etmeniz için..." [3]

---

1. Ayet hususi olarak cihad hakkında inmişse de Allah'ın bütün emirlerini kapsamaktadır.
2. 9/Tevbe, 24
3. 48/Fetih, 8-9

Allah *(cc)* bu sorumluluğumuzu vakar/tevkir (توقير/وقأر) kelimesiyle ifade ediyor. Bu kelime (و-ق-ر) bir şeyin ağırlığına delalet eder Arap lugatında.[1]

Diyebiliriz ki; sevgi sahibini kalpte ağırlaştırır. Onun değerini çoğaltır. Bu da seveni sevgiliye karşı edep, saygı ve tazime götürür.

Taberi *(rh)*: *'Ayetteki tevkir; onu yüceltmek, ona saygı göstermek ve onu övmektir.'* [2]

İbni Kesir *(rh)*: *'Saygı, ihtiram ve tazimdir.'* [3]

İbni Teymiye *(r.h)*: *'İkram ve saygıyı ifade eden bir kelimedir. Kişiyi vakarlı bir şahsiyet olmaktan çıkaracak davranışlardan sakınarak ona saygı, tazim ve şerefle muamele etmektir.'* [4]

Allah *(cc)* Müslümanlara bu sorumluluklarını bildirdiği gibi, onunla nasıl muamele edeceklerine dair tafsilatlı bilgi de vermiştir.

"Ey iman edenler; Allah'ın ve Rasûlü'nün huzurunda öne geçmeyin. Allah'tan korkun. Muhakkak ki Allah; Semi'dir, Âlim'dir. Ey iman edenler; seslerinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın. Birbirinize bağırdığınız gibi Peygamber'e bağırmayın. Yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa gider. Peygamber'in yanında seslerini kısanlar, muhakkak ki onlar; Allah'ın gönüllerini takva ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlar için; mağfiret ve büyük bir mükafat vardır. Muhakkak ki sana, hücrelerin ardından seslenenlerin çoğunun akılları ermez. Eğer onlar; sen, yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi; kendileri için elbette daha hayırlı olurdu. Allah; Ğafur'dur, Rahim'dir." [5]

"Peygamber'in çağırmasını; kendi aranızda birbirinizi ça-

1. Mu'cem Mekayıs El Luğa, 6/132
2. Camiu'l Beyan
3. Tefsiru'l Kur'ani'l Azim
4. Sarimu'l Meslul, 422
5. 49/Hucurat, 1-5

ğırmanız gibi saymayın. Allah, içinizden bir diğerini siper ederek sıvışıp gidenleri muhakkak bilir. Onun buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir bela gelmesinden veya elim bir azaba uğramaktan sakınsınlar." [1]

"Ey iman edenler; Peygamber'in evlerine yemeğe çağrılmaksızın ve vakitli vakitsiz girmeyin. Ama davet olunursanız, girin ve yemeği yiyince de lafa dalmadan dağılın. Bu hâliniz, Peygamber'i üzüyordu, o da size bir şey söylemeye çekiniyordu. Allah ise hakkı söylemekten çekinmez. Peygamber'in eşlerinden bir şey istediğinizde, onu perde arkasından isteyin. Bu, sizin kalpleriniz için de, onların kalpleri için de daha temizdir. Allah'ın Rasûlü'nü üzmeniz ve ondan sonra eşlerini nikahlamak asla caiz değildir. Çünkü bu; Allah katında büyük bir günahtır." [2]

Sahabe bu ayetleri okudu, anladı ve hakkıyla yaşadı. Öyle ki hayattayken de, vefatından sonra da Ona *(sav)* layıkıyla saygı gösterdiler.

Allah ve Rasûlü'nün önüne geçmede o kadar hassaslaşmışlardı ki, en iyi bildikleri meselelerde dahi *'Allah ve Rasûlü daha iyi bilir'* cevabını veriyorlardı. Veda haccında Allah Rasûlü *(sav)* onlara soruyordu:

- *"Bu ay hangi aydır?"*

- *'Allah ve Rasûlü daha iyi bilir...'*

- *"Zilhicce ayı değil midir?"*

- *'Evet, Ey Allah'ın Rasûlü!'*

- *"Bu beldenin adı nedir?"*

- *'Allah ve Rasûlü daha iyi bilir...'*

- *"Mekke/haram belde değil midir?"*

- *'Evet, Ey Allah'ın Rasûlü!'*

- *"Bugün hangi gündür?"*

1. 24/Nur, 63
2. 33/Ahzab, 53

- *'Allah ve Rasûlü daha iyi bilir...'*

- *"Kurban günü değil midir?"*

- *'Evet, Ey Allah'ın Rasûlü!'*

- *"Sizin canlarınız, mallarınız, namuslarınız bu ayınızın, bu gününüzün ve bu beldenizin haram olduğu gibi birbirinize haramdır."* [1] buyurdu.

Düşünün ki; bir kavme içinde oldukları gün ve ay, doğup büyüdükleri, yıllarca ayrı kaldıkları, o an üzerinde bulundukları toprak soruluyor. Onlar edeplerinden ve onun önüne geçme endişelerinden dolayı cevap vermiyorlar. Bilgisini Allah'a ve Rasûlü'ne havale ediyorlar.

"...Sesinizi onun sesinin üzerine yükseltmeyin" ayeti inince Sabit bin Kays *(r.anh)* eve kapanmış ve üzüntüden perişan olmuştu. O fıtrat olarak sesi yüksek olan insanlardandı. Bu ayetin kapsamına girip tüm amellerinin boşa gittiğini ve ateş ehli olduğunu düşünüyordu. Onun bu durumu, komşusu olan Sa'd bin Ubade *(r.anh)* tarafından Allah Rasûlü'ne bildirilince ona haber gönderdi ve onu müjdeledi: *"Bilakis, sen cennet ehlindensin"* [2] buyurdu.

O günden sonra sesini öylesine terbiye etmişti ki, Allah Rasûlü'nün huzurunda konuştuğunda yanında oturanlar dahi sesini zor duyuyorlardı.

Onların Allah Rasûlü'ne *(sav)* olan saygılarını, bir zamanlar onların düşmanı olan, sonrasında Allah'ın hidayet ettiği Urve bin Mesud *(r.anh)* şöyle anlatıyor: Urve bin Mesud Hudeybiye günü müşriklerin temsilcisi olarak Allah Rasûlü'ne gelmişti. Mekke'ye dönerken Mekkelilere şöyle seslendi:

"...Allah'a yemin olsun ki ey Kureyşliler! Ben krallara, Kayserlere, Necaşilere gittim. Vallahi hiçbir kralın ashabının,

---

1. Buhari, 4406
2. Buhari, 4846; Müslim, 119.

Muhammed'in (sav) *ashabının ona saygı gösterdiği gibi saygı gösterdiğine şahit olmadım. O tükürünce mutlaka birinin eline düşer. Onu yüzüne, vücuduna sürer. Bir şey söyledi mi, onu yerine getirmek için yarışırlar. Abdest aldığında izdiham yaşarlar. O konuşunca seslerini kısarlar. Hiçbiri ona olan saygısından gözlerinin içine keskince bakmaz. Onun meclisinde başlarının üzerine kuş konmuş gibi oturuyorlar."* [1]

Bu, onların edep ve saygıda ulaştıkları mertebeydi. Allah Rasûlü'nün vefatından sonra da benzer hassasiyeti gösterdiler.

Allah Rasûlü'nün (sav) mescidinde iki adam konuşuyordu. Seslerini yükselttiler. Ömer (r.anh) onlara yaklaşıp *'Siz nerede olduğunuzu biliyor musunuz?'* diyerek çıkıştı. *'Siz hangi memlekettensiniz?'* diye sordu. *'Taifliyiz'* dediler. Ömer; *'Şayet Medineli olmuş olsaydınız canınızı yakardım'* [2] dedi.

Günümüz Müslümanları da bu edepten nasiplerini almalıdırlar. Allah Rasûlü'nden bahsederken, ondan hadis aktarırken edeplerini muhafaza etmelidirler. Bu, ona olan sevgi ve saygının gereğidir. Ona (sav) yapılan en büyük saygısızlık ismi anıldığında salâvat getirmemek,[3] ondan bir şeyler aktarılırken ilgisiz olmaktır.

Davetleri Tevhid ve Sünnet üzere inşa edilmiş Müslümanların Allah Rasûlü'ne (sav) edep hususunda çok daha dikkatli olmaları gerekir.

Sevgi ve saygıda aşırılık

Saygının, sevginin alametlerinden olduğunu söylemiştik. Sevgi, insanların anlayışına göre değil şeriatın belirlediği şekilde olmalıdır. Bu konuda söylediklerimizi tekrar hatırlayıp konumuza devam edelim.

---

1. Buhari, 2731-2732
2. Buhari, 480
3. Bu konu müstakil bir başlık olarak gelecektir.

Sevgi, kalbin amellerindendir. Her kalp amelinde olduğu gibi, onu tam anlamıyla tarif etmek, ölçülerini belirlemek pek mümkün değildir. Sınırları, gerekleri, semeresi insandan insana değişir. Bazen çok sevdiğini iddia eden bir âşık sevdiğinin canına kıyar. Sorulduğunda onu çok sevdiğini, kaybetmekten korktuğunu söyler. Onu öldürmesini sevgisiyle izah eder.

Bir başkası kendi canına kıyar. Geriye bıraktığı mesajında, bunu sevdiğinden yaptığını söyler.

Çocuklarına aşırı baskı yapan bir ebeveyne sorulduğunda onları çok sevdiğini ve onların iyiliği için bunu yaptığını söyleyecektir.

Aynı şekilde çocuklarını aşırı serbest yetiştiren bir ebeveyn de bunu sevgiyle izah edecektir.

Arkadaşlarına karşı aşırı laçka ve rahat olan bir insan bunu arkadaş sevgisiyle açıklayacağı gibi, onlara karşı mesafeli davranan biri de bunu sevgiden kaynaklı saygıyla izah edecektir.

Bu zıt örneklerden anlıyoruz ki, dünyevi sevginin bir ölçüsü yoktur. Her insan karakterine göre değişmektedir. Asıl sorun bizim dünyevi sevgiyle değil, varlığı iman yokluğu küfür olan bir sevgiden konuşuyor olmamızdır.

Saygı da aynen bunun gibidir. İnsanlara bırakıldığında çok zıt tablolar saygı adı altında ortaya çıkar. İslam'ın saygıya getirdiği ölçünün dışına çıkan her saygı ya ifrat ya da tefrittir. Bu, sadıkların değil, yalancıların saygısıdır. İlerideki bölümlerde geleceği gibi Allah Rasûlü *(sav)* yaşadığı süre zarfında bu tip aşırılıklara meydan vermemiş, ölümünden sonrası için de ümmetini uyarmıştır.

Allah Rasûlü'ne gösterilmesi gereken saygı şeriatın üç ölçüsüyle sınırlandırılmalıdır:

- Allah'a *(cc)* ait olanın, Allah Rasûlü'ne *(sav)* verilmemesi

- Onda *(sav)* olmayan şeyleri sevgi ve saygı adına ona nispet etmemek
- Onun *(sav)* yasakladığı şeyleri sevgi ve saygı adına yapmamak

Bunlardan birincisi, en tehlikeli olanıdır. *'Muhammed (sav) Allah Rasûlü'dür'* şehadetimizden evvel şahitlik ettiğimiz uluhiyet şehadetine zarar vermektedir.

Tevhid; Allah'a ait olan sıfatlarda Allah'ın birlenmesi, itikadî, sözlü veya amelî olarak bunların Allah'tan başkasına verilmemesidir.

'Şefaat ya Rasûlallah' sözü bu tehlikeyi barındırır. Çünkü şefaat yalnızca Allah'ındır. Allah, izin verdiği takdirde Peygamber şefaat edebilecektir. Bu nedenle *'şefaat ya Rasûlallah'* demek yerine *'Allah'ım beni Peygamber'in şefaatine nail eyle'* diyerek dua etmek en doğru olanıdır.

Allah'a ait olanın bir başkasına verilmesi, tek bir ilahla yetinmeyip sıfatlarını başkalarına vermek suretiyle yeryüzünde yeni ilahlar icat etmektir.

Bu sıfatlar ister bir peygambere ister bir meleğe isterse de alelade bir insana verilsin fark etmez.

Yine bunun en çirkin örneklerinden biri; ibadetin özü olan duayı Allah Rasûlü'ne yapmak, sıkıntı anında Allah'ı bırakıp ondan *(sav)* istemek, istiğasede bulunmaktır. Oysa Muhammed Mustafa da *(sav)* dahil bütün peygamberler, insanları Allah'ı ibadette birleyip, Allah'ın dışında ibadet edilen tağutlardan uzak durmaya davet etmişlerdir.

"Senden önce hiçbir Rasûl göndermemişizdir ki ona 'Benden başka ilah yoktur. Şu hâlde bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım." [1]

---

1. 21/Enbiya, 25

"Andolsun, biz her ümmete: 'Allah'a kulluk edin ve tağuttan kaçının' (diye tebliğ etmeleri için) bir elçi gönderdik." [1]

Allah Rasûlü *(sav)*: *"Dua, ibadetin ta kendisidir."* buyurdu.

Bir insan her gün defalarca *"...yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz"* diyerek Allah'a söz verdiği hâlde, nasıl sıkıştığı anda Allah'tan başkasına dua edebilir? Velev bu, Nebi dahi olsa...

"Ya da sıkıntı ve ihtiyaç içinde olana, kendisine dua ettiği zaman icabet eden, kötülüğü açıp gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile beraber başka bir ilah mı? Ne az öğüt alıp düşünüyorsunuz." [2]

Allah *(cc)* sıkıntı anında kendi yüce zatından başkasına dua edenlere itiraz ediyor. *" Allah'la beraber başka ilahlar mı?..."* Anlıyoruz ki bu eylem kendisine dua edileni ilah edinmektir. Ve en çirkin olanı ise, ömrünü bununla mücadeleye adamış Peygamber'in buna aracı kılınmasıdır.

"Hiçbir insana yakışmaz ki; Allah, kendisine kitabı, hükmü ve peygamberliği versin de sonra o, insanlara, 'Allah'ı bırakıp bana kullar olun,' desin. Fakat Kitabı okuyup öğrettiğinize göre Rabb'a kul olun, demek yaraşır. Size melekleri ve peygamberleri Rabb olarak benimsemenizi de emretmez. Müslüman olduktan sonra size küfretmeyi mi emredecek?" [3]

İkincisi ise, onun yasakladığı şeyleri sevgi, saygı adına ona yapmaktır. Bazı şeyler bizim anlayışımıza göre saygı olabilir, ancak o *(sav)* bunu yasaklamışsa **asıl saygı, onun emrine imtisal edip sözünü dinlemektir.**

İçeri girenin önünde ayağa kalkmak çoğu toplumda saygı ifadesidir. Araplar'da da böyledir. Rasûlullah *(sav)* *"Acemler'in birbirine tazim ettikleri gibi birbiriniz için ayağa kalkmayın"* buyurdu. [4]

---

1. 16/Nahl, 36
2. 27/Neml, 62
3. 3/Âl-i İmran, 79-80
4. Ebu Davud, 5230

Enes *(r.anh)* şöyle der: *'Onlar (sahabe) için Allah Rasûlü'nden daha sevimli kimse yoktu. Onun hoşlanmadığını bildiklerinden onu görünce ayağa kalkmazlardı.'* [1]

Bunun belirgin örneği onun *(sav)* kabrine yönelik yapılanlardır. Hayattayken birçok defa ümmetini ikaz etmiş ve bu hususta Allah'a dua etmiştir. Buna rağmen sevgi, saygı adına yasakladığı şeylerin onun kabrine yapıldığını görüyoruz.

Sevdikleri insanların kabirlerini mescid edinenler için;

"Onlarda salih bir insan vefat edince onun kabirini mescid edinirler. Bunlar Allah'ın yarattıkları arasında en şerli olanlardır." [2] buyurdu.

"Allah Yahudi ve Hristiyanlara lanet etsin. Onlar peygamberlerin kabirlerini mescid edindiler." [3]

Allah'a şöyle dua etmiştir:

"Allah'ım benim kabrimi ibadet edilen bir put kılma! Peygamberlerin kabirlerini mescid edinenlere Allah'ın gazabı şiddetlidir." [4]

"Benim kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz." [5]

Allah Rasûlü *(sav)* hayatı boyunca bu gaye için yaşamış, kendi de dahil hiçbir varlığın Allah'la denk tutulmasına asla müsade etmemiştir.

"Eğer onlar, Allah'ın ve elçisinin verdiklerine hoşnut olsalardı ve: 'Bize Allah yeter; Allah pek yakında bize fazlından verecek, O'nun elçisi de. Biz gerçekten ancak Allah'a rağbet edenleriz' deselerdi (ya)!..." [6]

---

1. Tirmizi, 2754
2. Buhari, 434; Müslim, 528.
3. Buhari, 435; Müslim, 531.
4. Muvatta, 141
5. Ebu Davud, 2042
6. 9/Tevbe, 59

Bu ayeti kerimeye dikkat edilirse;

- Allah ve Rasûlü'nün verdiğinden hoşnut olmak,

- Allah bize yeter,

- Allah ve Rasûlü bize verecek...

- Biz Allah'a rağbet edenleriz.

Şeklinde dört ayrı cümle geçmiştir. Bunlardan *'vermek'* hem Allah'a hem de insana ait sıfatlar olduğundan *'Allah ve Rasûlü'* denmiştir. Ancak *'kula yetmek'* ve *'rağbet'* sadece Allah'a olacağından; Rasûl zikredilmemiş, bunlar yalnızca Allah'a has kılınmıştır. Tevhid dediğimiz şey de budur.

İki cariye, Allah Rasûlü'nün bulunduğu ortamda bir şeyler terennüm ediyorlardı. Bir ara: *'Bizim aramızda yarın ne olacağını bilen Nebi var!'* deyince, Allah Rasûlü *(sav)* müdahalede bulundu: *"O sözünüzü bir daha söylemeyin. Az önce söylediklerinizi söyleyin"* dedi.

Adamın birinin Allah Rasûlü'ne *(sav)*: *'Sen ve Allah dilersen'* deyince kızdı. *"Beni Allah'a denk mi tutuyorsun? Sadece Allah dilerse..."* buyurdu. [1]

Allah Rasûlü'nün bu denli hassas olduğu konularda ümmetinden bu hassasiyeti çiğneyen ve bunu sevgi, saygı adına yapanlar ortaya çıkmıştır. Bunun en bariz örneklerinden biri onu *(sav)* övmek adına Allah'ın sıfatlarını ona vermektir.

'...O kabrinde öyle bir hayatla diridir ki,

Tüm canlılar hayatını onun hayatından alır...'

Ya da;

'...Tüm her şey senin ilmindendir,

Kalem ve Levh-i Mahfuz senin ilmindendir...'

1. Edebu'l Müfred, 783

Ya da;

'...Ey Allah'ın Rasûlü! Başıma bir şey geldiğinde

Senden başka kime sığınabilirim...'

Bu şirkten ve sahibinden bizlerin tek sığınağı olan Allah'a sığınırız. Allah Rasûlü dahi Allah'a sığınmak zorundadır. Ona *(sav)* sihir yapıldığı zaman muavvizeteyn[1] inmiş ve her şeyin Rabbi, Maliki, İlahı olan Allah'a sığınması emredilmiştir. Kendisi Allah'a sığınmaya muhtaçken, nasıl olur da başkalarına sığınak olur.

Âlim-i mutlak ve her şeyin ancak O'nun ilmiyle var olduğu tek varlık Allah'tır. O *(cc)* ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Rasûl kavmine şu sözleri söylerken nasıl her şey onun ilminden olsun:

"De ki: 'Ben, kendime Allah'ın dilediğinden başka ne fayda verebilirim ne de zarar. Eğer ben, gaybı bilseydim; daha çok hayır yapmak isterdim. Ve bana, hiç bir fenalık da dokunmazdı. Ben, sadece iman eden bir kavme uyarıcı ve müjdeciyim.' " [2]

Allah *(cc)* Rasûlü'ne *(sav)* şu sözleri söylerken, Rasûl nasıl insanlığa hayat versin!

"Senden önce hiç bir insanı ebedi kılmadık. Sen ölürsen, onlar baki mi kalırlar? Her nefis ölümü tadıcıdır. Bir imtihan olarak sizi iyilik ve kötülükle deneriz. Sonunda, bize döndürüleceksiniz." [3]

"Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra siz, kıyamet günü Rabbinizin huzurunda duruşmaya çıkacaksınız." [4]

Üçüncüsü, onda olmayan şeyleri sevgi/saygı adına ona nispet etmektir. Allah Rasûlü'nün kimsenin aşırılığına ihtiyacı yoktur. O, Rabbi tarafından çokça övüldüğü için Muhammed *(sav)* olarak anılmış; tüm insanlar onu

1. Felak ve Nas sureleri
2. 7/A'raf, 188
3. 21/Enbiya, 34-35
4. 39/Zümer, 30-31

kıyamette öveceği için Makam-ı Mahmud'un/övülmüş makamın sahibidir.

O (sav) şöyle buyurmuştur:

"Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı överken aşırı gittiği gibi beni övmede aşırıya gitmeyin. 'Allah'ın kulu ve Rasûlü' deyin." [1]

Allah Rasûlü'nde olmayan sıfatlarla onu öven, farkında olmadan onun kıymetini düşürmüş ve ona hakaret etmiştir. Lisan-ı hâliyle onun (sav) sıfatlarının yetersiz olduğunu, uydurmalarla şahsiyetinin kemale erdirilmesi gerektiğini iddia etmiştir.

Onun (sav) bir nur olduğunu ve her şeyin bu nurun eseri olduğunu söylemeleri buna örnek verilebilir.[2]

Oysa Allah Rasûlü'nün (sav) nur olmadığı, her insan gibi bir bedene sahip olduğu, hastalandığı, yaralandığı, ağrılar çektiği sahih rivayetlerle sabittir.

Ayrıca burada açıkça zikredilmese dahi Allah'ın En-Nur isminden Peygamber'e (sav) pay vermek vardır ki; bu daha tehlikelidir.

Yine her şeyin onun için yaratıldığı uydurması da bunun gibidir. Bilakis Allah Rasûlü de dahil her şey, ibadette Allah'ı birlemek için yaratılmıştır.

"Ben, cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." [3]

Yaratıcı Allah (cc) olduğuna göre, insanları niçin yarattığını O (cc) mu daha iyi bilecek, yoksa aşırı meddahlar mı?

Bu ve benzeri aşırılıklardan bir kısmını da şehadetin esaslarından olan, Allah'a sadece onun (sav) gösterdiği şekilde ibadet etmek kısmında açıklayacağız.

1. Buhari, 2445
2. Hakikat-i Muhammediye teorisi
3. 51/Zariyat, 56

Sözün özü; Allah Rasûlü'ne *(sav)* olan sevgimiz ve saygımız şer'i ölçüler içerisinde olmalıdır. Çünkü sevgi de, saygı da kalple alakalı amellerdir. İnsanların yanında farklı anlamları vardır. Çoğu zıtlık, sevgi ve saygı adına işlenir. Bizim konumuz olan sevgi ve saygıysa varlığı iman, yokluğu küfür olan cinstendir. Bu sebeple ölçüleri Allah ve Rasûlü tarafından net bir şekilde belirlenmiştir. Şer'i olmayan, şeriatın belirlediği ölçütlere uymayan sevgi; sahibini en basitinden bid'ate, bazen de şirke düşürecektir. Daha kötü olanı Allah Rasûlü'nü çiğneyerek ona sevgi göstermek olsa olsa saygısızlık ve edepsizlik kapsamında ele alınabilir.

e. Onun *(sav)* Sünnetine Nasihat Etmek

Temim Ed-Dari *(r.anh)* rivayet ediyor:

*"Allah Rasûlü şöyle buyurdular: **'Din nasihattir.'** Biz: 'Kimin için?' dedik. Dediler ki: 'Allah'a, kitabına, **Rasûlü'ne**, Müslümanların yöneticilerine ve geneline nasihattir.' "* [1]

Din nasihattir. Denilir ki Arap lugatında bu kelimeden daha toplayıcı ve kısalığına rağmen geniş anlam ifade eden başka bir kelime yoktur...

Araplar bu kelimeyi ihlas anlamında kullanır. Nasihat eden, nasihat ettiğine sırf onu düşünerek ve onun iyiliği için çabaladığından böyle denir. Sözleri ve davranışları sâfîdir.

Söküğün dikilmesine de nasihat derler. Nasihat eden, nasihat ettiğinin eksiğini giderir çünkü.[2]

Türkçe'de nasihatı çok dar anlamda kullanıyoruz. Öğüt vermek, hatırlatmaktan ibaret görüyoruz. Bu sebepten olsa gerek bu hadisi duyup da şaşırmayanımız yoktur. *'Nasıl yani? Allah'a nasihat mi olurmuş?'* Genelde dilimiz veya lisan-ı hâlimiz ilk olarak böyle tepki verir.

1. Müslim, 55
2. El-Minhac, 2/37

İmam Nevevi'nin de (r.h) belirttiği gibi Arap lugatında en geniş anlam barındıran kelimelerden biri nasihattir.

Nasihat, hem dilin hem kalbin hem de organların amelidir. Nasihat edilecek şeyin kalpte sevilip, tazim edilmesi, dille insanları ona davet etmek, bedenle ona gelen zararları defetmek, onun tanınması için mücadele etmek... Bunların hepsi nasihat kapsamındadır.

İmam Nevevi (r.h) aynı bölümde aktarmaya devam ediyor: *'...Rasûl'e nasihate gelince; risaletinde onu tasdik etmek, getirdiği her şeye iman etmek, emir ve nehyinde ona itaat etmek, hayattayken ve vefatından sonra ona yardım etmek, onu seveni sevip, ona düşmanlık edenlere düşman olmak, onun hakkını tazim edip ona saygılı olmak, onun yolunu ve sünnetini ihya etmek, davetini yaymak, şeriatını neşr etmek, ona yönelik töhmetleri savıp onun ilimlerini tercih etmek, bu ilimlerde fıkıh sahibi olmak için çaba ve başkalarını buna davet, onu öğrenirken ve öğretirken bu lütuf ile davranmak, okurken edepli olmak, o meselelerde ilimsizce konuşmamak, bu ilimlerin ehline ona olan intisaplarından dolayı sevgiyle davranmak, onun ahlakıyla ahlaklanıp edebiyle edeplenmek, ehlibeytini sevmek, onun sünnetinde bidat çıkaran veya ashabı hakkında konuşanlardan uzak durmak...'* [1]

Muhammed bin Nasır El-Merzevi şöyle demiştir:

'Allah Rasûlü'ne (sav) nasihat iki türlüdür:

- *Hayatında; ona itaat etmek için çabalamak, ona yardım etmek ve istediğinde maddi destek vermek, onu sevmek için çabalamak*
- *Vefatından sonra; Sünnetini öğrenmede titiz davranmak, ahlak ve edebini araştırmak, emirlerini ve onları yerine getirmeyi tazim etmek, onun sünnetinden yüz çeviren, dünyayı onun sünnetine uymaya tercih edenlere kızmak...'* [2]

---

1. Minhac, 55 nolu hadis şerhi, 2/38 ve sonrası.
2. Tazim Kadr-i Salat, 2/693; (Benzer bir ayrımı Kadı İyad, İmam Acuri'den nakleder) Eş Şifa 2/584.

Özellikle biz Müslümanları ilgilendiren ikinci kısım üzerinde durmamız gerekiyor. Allah Rasûlü'nü *(sav)* görme şerefine nail olamasak da, onun sünnetiyle ahlaklanma, onu yayma, insanları ona davet, onun örnekliği etrafında oluşan şüpheleri bertaraf etme şerefine nail olabiliriz. Bu, ona olan sevgimizin ispatı olmasının yanında, ona *(sav)* nasihatimizin de gereğidir.

Bugün Allah Rasûlü'nü *(sav)* tanımak isteyenler için sayısız imkân vardır. Onu *(sav)* anlatan kitaplar, sesli/görüntülü siyer dersleri, hakkında yapılan sempozyumlar... Sırf batılı oryantalistlerin, o ve sünneti hakkında yaptığı bir yıllık çalışma üç bin civarındadır.

Ancak sorun, onun sünnetine nasihat eden, onun ahlakıyla ahlaklanıp kalpteki sevgisini Muhammed'in *(sav)* ahlakı olarak dışa yansıtanların azlığıdır. Bizler ona nasihat sorumluluğumuz gereği, onu tanımakla mükellefiz. Ancak çoğumuz işin kolayına kaçıyor, yazıyor veya anlatıyoruz. Onun gibi bir şahsiyet ne kelimelerle ne de harflerle ifade edilebilir, bunu idrak edemiyoruz... Şayet bilinmesi gerekenler yazıyla veya anlatım vasıtasıyla bilinebilecek olsaydı; Allah *(cc)* kanlı, canlı peygamberler göndermez, en sevdiği varlıklara eziyetin her türlüsünü reva görmezdi. Hakkın ortaya çıkıp bihakkın idrakı, canlı örneklerle mümkündür. Sahabenin dahi gıpta ettiği insanlar olmuştu. Onlar ahlaklarıyla Allah Rasûlü'ne ayna olmuş, onu *(sav)* tanıtmışlardı. Tabiinden Rabi' bin Husyem bunlardan biriydi. İbni Mesud *(r.anh)* ona şöyle demişti: *'Ey Ebu Yezid, şayet Allah Rasûlü seni görseydi mutlaka seni severdi, seni her gördüğümde muhbîtini*[1] *hatırlıyorum.'* [2]

---

1. Muhbîtin kelimesinin tefsiri Kur'an'da mevcuttur. Hac suresi 24. ayet "muhbît olanları müjdele" diyerek biter. 25. ayet onları şöyle tarif eder. "Onlar ki Allah anıldığında kalpleri titrer, kendilerine isabet eden musibetlerde sabır gösterirler. Namazı kılar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler..."
2. Bunu İmam Zehebi, Siyer A'lam En-Nubela'sında, imamın biyografisinde aktarır, 4/258.

İbni Mesud'un *(r.anh)* bu sözü söylemesinin nedeni elbet Rabi'nin ahlakı ve Allah Rasûlü'ne *(sav)* olan benzerliğiydi. Onun biyografisinde zikredilen özelliklere bakıldığında ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır:

Çok az konuşurdu. Kendisine birşey sorulmadan asla söze başlamazdı.

İnsanların görmediği hâllerini ıslah eder, geceleri ihya eder ve kendinden nasihat isteyenleri buna yönlendirirdi.

Mütevaziydi. *'Nasılsın?'* diye sorulduğunda *'rızkını yiyip, ecelini bekleyen bir miskin'* derdi.

Çok edepliydi. Onunla yirmi beş yıl arkadaşlık yapan biri, *'Onun ağzından ayıplanacak bir şey çıktığını hiç görmedim'* demişti.

İhlasa çok dikkat ederdi. Kur'an okurken yanına girildiğinde mushafın üzerini örterdi. Nafile namazları mescitte kıldığı hiç görülmedi.

Dünyayla alakası zaruret ölçüsündeydi. Kendi ihtiyacını alır, elde kalanı dağıtırdı.

Bu özellikleri Allah Rasûlü'nün *(sav)* ahlakıydı. O, sünnete nasihat etmiş ve insanları davet ettiği şeye, yaşantısı ile şahitlik etmişti. Netice olarak da Abdullah bin Mes'ud *(r.anh)* gibi ne söylediğini bilen bir sahabeden *'Allah Rasûlü seni görse mutlaka seni severdi'* sözünü işitmişti.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetini yaymanın en etkili yolu, onu pratik olarak insanlara gösterecek örnekleri çoğaltmaktır. Tecrübeyle sabittir ki kitaplar ve anlatılar onu bu ümmetten olmayanlara tanıtamadığı gibi, bu ümmetin parçası olan insanları yeni arayışlara sevk etmekten de alıkoymamaktadır. Demek ki tek ihtiyacımız olan, sünnete nasihat eden yaşayan-canlı örneklerdir.

Ona nasihatin bir parçası da ona *(sav)* yönelik töhmet ve şüphe cinsinden şeyleri defetmek, bunlarla mücadele etmektir. İster onun sünnetini ihmal edip, dinde bidat çıkaranlar olsun; ister onun sünneti etrafında şüpheler oluşturup onun örnekliğini hayatın dışına itmek isteyenler olsun, bunlarla mücadele ona nasihatin gereğidir. Bunun en güzel örnekliğini sahabede görmekteyiz.

Sahabeden Dıhye bin Halife *(r.anh)* Ramazan'da yolculuğa çıkmış ve bazı insanların seferde oruç tuttuğuna şahitlik etmiştir. Geri döndüğünde: *"Vallahi bugün görebileceğime hiç ihtimal vermediğim bir şey gördüm. Bir grup Allah Rasûlü'nün sünnetinden yüz çevirdiler. Allah'ım bugün benim canımı al."* [1] demiştir.

"İmran bin Husayn (r.anh) dedi ki: 'Ben Allah Rasûlü'nden: 'Hayânın hepsi hayırdır' dediğini işittim.' Orada bulunan Buşeyr: 'Bazı kitaplarda hayânın bazen zaaf olduğu yazılıdır.' deyince İmran, hadisi tekrarladı. Buşeyr de sözünü tekrarlayınca İmran öfkelendi. Orada bulunanlar onu zor yatıştırdılar." [2]

"Bir grup mescitte oturmuş ve toplu olarak zikir yapıyordu. Başta bulunanlardan biri (yüz defa subhanallah deyin) komutu veriyor, oturanlar da bu komuta uyup tekrarlıyorlardı. Durumu Ebu Musa El Eş'ari (r.anh) fark etmiş ve vakit kaybetmeden İbni Mesud'a bildirmişti. Mescide gelen İbni Mesud onlara sordu:

- Siz ne yapıyorsunuz?

- Sadece hayır dilemiştik.

- Nice hayır isteyen kişi ona isabet edemez. Vallahi ya sizler Muhammed'in (sav) olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sapıklık kapılarını açmaktasınız." [3]

Subey El-Iraki, Kur'an'dan bazı ayetler gündeme getiriyor, müteşabihlerle insanların kafasını bulandırı-

1. Ebu Davud, 2413
2. Buhari, 6117; Müslim, 37.
3. Dârimi Mukaddime, 23

yordu. Ömer *(r.anh)* ona: *'Sen bidat çıkarma peşindesin'* [1] diyerek karşı çıkıp onu sürgüne yollamış ve gittiği yerde Müslümanların onunla konuşmasını yasaklamıştı.

Bu gibi tepkiler, sahabenin sünnete olan nasihatlerindendi... Allah Rasûlü'ne hayattayken ona her yolla yardım eden güzide ashabı, vefatından sonra onun *(sav)* sünnetine sahip çıkıp, sünnet etrafında oluşan problemlerde de hassasiyet göstermişlerdir.

Günümüz Müslümanlarında bu hassasiyeti göremiyoruz. Sünnet dendiğinde *'ihtilafın meşru olduğu alan'* gözüyle bakılıyor. Böyle olunca da sünnette itikadî ve amelî muhalefetler meşruymuş gibi algılanıyor.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetiyle dalga geçen, akıllarına arz ettikleri sünneti Kur'an'a arzettiğini zanneden insanlar, hoş karşılanabiliyor. Kardeşimin hakkını koruyacağım diye, Allah Rasûlü'nün *(sav)* hakkı çiğneniyor.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetinin teşri değeri konusunda anlaşamayan insanların, hangi din üzerinde kardeşlik tesis ettiği de tartışılması gereken bir konudur.

Tevhid ve Sünnet ehli Müslümanların bu noktada sahabeyi örnek alması, ihsan üzere onlara tabi olması elzemdir. Özellikle asrımızın ne idüğü belirsiz, vahdet kılıflı çoğulculuk anlayışına, sünnetin teşri değeri kurban edilmemelidir.

f. Onun *(sav)* Sevdiklerini Sevip, Buğz Ettiklerine Buğz Etmek

Sevmek; sevenin sevdiğini sevip, düşmanlarını düşman edinmektir. Hakiki bir sevgi ancak bu olabilir. Allah Rasûlü'ne *(sav)* kalplerimizde beslediğimiz sevgi; sünnet ve ehlinin sevgisi, bidat ve ehlinin buğzu olarak belir-

---

1. Dârimi Mukaddime, 19

ginleşmelidir. İçinde buğz olmayan sevgide hayır olmadığı gibi, içinde sevgi olmayan buğzda da hayır yoktur.

Allah Rasûlü *(sav)* buna dikkat çekmiş ve onun sevgisinin, onun sevdiklerini sevmeyi gerektirdiğini haber vermiştir:

"İmanın alameti ensarı sevmek, nifakın alameti onlara buğz etmektir." [1]

"Benim ashabım hakkında Allah'tan korkunuz. Benden sonra onları hedef hâline getirmeyiniz. ***Onları seven beni sevdiğinden onları sevmiştir. Onlara buğz eden bana buğzundan onlara buğz etmiştir..."*** [2]

Yine o *(sav)* şöyle demiştir:

"...Beni seven Usame'yi sevsin...!" [3]

Bu cümle uzunca bir hadisin parçasıdır. Fatıma binti Kays'a *(r.anha)* birçok sahabe aynı anda talip olur. O *(r.anha)* bunların içinden Usame bin Zeyd'i *(r.anh)* tercih eder. Ve gerekçesini de Allah Rasûlü'nden *(sav)* duyduğu bu sözü gösterir. Allah Rasûlü'nün *(sav)* sevdiğini sevmek...

Bir gün Abbas *(r.anh)* Allah Rasûlü'ne *(sav)* gelmiş ve şikayette bulunmuştu. *'Kureyşliler kendi aralarında konuşup eğleniyorlar. Bizi görünce suratları asılıyor, hâlleri değişiyor.'* Allah Rasûlü *(sav)* öfkelendi ve:

"Allah'a yemin olsun ki, sizleri benim sevgim ve akrabalığım dolayısıyla sevmedikçe iman etmiş olamazlar." [4]

Burada tarihin benzerine çok az rastladığı bir vakıayı nakledelim. Ben-i Mustalık gazvesi için çıkılmıştır. Yolda Ensar ve Muhacir arasında pek de hoş olmayan bir tartışma yaşanır. Su sırası nedeniyle tartışırlar. Her

---

1. Buhari, 3784
2. Tirmizi, 3862
3. Müslim, 2942
4. Ahmed, Tirmizi

biri kendi kavmine seslenir. *'Ey muhacirler! Yardım edin.' 'Ey ensar! Yardım edin'*... Kalbi marazlı olan Abdullah bin Ubey Es-Selul için fırsat doğmuştur. Tüm kalbi hastalıklı varlıkların İslam toplumunda yaşanacak olumsuzlukları gözlediği gibi... Onlar, sinek tabiatlıdır neticede... Balarısı misali güzelliğe değil, sinek misali sağlam bedenin yaralı kısmına konarlar. Abdullah bin Ubey konacağı yarayı bulmuştu. İnsanları iyice kışkırtmak için şu sözleri söyledi:

'Bunlarla bizim misalimiz Araplar'ın 'besle kargayı oysun gözünü' deyimimizdeki gibidir. Hem yurdumuza yerleştiler, hem de şu yaptıklarına bakın. Vallahi Medine'ye dönersek aziz-izzetli olan zelil olanı oradan çıkaracaktır.' [1]

Bu sözleri üzerine şu ayetler indi:

"Onlara: 'Gelin, Allah'ın Peygamber'i sizin için mağfiret dilesin' denildiği zaman başlarını çevirirler ve sen, onların büyüklük taslayarak uzaklaştıklarını görürsün. Onlara mağfiret dilesen de, dilemesen de birdir. Allah onları kesinlikle bağışlamayacaktır. Çünkü Allah, yoldan çıkmış topluluğu doğru yola iletmez. Onlar: 'Allah'ın elçisinin yanında bulunanlar için hiçbir şey harcamayın ki dağılıp gitsinler' diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar bunu anlamazlar. Onlar: 'Andolsun, eğer Medine'ye dönersek, üstün olan, zayıf olanı oradan mutlaka çıkaracaktır' diyorlardı. Hâlbuki asıl üstünlük, ancak Allah'ın, Peygamber'inin ve müminlerindir. Fakat münafıklar bunu bilmezler." [2]

Bu olay Allah Rasûlü'nü *(sav)* çok üzmüştü. Öyle ki hiç dinlenmeden yola devam ediyordu. Münafıkların elebaşının, pak ve şerefli oğlu bu durumdan etkilenmişti. Allah Rasûlü'nü bu denli üzen bir manzaraya, babası sebep olmuştu. Üstelik ayetler de babasının bu sözleri söylediğini teyit ediyordu. Medine'ye kadar sabretti. Medine'ye girerken kapıda dikildi ve babasına dedi ki: *'Vallahi kimin*

1. Buhari, 4905; Müslim, 2583.
2. 63/Munafikun, 5-8

izzetli kimin de zelil olduğunu göreceksin. Allah Rasûlü sana izin verinceye dek bu kapıdan içeri girmeyeceksin!' İnsanlar onu uyarsa da bu kararından vazgeçmedi. Ta ki Allah Rasûlü'nden *(sav)* giriş izni gelinceye dek...

Babası dahi olsa Allah Rasûlü'nü *(sav)* üzen, onun buğz edeceği işler yapan, ona dil uzatana böyle karşılık vermişti. İşte sevgi budur. Sevgilinin sevdiğini sevmek, sevgilinin buğzuna muhatap olana buğz etmek...

Biz ise tuhaf bir dönemde yaşıyoruz. Abdullah bin Ubey bin Selül'ün dahi şapka çıkaracağı cinsten bir nifakla karşı karşıyayız. Allah Rasûlü'nü sevdiğimizi söylüyoruz. Ancak dilimizde ona hakaret edenlerin nağmeleri, gece evlerimizi ona düşmanlık edenlerin film ve dizileri süslüyor! Onun *(sav)* buğz edip asırlar öncesinden lanet ettiği insanları takip ediyor, şevkle haftanın sırasının onlara gelmesini bekliyoruz. Onun şiarlarıyla dalga geçen, onu bir çöl bedevisi, zevk düşkünü veya çıkarcı olarak yansıtan komedyenlere katıla katıla gülüyoruz.

'Bırak Ey Allah'ın Rasûlü! Şu münafığın kafasını vurayım' diyen Ömerler *(r.anh)* olmadığı için de siyer sempozyumları düzenliyor, *'Sevgili Peygamberimli'*, bol güllü ve karanfilli kitaplar basıyoruz. Allah'tan geldik, tekrar O'na döneceğiz...

Bu nifaktan kurtulmalı ve aslımıza dönmeliyiz. İlişkilerimizi, dostluk ve beğenilerimizi Allah ve Rasûlü'nün *(sav)* sevgisi belirlemelidir. Onların sevgisine muvafakat etmeli, onların buğzundan ve buğza mahal olan insanlardan şiddetle kaçmalıyız.

g. Ona *(sav)* Salât ve Selam Okumak

Seven sevdiğini kalbinde muhafaza edip, kalbini onu koruyan bir kap kıldığından, sevgiye Arapça'da hub/حب dendiğini zikretmiştik. Allah Rasûlü'nü *(sav)* seven, ona kalbinde yer verir. Bu sevgi, kalbin sahibini ağırlaştırır.

Değerini çoğaltır. Bundan ötürü Allah *(cc)* ona olan saygımızı *'vakar'* kelimesiyle ifade ediyordu.

Kalpteki sevgi, insanı harekete geçirir. Sevgiliyi görmek, ona yakın olmak ister. Bütün bunlar olmayınca onu zikretmeye, adını anmaya, onu anlatmaya başlar. Dil, kalbin aynası... Kelimeler, gönül heybesinin sadık yarenleri... Dil ne ile meşgulse kalbi o istila etmiş, her yerini kuşatmıştır. Salât ve selam, kalpte olan Muhammed *(sav)* sevgisinin dışa yansımasıdır.

"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salâvat getirirler. Ey müminler! Siz de ona salâvat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." [1]

İbni Kesir *(r.h)* şöyle dedi:

'...Allah kullarına Nebi'sinin mele-i a'ladaki/kendi katındaki değerini; kendinin ve meleklerinin ona salât getirdiklerini belirterek gösterdi. Sonra yer ehline ona salât ve selam getirmelerini emretti. Ta ki yeryüzünde ve gökyüzünde aynı anda ona salât getirilsin...'

Allah ve Rasûlü'nün sevgisiyle yürekleri tutuşan Müslümanlar, bu emri yerine getirmek için birbirleriyle yarıştılar. Allah Rasûlü'ne *(sav)* gelip; *'Ey Allah'ın Rasûlü! Allah sana salât ve selam getirmemizi emrediyor.*[2] *Sana nasıl selam edeceğimizi biliyoruz. Salâtı nasıl getirelim?'* dediler.

---

1. 33/Ahzab, 56
2. Allah Rasûlü'ne (sav) salât ve selamın manası;

   Selamın manası:

   Selam; esenlik, barış, huzur, dünyevi ve uhrevi sıkıntılardan uzak olmak demektir. Allah'ın isimlerinden biri Es-Selam'dır. Kullarına esenlik veren anlamındadır.

   Salâtın manası:

   Lugatta; sırtın ortası, ateş, dua, süreklilik gibi anlamlara gelir. Şer'i olarak ise;

   1. Salât rahmettir. Bu, İbni Abbas'tan naklolunmuştur (Fethu'l Bari, 11/156). İmam Tirmizi Sünen'inde Süfyan-ı Sevri'den; 'Birçok ilim ehli salât rahmettir.' sözünü aktarır. (Sünen 485 nolu rivayeti öncesinde)

   Buna göre Nebi'ye salât ve selam getirince şöyle demiş oluyoruz: 'Allah'ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun.' Genel olarak kitaplarımızda salâta rahmet anlamı verilir.

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Deyiniz ki:

Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine rahmet eyle; şerefini yücelt. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin." [1]

"Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine hayır ve bereket ver. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine verdiğin

---

Muhakkik alimlerimizin de işaret ettiği gibi bu, isabetli bir görüş değildir. Bunun nedenini bazı yönlerden izah edecek olursak ;

a) Bakara suresi 157. ayette sabreden kullar şöyle müjdeleniyor: "Allah'ın salâtı ve rahmeti onların üzerinedir." Buna göre ayet 'Allah'ın rahmetleri ve rahmeti onların üzerinedir' şeklinde olur ki bu, Kur'an'ın belağatına yakışmaz.

b) Eşanlamlı kelimeler birbirlerinin yerine kullanılabilirler. Salât ve rahmet kelimeleri ise birbirlerinin yerine kullanıldığında mana yönünden uygun olmayan durumlar ortaya çıkar.

Örneğin, en yaygın dua 'Allah'ım bana rahmet et!' şeklindedir. Bu duayı 'Allah'ım bana salât et!' dediğimizde İbni Kayyım'ın ifadesiyle duada haddi aşmış oluruz.

Allah ayette: "Benim rahmetim her şeyi kaplamıştır" (7/A'raf, 156) buyuruyor. Aynı cümlenin yerine 'Benim salâtım' yazdığınızda yine anlam karmaşasına sebebiyet verirsiniz. Ya da 'Allah müminlere karşı rahmetlidir/Er-Rahim'dir' yerine 'salâtlıdır' diyemezsiniz.

c) Sahabe, rahmet ve salâtı ayrı anlamıştır. Çünkü Allah Rasûlü'ne 'Allah sana salât ve selam getirmemizi emrediyor. Sana nasıl selam edeceğimizi biliyoruz, nasıl salât getirelim?' dediler.

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerine olsun!' şeklinde getirdikleri ve 'biliyoruz' dedikleri selamda rahmet kelimesi zaten vardır. Şayet salât, rahmet olmuş olsaydı selamın içinde yerine getirilmiş olacaktı. Sahabenin umumu salât ve rahmeti eşanlamlı olarak görmediklerinden bu soruyu sorma ihtiyacı hissettiler. (Ayrıntılı bilgi için İbni Kayyım'ın konuyu tahkik ettiği Celalu'l Efham kitabının 75-82. sayfalarına müracaat edilebilir.)

2. Salât mağfirettir. Mukatil bin Hayyan'dan naklolunmuştur (Fethu'l Bari, 11/156). Buna göre Nebi'ye salât getirdiğimizde 'Allah'ım onu bağışla!' demiş oluyoruz.

3. Salât Allah'ın onu övmesi, şanını yüceltmesidir:

Ebu Aliye; 'Allah'ın salâtı meleklerin yanında onu övmesidir.' (Buhari, 4797 nolu rivayet öncesinde, muallak olarak.)

Konuyu tahkik eden alimlerin çoğunun tercihi bu görüştür. 'Allah'ın onu övmesi, meleklerin ve bizlerin Allah'tan ona salât etmesini, yani onu övüp şanını yüceltmesini talep etmemizdir. Allah'ın onu övmesi, ona rahmeti de istiğfarını da kapsar.

4. Berekettir. İbni Abbas *(r.anh)* '...Salât ederler, yani bereket talebinde bulunurlar' (Buhari, muallak olarak 4797 nolu rivayeti öncesinde). Buna göre 'Allah'ım Nebi'yi bereketli kıl!' demiş oluyoruz.

1. Buhari, 6357; Müslim, 4797.

gibi. Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin." [1]

Bunun yanında Allah Rasûlü'nü *(sav)* sevdiğini iddia edip cimrilik edenler, yalanlarından ötürü onun *(sav)* bedduasına muhatap olanlar var. Zannımca âlemlere rahmet olarak gönderilen, *"...mümin bedduacı/lanetçi değildir"* diyen, kendisine tanınan dua hakkını dahi ümmetine saklayan, onlara karşı rauf ve rahim olan bir Nebi, kendi ümmetinden birilerine beddua ediyorsa ortada çok vahim bir durum var demektir.

"Yanında ismim anıldığı hâlde bana salât getirmeyenin burnu sürtsün." [2]

"İnsanların en cimrisi, ismim anıldığı hâlde bana salât getirmeyendir." [3]

O *(sav)* Rabbinin yanında o kadar değerlidir ki; onu seven ve bu sevgisi salât olarak diline yansıyanlara, Allah *(cc)* on defa salât getirir. Onları dünyada ve ahirette üzecek şeylere karşı, onlara yeter.

"Kim bana bir defa salât getirirse bunun karşılığında Allah ona on defa salât getirir." [4]

Allah Rasûlü *(sav)* bir mecliste bu müjdeyi yinelemişti. Ona salât getirenlere Allah *(cc)* on misliyle mukabele edecekti. Bunu duyan bir sahabe şöyle dedi:

"- Öyleyse duamın dörtte birini sana salât getirmeye ayıracağım.

Rasûl:

- Dilediğin kadar yap, fazlası senin için daha hayırlıdır.

- Üçte birini sana salât için ayıracağım.

---

1. Buhari, 6357; Müslim, 4797.
2. Tirmizi, 3545
3. Tirmizi, 3546
4. Müslim, 408

- Dilediğin kadar yap, fazlası senin için hayırlıdır.

- Öyleyse duamın üçte ikisini sana salât getirmeye ayıracağım.

- Dilediğin kadar yap, fazlası senin için daha hayırlıdır.

- Öyleyse tüm duamı sana salâta ayıracağım.

- O zaman dünya ve ahiret sıkıntılarında Allah sana yeter ve günahlarını bağışlar." [1]

Ahir zaman garabeti bu ümmetin ise garipliğine örnek olması bakımından şeyhleri/hocaları anıldığında silsile hâlinde dua eden, ağızları sürekli efendi hazretlerinin zikirleriyle ıslak olan ancak Allah Rasûlü'nün *(sav)* ismi anıldığında ona salât getirmeyi çok gören *'alışmamışız(!)'* bahanesinin arkasına sığınan, getirdiğinde de yarım ağız, sadece *'sad'* harfinin anlaşıldığı tipleri de analım. Analım ki, onu gerçekten seven sadıklarla, onun isminin arkasına saklanan ve onun kokusunu üstünde taşımayan hokkabazlar birbirinden ayrılsın.

Onu hakikaten sevmiş ve bu sevgileri Allah *(cc)* tarafından kabul görmüş sahabeler bakın ne diyordu:

"Allah Rasûlü'ne salât getirdiğinizde salâtınızı güzelleştirin. Çünkü salâtınız ona arzedilebilir." [2]

h. Onu *(sav)* Görmeyi İstemek

Sevenin; sevdiğini görmek istemesi, ona özlem duyması, sevginin en bariz alametlerindendir.

Sevenin sevdiğine olan özlemini, onu görmek isteyişini bizlere ilk olarak Allah Rasûlü *(sav)* öğretmişti. Aişe annemiz *(r.anha)* anlatıyor:

---

1. İbni Kesir, Ahzab suresi 56. ayetin tefsirinde İmam Ahmed ve Tirmizi'nin rivayet ettiğini söyler.
2. İbni Mace, 906 İbni Mesud'dan *(r.anh)*.

"Allah Rasûlü'nü işittim, şöyle diyordu: 'Hastalanmış tüm peygamberlere Allah dünya ve ahiret konusunda seçim hakkı tanır.' Allah Rasûlü son hastalığındaydı. Ondan şu sözleri işittim: 'Allah'ım kendilerine nimet verdiğin Nebiler, sıddıklar, şehidler ve salihlerle beraber...' Anladım ki seçim hakkı tanınmış ve seçimini yapmıştı." [1]

Dünya ve sevdiği arasında tercih yapması istenince hiç tereddüt etmeden Allah'ı ve O'nun yanında olanı tercih etmişti.

Onu hakkıyla seven ashabı için de durum farklı değildi. Onlardan biri mescitte hüzünle oturuyordu. Allah Rasûlü *(sav)*: *'Hayırdır ey falanca! Seni çok hüzünlü gördüm. Bir sıkıntın mı var?'* diye sordu. *'Evet Ey Allah'ın Rasûlü! Düşündüğüm bir şey beni böylesine üzdü... Biz sabah ve akşam senin yanına uğruyoruz. Senin yüzüne bakıyor ve seninle oturuyoruz. Yarın sen cennette peygamberlerle beraber olacaksın ve biz sana ulaşamayacağız.'* Allah Rasûlü ona karşılık vermedi. Bir zaman sonra:

"Kim Allah'a ve Rasûl'e itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!" [2] ayeti indi.[3]

Sahabe *(r.anhum)* onu dünyada görmeyi bir kenara koymuş, ahiret hesapları yapıyordu. Şüphesiz cennette Nebi'nin makamının çok yücelerde olacağını biliyorlardı. Bunu kendilerine dert edinmişlerdi. Onların bunu dert edinmesi hem onlara hem de bizlere göz aydınlığı olacak müjdeye sebep oldu.

Allah Rasûlü *(sav)*, kendinden sonra yaşayacak olan ve onu görme şerefine nail olmayan Müslümanlardan şöyle söz etmiştir:

---

1. Buhari, 4586; Müslim, 2444.
2. 4/Nisa, 69
3. Taberi tefsiri, 5/163.

*"**Benim ümmetimden beni en çok sevenler**, benden sonra yaşayacak olan insanlardır. Onlar malları ve evlatları pahasına beni görmeyi arzularlar."* [1]

Allah Rasûlü'nü dünya gözüyle görmek, onunla buluşup hasbihal etmek mümkün değildir. Allah'ın salih bir rüyada kuluna onu *(sav)* görmeyi ihsan etmesi dışında tek yol, onunla ahirette buluşmaktır. Bu buluşmanın bir bedeli vardır. Onu da Allah Rasûlü'nden dinleleyelim:

"Kıyamet gününde havuza ilk varanınız ben olacağım. İnsanlar bana doğru gelecekler. Ben onları alınlarındaki ve ayaklarındaki abdest izlerinden tanıyacağım. 'Ashabım/ümmetim' diyeceğim. Ancak onlardan bir grup develerin sudan alıkonulduğu gibi benden alıkonulacak ve ateşe çevrileceklerdir. Ben: 'Allah'ım! Onlar benim ashabım/ümmetim' diyeceğim. Bana: 'Sen onların senden sonra neleri değiştirdiğini bilmiyorsun' denecek. Ben de: 'Azap/suhk olsun benden sonra değiştirenlere' diyeceğim." [2]

Evet, onu görmeyi isteyenlerin önünde tek yol vardır. Onun *(sav)* pak sünnetine yapışıp; değiştiren, arttıran ve eksilten her yol ve menhecden uzak durmalarıdır.

Aksi hâlde Allah Rasûlü'nü *(sav)* görme isteği hayalden öteye geçemez. İnsanların ne adına ve ne niyetle sünneti değiştirdiği önemli değildir. Bu değiştirmenin önüne bazen hasene lafzını eklerler (bidat-ı hasene), bazen *'davanın maslahatı'* derler, bir başka zaman *'21. yüzyılda yaşıyoruz'*... Bu eklerin veya takıların hiçbiri, bulduğuyla yetinmeyen, arttıran veya eksiltenlerin, havuzdan çevrilme tehdidiyle karşı karşıya oldukları gerçeğini değiştirmez.

Allah Rasûlü'ne *(sav)* özlem adına onu anlatan parçalar dinlemek, gözyaşlarına boğulmak... Ne hikmetse aynı sözler müziksiz okunduğunda *'Cin Ali'* serisi modunda

1. Müslim, 2832
2. Buhari, 6576; Müslim, 2297.

dinlemek, hüzünlü bir melodiye gözyaşı dökerken Allah Rasûlü için ağladığını zannetmek yeterli değildir. Onu görmek isteyenler onu yürekten sevenler, onun sünnetine ittiba edip onun emirlerine imtisal etmekle bunu elde edebilirler.

Sevginin alametlerini zikrettikten sonra diyebiliriz ki:

Peki sevgiyi elde edip kazanmanın yolları nedir? Var olan sevgiyi arttırmak, muhafaza etmek ve Allah Rasûlü'nün *(sav)* sevgisinin kişiye olan faydaları nelerdir?

Sevgiyi Elde Etmek ve Arttırmak

1. Yüce Allah'a El-Vedud İsmiyle Dua Etmek

Sevginin mahalli olan kalp, Allah'ın *(cc)* mülküdür. Allah, onda dilediği gibi tasarruf eder.

"Kalpler, Rahman'ın parmakları arasındadır, dilediği kalbi doğrultur, dilediğini saptırır." [1]

Kalplerin azığı olan ve Müslümanca bir yaşam için olmazsa olmaz olan sevginin hazineleri de yine Allah'ın *(cc)* yanındadır. Çünkü O *(cc)* El-Vedud'dur. Yani kullarını seven ve kulları tarafından sevilen Allah... Güzel olan ve kulu için faydalı olan tüm sevgileri kendinde toplayan Allah... Zatından dolayı sevilen ve tüm sevgilerin onun muvafakatına bağlı olduğu Allah... Sevgiye muhtaç olanların sığınağı olan Allah... Sevdiği kulları için kalplerde sevgi kılan Allah...

Diyebiliriz ki; sevginin mahalli olan kalp de, kalbin azığı olan sevgi de bütünüyle Allah'ın *(cc)* elindedir. Aradığımız O'nun yanındaysa, başvuracağımız merci de O *(cc)* olmalıdır. O'nun yanında olanları talep etmenin yolu dua, O'na yalvarmanın anahtarı esma-i hüsnadır.

1. Müslim, 2654

"Güzel isimler Allah'ındır. Öyleyse onlarla Allah'a dua ediniz." [1]

Sevgi isminin anahtarı Allah'ın El-Vedud ismidir. Öyleyse Allah ve Rasûlü'nün ihtiyacımız olan sevgisini isterken bu ismi anahtar kılıp, Rabbimize iltica edeceğiz.

Bizden önce yaşayan ve sevgileri Allah tarafından kabul edilmiş olan salihler de Allah'a yalvarır, ondan sevgi talep ederlerdi. Bunlardan biri İbni Ömer'di *(r.anh)*. Allah'a *(cc)* şöyle yakarırdı:

'Allah'ım beni; seni, rasûllerini, meleklerini ve salih kullarını sevenlerden kıl.'

Burada asıl müjdemiz olan şey, Rabbimizin El-Kerim olmasıdır. Kerem sahibi olan Allah... Yani cömertliği ile kulun her ihtiyacında yanında bulunan; onu, katındaki hayra en kolay yoldan ulaştıran Allah...

Ey Vedud olan Rabbim, sen tüm sevgileri elinde bulunduransın. İhtiyacım olan zatının sevgisini, Rasûlü'nün sevgisini ve müminlerin sevgisini senden talep ediyorum. Bu konuda bana indireceğin hayra muhtacım. Beni iki cihan saadeti olan muhabbetullah ve muhabbet-i Rasûl'den mahrum kılma.

2. Onu *(sav)* Tanımak/Marifet-i Rasûl

Allah Rasûlü'nü tanımak, ona *(sav)* olan sevgiyi artıracak sebeplerdendir. *'Marifet, muhabbetin kantarı/köprüsüdür'* diyenler bunu kast etmişlerdir. İlk dönemin salih insanları bunu bildiklerinden, onu *(sav)* göremeyen veya geç yetişenlere ayet, hadis, fıkıh öğrettikleri gibi, onun hayatından kesitler anlatıyor, onu sevmelerini sağlıyorlardı.

İbni Abbas *(r.anh)* Allah Rasûlü'nü *(sav)* görme şerefine nail olanlardandı. Ancak yaşının küçük olması nedeniy-

1. 7/A'raf, 180

le birçok önemli hadiseyi görememişti. Allah Rasûlü'nü *(sav)* daha iyi tanımak için geceleri teyzesi Meymune *(r.anha)* annemizin evine gider yatıya kalırdı.[1]

Hayatından bilmediği kesimleri sahabeye sorar, onlardan öğrenirdi. İbni Kesir *(r.h)* El-Bidaye ve'n Nihaye'de onun dilinden şunları akarır: *'Yaşlı sahabelere gider, onlardan Allah Rasûlü'nün savaşları ve buna dair inen ayetleri öğrenirdim.'* Yine öğrendiğimize göre kendi öğrencileri için oluşturduğu ders halkalarını bir gün fıkıh, bir gün tefsir, bir gün de siyere ayırmıştır.

Allah Rasûlü'nü *(sav)* tanımanın önemini fark edenlerden biri de Aişe *(r.anha)* annemizdir. Yalnızlığını gidermek için yanına aldığı öz yeğeni Urve bin Zubeyir'e *(r.anh)* Allah Rasûlü'nün *(sav)* siretini tüm detaylarıyla anlatmıştır. Aişe annemizin Urve'ye öğrettikleri toplandığında hacimli bir siyer çalışması ortaya çıkmış ve sonradan yazılacak olanlara kaynaklık teşkil etmiştir.[2]

Ehlibeyt imamlarından olan Hüseyin'in *(r.anh)* oğlu Ali şöyle der:

'Biz Allah Rasûlü'nün meğazisini/siretini Kur'an'dan bir sure öğrenir gibi öğrenirdik.' [3]

Allah Rasûlü'nü *(sav)* tanıma yolunda ilginç bir örnek Sümeyra *(r.anha)* yani Afra binti Ubeyd annemizdir. Allah Rasûlü *(sav)* Medine'ye hicret ettiğinde, şöyle dediği nakolunur:

"Ben Medineli olduğum için onun (sav) on üç yıllık hayatını bilmiyorum. Onun hayatının bu dönemini Mekkeli hanımlardan öğreneyim. Ne kadar onu tanırsam o kadar severim." diyerek muhacir kadınlara ilginç bir teklif sunar: *'Ben her*

1. Bkz. Buhari, 183; Müslim, 763.
2. Urve bin Zubeyir, Meğazi Rasûlillah, Prof. Dr. Mustafa El Azami
3. a.g.e, Mukaddime

gün sizin evinize gelip ev işlerinizi yapayım, buna karşılık siz de bana Allah Rasûlü'nün hayatını anlatın.' [1]

Allah Rasûlü'nü *(sav)* tanıyan ve tanıdıkça seven bu anne, çocuklarının kalbinde öyle bir ateş tutuşturdu ki, tarihin unutmadığı şu mübarek sahneler kaydedildi:

Abdurrahman bin Avf *(r.anh)* anlatıyor:

"Bedir gününde safta duruyordum. Sağıma ve soluma baktım. Ensardan iki çocuk vardı. Ben o ikisinden daha yapılı iki kişinin arasında olmayı temenni ettim. O sırada onlardan biri beni dürttü. 'Ey amca Ebu Cehil'i tanıyor musun?' dedi. 'Evet, senin Ebu Cehil'le ne işin olur ey kardeşimin oğlu?' dedim. 'Duydum ki o, Allah Rasûlü'ne sövüyormuş, vallahi onu görürsem ikimizden biri ölünceye dek onu bırakmayacağım.' dedi. Çocuğun bu durumuna şaşırdım. O sırada öbür yanımda olan beni dürttü ve aynı şeyleri söyledi. Bu konuşmanın üstünden çok geçmeden Ebu Cehil'in insanların arasında gezindiğini gördüm. O iki gence: 'Bu, bana sorduğunuz şahıstır.' dedim. Kılıçlarıyla fırlayıp ona saldırdılar ve onu öldürdüler..." [2]

Bu gençler kim mi? Yukarıda zikrettiğimiz Sümeyra'nın çocukları. '*Sevgi bulaşıcıdır*' diyen ne de doğru söylemiş.

Allah Rasûlü'nü *(sav)* tanımak sevgiyi arttırır. Allah'ın *(cc)* El-Vedud ismiyle O'ndan sözlü olarak yardım isteyenler, onu *(sav)* tanımak için adım atarak fiilî duada bulunmalıdırlar. Ashabın onu tanıdıkça sevdiği gibi, bugünün insanı da onu sevecektir.

Gayrimüslim bir edebiyatçıya nispet edilen şu sözler ne anlamlıdır:

'Tarihî şahsiyetleri yakından tanıdıkça büyü bozulur, onların da bizler gibi zaafları olduğunu fark ederiz. Bunun tek istisnası Muhammed'dir (sav).'

---

1. Efendimizi Sahabe Gibi Sevmek, M. Emin Yıldırım, s. 105
2. Buhari, 3141; Müslim, 1752.

Çünkü Allah *(cc)*, ona *(sav)* şöyle demiştir:

"Şüphesiz sen büyük bir ahlak üzeresin." [1]

Büyük bir ahlak... İnsan fıtratına hoş gelen, insanın kendini güvende hissettiği ne varsa, sende mevcuttur. Bir insan düşünelim ki insanlar onun her anını takip etmiştir. Sözlü olarak bunu başkalarına aktarmışlardır. Yatak odasını, helasını, sofrasını, aile hayatını, ibadetlerini, uykusunu... Ne o bu durumdan rahatsızlık duymuştur, ne de insanlar onda kınayacakları bir şey görebilmişlerdir. Bu gerçekten akılları hayrete düşüren bir manzaradır. İnsan belli bir müddet izlendiğini hissetse sıkılır, endişe duymaya başlar. Kendine ait bir mahremin, özelin olmasını ister. Allah Rasûlü'nün *(sav)* ahlakı meleke hâline gelmiş; o, ahlak; ahlak ise onunla anılır olmuştur. Şüphesiz bu üstün meziyeti, onu Allah'ın *(cc)* şu buyruğuna ulaştırmıştı:

"Andolsun ki, Rasûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." [2]

Önceki sayfalarda da zikrettiğimiz gibi; bu, Allah'ın *(cc)* onun her hâlinden razı olduğunu gösterir. Öyle ki hususi bir nokta zikretmeden *"...sizin için onda..."* denmiştir. Devlet reisi, davetçi, esnaf, aile babası, komutan, işçi, patron, eğitimci... Kim olursanız olun sizin için onda güzel örnek vardır. Yani Rabbi onun her hâlinden razıdır. Hâli, ahlakı böyle olan bir insanı *(sav)* tanıyıp da sevmemek mümkün müdür?

Siz onu tanımaya başladığınızda öncelikle onun ne denli mükemmel bir insan olduğunu görürsünüz, *"Şüphesiz sen büyük bir ahlak üzeresin."* ayetinin nasıl da haklı bir övgü olduğuna şahitlik edersiniz. Çevrenizde basit

1. 68/Kalem, 4
2. 33/Ahzab, 21

ahlak kurallarını kendinde bulunduran insanların dahi ne denli sevilip, takdir edildiklerine şahit olmuşsunuzdur. O *(sav)* ise bütün bu güzellikleri kendi nefsinde toplamış bir insandır. Tanıdığınız, öğrendiğiniz her özelliği ona *(sav)* olan sevginizi arttıracaktır.

Bir insan düşünün; insanlar on üç yıl boyunca eziyetin her türlüsünü ona reva görsün. Toplumun en dürüst insanı iken yalancılıkla, en mutevazısiyken liderlik sevdasıyla, en ağırbaşlısıyken şairlik ve kahinlikle suçlansın. Kovulsun, hakarete uğrasın, malına el konsun, üç yıl açlığa ve sosyal boykota tabi tutulsun. İtibarsızlaştırılsın, ötekileştirilsin ve nihayet canına kastedilsin.

Sonra kendine bir devlet kursun. O devletin tartışmasız lideri olsun. Bu defa münafıkların eziyetine duçar olsun. Fakirliğiyle dalga geçilsin, ashabı alaya alınsın, hanımına zina iftirası atılsın ve nihayet suikast girişiminde bulunulsun. Ancak yine de insanlar ona şu şahitlikte bulunmaktan geri durmasınlar:

"Allah Rasûlü (sav) nefsi için hiç intikam almadı. Allah'ın sınırlarından birinin çiğnenmesi müstesna, o zaman Allah için intikam alırdı." [1]

Kendi evinde mahrumiyet ve yokluk had safhadayken isteyen kimseyi geri çevirmesin. Bunca yıl hep yokluk gördük, rahat sırası bizde demesin.

'Allah Rasûlü, İslam adına ne istense mutlaka verirdi. Öyle ki bir adam ondan istedi. Ona iki dağ arası (sürü) koyun verdi. Adam kavmine dönüp: İslam olun, Muhammed (sav) fakirlikten korkmayan kişinin vereceği şekilde veriyor.' [2] dedi.

Ebu Zumeyl uzun bir kıssanın ardından:

---

1. Buhari, 3560; Müslim, 2327.
2. Müslim, 2312

"Çünkü Nebi kendisinden ne istense 'evet' diyordu." [1] diyecekti.

Akıl hastası bir kadın ona gelip *'Sana ihtiyacım var'* dediğinde, deli diye başından savmıyor, nerede istersen görüşelim diyordu. Kadının tercih ettiği bir köşeye çekilip, uzun müddet onun sıkıntılarını dinliyordu.[2]

Bu örnekler anlatmakla bitmez. Bunlardan çok daha önemlisi, onu *(sav)* tanıdıkça onun sizi ne kadar sevdiğini göreceksiniz. O hiç ayrım yapmadan ümmetinden her bir kişiyi gönülden bir sevgiyle sevmiştir. Onun size olan sevgi ve şefkati, sizin ona olan sevginizi arttıracaktır.

"Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir. (Ey Muhammed!) Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben sadece O'na güvenip dayanırım. O yüce Arş'ın sahibidir." [3]

Bize ağır gelecek, zorlayacak olan, onu *(sav)* üzer. Onun hayatı, ayetteki bu ifadenin tefsiri gibidir. Birkaç örnekle inceleyelim:

Abdullah bin Amr bin As *(r.anh)* anlatıyor:

"Allah Rasûlü, İbrahim ve İsa'nın sözleri olan şu ayetleri okudu:

"Rabbim şüphesiz ki onlar/putlar birçok insanı saptırdılar. Bana tabi olanlar bendendir."

"Onlara azap edersen onlar senin kullarındır. Onları bağışlarsan şüphesiz sen Aziz ve Kerim olansın."

Bu ayetleri okudu ve ağladı: 'Allah'ım, ümmetim, ümmetim.' dedi. Allah, onun niye ağladığını çok iyi bilmesine rağmen Cibril'i ona gönderdi: 'Git ve Muhammed'e sor, onu ağlatan ne-

1. Müslim, 1056
2. Müslim, 2326
3. 9/Tevbe, 128-129.

dir?' Cibril ona geldi. Allah Rasûlü onu ağlatanın ne olduğunu söyleyince (ümmetinin hâli ve bağışlanmama endişesi) Allah, Cibril'le ona haber yolladı: 'Biz seni ümmetin hususunda razı edecek, seni üzmeyeceğiz.' " [1]

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle diyecekti:

"Her nebinin icabet edilen bir duası vardır. Her nebi dünyada o duayı yaptı. Ben ise kıyamet gününde ümmetime şefaat olarak sakladım." [2]

Ebu Zer *(r.anh)* anlatıyor:

"Allah Rasûlü, bir gece sabaha kadar rükuda ve secdede aynı ayeti tekrar ederek namaz kıldı. O, sürekli 'Onlara azap edersen onlar senin kullarındır, onları bağışlarsan şüphesiz Aziz ve Kerim olansın' ayetini okumuştu. Sabah olunca yanına geldim. 'Anam babam sana feda olsun, dün gece sabaha kadar aynı ayeti tekrar edip durdun' dedim. Bana: 'Ben Allah'tan ümmetim için şefaat istedim, Allah'a şirk koşmayanlar ona nail olacaktır Allah'ın izniyle' dedi." [3]

Hani bazen anlatıyoruz: Sabahlara kadar namaz kılar, seccadesi gözyaşlarıyla ıslanır, ayakları şişerdi.[4]

Demek ki o gecelerde onu *(sav)* ağlatan, dertlendiren sebeplerden biri de senmişsin! Ümmetinden olan sen!

Nasıl sevmeyeceksin böyle bir Peygamber'i, sana gelecek zarar için ağlıyor, sabahlara kadar dua ediyor, sana dokunacak bir fayda ise onu mutlu edip secdelere götürüyor.

Allah *(cc)* onu *(sav)* müjdelemişti: *"Sana bir defa salât getirene, ben on defa salât getireceğim."* diye. Bu müjdeyi alan Allah Rasûlü tek başına Medine'nin dışına çıkmış, yalnız kaldığı bir ortamda secdeye kapanıp uzun süre ba-

1. Müslim, 202
2. Buhari, 6304; Müslim, 198-199.
3. Ahmed, 5/149
4. Buhari, 1130; Müslim, 2819.

şını kaldırmamıştı. Onu uzaktan izleyen Abdurrahman bin Avf dayanamayıp yanına gelmiş ve onu kontrol etmişti. Allah Rasûlü ise: *"Rabbim beni müjdeleyince ona şükür etmek istedim."* [1] demişti.

Onu *(sav)* tanımak için çabalamalı, çalışmalar yapmalıyız ki; varlığı iman olan sevgiyi elde edelim.[2]

3. Ona *(sav)* Benzemeye Çalışmak

İslam inancına göre insanın dış dünyası ve iç dünyası arasında telazum/gerektiricilik bağı vardır. İnsanın zahirinde yaptığı her amel bâtınını etkilediği gibi, etkilenen bâtın/kalp bir sonraki yapılacakların belirleyicisi olur. Bunun en hayırlı şahidi Allah Rasûlü'nün *(sav)* şu sözüdür:

---

1. Müsned
2. Faydanın tamamlanması, onu *(sav)* hakkıyla tanımak isteyenlere yardımcı olması açısından bazı kitap isimleri verelim.

   * Allah Rasûlü'nün siretini bir bütün olarak sahih rivayetlerden öğrenmek isteyenler, Risale Yayınları'nın neşrettiği Safiyurrahman Mubarekfuri'ye ait 'Peygamberimizin Hayatı ve Daveti' adlı eserden istifade edebilirler. Dünya siyer ödülünü de alan bu kitap sahih rivayetlerle siyer yazımında Türkçe'ye kazandırılmış önemli bir eserdir.

   * Allah Rasûlü'nün hayatında Tevhidî mücadele ve metod için:

   Hak Yayınları'nın neşrettiği, Abdurrahman El Muhacir'e ait 'Rasûlullah'ın Hayatı ve İslami Hareket Metodu'; Pınar Yayınları'nın neşrettiği Celalettin Vatandaş'a ait 'Hz. Muhammed'in *(sav)* Hayatı ve İslam Daveti'

   Aynı yayınevinin yayınladığı, Mevdudi'ye ait 'Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı'

   * Onun *(sav)* hayatının fıkhi boyutunu anlamak ve vakıalardan dersler çıkarmak için geniş bir eser olarak, İbni Kayyım'ın 'Zadu'l Mead' adlı eseri, daha hafif bir eser olarak Guraba Yayınları'nın neşrettiği Ahmed Ferid'e ait 'Fıkhu's Sire' adlı eser okunabilir.

   * Allah Rasûlü'nün *(sav)* kişisel özellikleri ve ahlakı için:

   İmam Tirmizi ve İbni Kesir'e *(r.h)* ait Şemail kitapları; Polen Yayınları, 'Peygamberin Şahsiyeti ve Karakteri'

   * Savaşlarda tutumu, komutanlığı ve şahsiyeti için Mahmud Şit Hattab 'Komutan Peygamber'

   * Aile içinde Peygamberimizin hayatı ve sünnetleri için Polen Yayınları'nın 'Bütün Yönleriyle Ev İçindeki Sünnetler' ve 'Peygamber Evinin ve Sahabe Hanımlarının Yaşantıları'; Guraba Yayınları'ndan 'Peygamberin Evinde Bir Gün' adlı eserlere müracaat edilebilir.

"Size doğruluğu emrediyorum, çünkü doğruluk insanı iyiliğe götürür, iyilik de cennete. Kişi doğru söylemeye devam eder, ta ki Allah katında doğrulardan/sıddık yazılıncaya dek. Sizi yalandan sakındırıyorum, çünkü yalan fücura, fücur da insanı ateşe götürür. Kişi yalan söylemeye devam eder ta ki yalancılardan yazılıncaya kadar." [1]

Hadis-i şerif açıkça doğruluk ve yalanın insanın daha sonra yapacağı amelleri etkileyeceğini bildirmiştir. Peki bu nasıl olur?

"Dikkat edin bedende bir et parçası vardır, o ıslah oldu mu bütün ceset/organlar ıslah olur. O bozuldu mu bütün ceset bozulur. O kalptir." [2]

Dış dünyamızda olan her şey kalbimizi etkiler; etkilenen kalp, bedenin komutanı olarak bir sonraki ameli belirler.

Zahirde Allah Rasûlü'ne benzemeye çalışmak/teessi kalpte olan sevginin artmasına sebep olacaktır. Benzeme gayreti kalpteki sevgiyi tetikledikçe, bu etkilenme bir sonraki süreçte benzeme isteğini, örnek alma ve ittibayı etkileyecektir.

İbni Teymiye *(r.h)*:

'Zahirde benzeşmek, kalpte sevgi oluşmasına neden olur. İçeride var olan muhabbetin zahirde benzeşmeye neden olduğu gibi... Bu duruma duygu ve tecrübe şahitlik eder.' [3]

Buna binaen her Müslümanın, zahirinde Allah Rasûlü'ne *(sav)* benzemek için çaba göstermesi gerekir. Öyle ki; bu çaba kalbe sevgi olarak yansısın, sevgiyse organlara salih amel...

---

1. Buhari, 6094; Müslim, 2607.
2. Buhari, 52; Müslim, 1599.
3. İktida Sırat el-Mustakim, s. 488

4. Onu *(sav)* Anmak/Salâvat

"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salâvat getirirler. Ey müminler! Siz de ona salâvat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." [1]

Allah Rasûlü *(sav)*:

"Kim bana bir defa salât getirirse Allah ona on defa salât getirir." [2] buyurmuştur.

İnsan vücudunda kalbi ve diğer organları en çok etkileyen, dil ve amelleridir. Bir hadiste Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurur:

"Her sabah organlar dile nida eder. 'Bizim hakkımızda Allah'tan kork! Sen istikamet bulursan biz de istikamet buluyor, sen sapıtınca biz de sapıtıyoruz.' " [3]

Bundan dolayı Allah Rasûlü *(sav)*, dilini garanti edene cenneti garanti etmiş, ashabına tavsiyesinde dili göstererek *"bunu tut!"* demiştir. Muaz'a *(r.anh)* onu cennete götürecek Tevhid, namaz, oruç, sadaka, cihad gibi ulvi amelleri anlattıktan sonra *"Sana bunların hepsini elde edeceğin şeyi göstereyim mi? Dilini tut."* [4] demiştir.

Dil ile yapılan zikir, kalpteki muhabbet ağacını sular. Zamanla daha fazla muhabbet olarak meyve vermeye başlar.

Hepimiz tecrübeyle biliriz ki, kişinin gönlünde olan neyse dilinde olan da odur. Seven sevdiğini görmeyi, bunun olmadığı zamanlarda onu anarak sevgisinin hasretini hafifletmeyi ister.

Bizim kalbimiz, onun *(sav)* sevgisiyle tutuşma ve her daim ona salât getirme mertebesinde olmayabilir. Ancak sürekli salât getirip, onu her mecliste insanlara ha-

1. 33/Ahzab, 56
2. Müslim, 408
3. Tirmizi, 2407
4. Tirmizi

tırlatmak suretiyle onu anıp kalbimizi bu hâle hazırlayabiliriz.

İnsanoğlu sadece gün içindeki boş zamanlarını, yürüme mesafelerini, ev işi vakitlerini ve çalışma anlarını Allah'ı ve Rasûlü'nü zikretmeye ayırsa, iki cihanın saadeti olan muhabbeti elde etmesi kaçınılmazdır. Bugün büyük şehirlerde yaşayan kardeşlerimizin neredeyse günlük iki saati trafikte geçmektedir. Bir ev hanımının daha fazla saati ev işlerine ayrılmaktadır. Bu zamanlar sağlam bir iradeyle zikir, Allah ve Rasûlü'nü anmaya ayrılsa, elde edilecek dünya ve ahiret mükâfatının değeri hiçbir sözle ifade edilemez. Bir defa Allah Rasûlü'ne *(sav)* salâvat getirmeniz karşılığında Rabbinizin semada sizi on defa anması ve övmesi dahi kula hayır olarak yeter...

Onu ﷺ Sevmenin Faydaları

a. Sevgi, İnsanı Harekete Geçirir

Bu ümmetin bir ferdi olarak her Müslümanın üzerinde Allah Rasûlü'nün *(sav)* birtakım hakları vardır. Hakların yerine getirilmesi, çaba ve azim ister. İnsan tabiatı, sorumluluktan hoşlanmaz. Kur'an'ın ifadesiyle insanların çoğunun *'müşrik, bilmeyen, cahil, zalim, nankör, cedelci ve unutkan'* olmasının yani hevasına tabi olmasının nedeni; başıboşluğa olan düşkünlük, sorumluluk konusundaki gevşekliğidir. Sevgi, insanoğlunun en ciddi problemi olan başıboşluk/sorumsuzluk hastalığının şifasıdır.

Sevgi öyle bir şeydir ki, sevene sevdiği uğruna çektiği çile ve ızdırabı dahi sevimli kılar. Dağların yükünü insanın gözünde hafifletir, saç ağartan sorumlulukları insanın gözünde basitleştirir.

Günlük hayatta yük kaldırmaktan nefret eden bir insan, yaptığı iş halter kaldırmaksa ve de işini seviyorsa yüzlerce kiloyu hiç umursamadan kaldırır. Evinde ken-

di çocuğunu taşıması talep edilen Dünya Şampiyonu bir halterci, bundan rahatsız olurken; sadece bir günlük antremanda kaldırdığı yük hesaplansa tona ulaşır.

Sokaklarda oyun olarak kilometrelerce koşan bir gence, iki adım uzaklıktaki bakkaldan ekmek alıp gelmek ne de zordur. İşte, severek yapılan her iş böyledir. Sevgi, insanı sevilen yönünde harekete geçirir, dahası o uğurda karşılaşılacak zorlukları insanın gözünde basitleştirir.

Sahabenin İslam davası uğruna katlandıklarını, bu gerçeği idrak etmeden anlayamayız. Allah Rasûlü *(sav)* için ailelerini terk etmek, yurtlarından hicret etmek, hatta savaş meydanlarında ciğerlerinden bir parça olan insanlarla savaşmak onlara zor gelmiyor muydu sanıyorsunuz? Onlar robot ya da makine değillerdi. Duyguları olan, bizim gibi zaaf ve değerleri olan insanlardı. Ancak kalpleri gerçek sevgiyi tattığından her engeli aşmış, en hayırlı ümmet, en seçkin ashab olmuşlardı.

Abdurrahman bin Avf *(r.anh)* anlatıyor:

"Bedir gününde safta duruyordum. Sağıma ve soluma baktım. Ensardan iki çocuk vardı. Ben o ikisinden daha yapılı iki kişinin arasında olmayı temenni ettim. O sırada onlardan biri beni dürttü. 'Ey amca Ebu Cehil'i tanıyor musun?' dedi. 'Evet, senin Ebu Cehil'le ne işin olur ey kardeşimin oğlu?' dedim. 'Duydum ki o Allah Rasûlü'ne sövüyormuş, vallahi onu görürsem ikimizden biri ölünceye dek onu bırakmayacağım.' dedi. Çocuğun bu durumuna şaşırdım. O sırada öbür yanımda olan beni dürttü ve aynı şeyleri söyledi. Bu konuşmanın üstünden çok geçmeden Ebu Cehil'in insanların arasında gezindiğini gördüm. O iki gence: 'Bu, bana sorduğunuz şahıstır.' dedim. Kılıçlarıyla fırlayıp ona saldırdılar ve onu öldürdüler..." [1]

Bu gençler nasıl bu hâle gelmişti? Yaşıtları sokakları arşınlayıp, güzel bir sevgili, kaliteli bir kıyafet peşin-

1. Buhari, 3141; Müslim, 1752.

deyken onların ne işi vardı da savaş meydanındaydılar? Onları bu yönde harekete geçiren, büyüklerin korkup kaçtığı sorumluluğun *'Ümmetin Firavunu'nu'* öldürme yükünün altına ne sokmuştu?

İsterseniz sayfaları geriye doğru çevirelim. Bunların nasıl bir ananın çocukları olduklarına bakalım. Öyle ki sahabe onları tarif ederken babalarıyla değil anneleriyle anacaktı. Araplarda bu hakaret sayılırdı. Lakin onlar da bunun övgü olduğunu çok iyi biliyorlardı. Onlar Sümeyra'nın, Afra binti Ubeyd'in çocuklarıydı. Muaz ve Muavviz bin Afra.

Hani muhacir evlerine gidip size gündeliğe geleyim, evlerinizin işini yapayım, ücret istemem, ihtiyacım da yok. Bana göremediğim on üç yıllık hayatı anlatın diyen kadın...

Böyle bir annenin, böyle evlatları olur. Nasıl bir sevgi aşıladıysa çocuklara, yaşıtları ergenlik sendromları yaşarken, onlar sahabenin büyüklerinin çekingen kaldığı bir sahaya atıldılar. *'Duydum ki Peygamber'e sövüyormuş.'* dediler.

Abdurrahman bin Avf... İlk baktığında *'Keşke bu ikisinden daha iri/yapılı birilerinin arasında olsaydım.'* diye hayıflamıştı. Çok geçmeden yanındaki onu dürttü. Sonra diğer yanındaki. *'Ebu Cehil'i tanıyor musun?'* Ne Abdurrahman bin Avf, ne de başka biri hiç böyle yapılı iki insan arasında durmamıştır.

Sevgi, sevgi, sevgi... Bugün ümmetin içerisinde olduğu bu hareketsizliğin, bu çaresizlik ve buhranın, gençlerin Facebook'ta birbirlerini dürtmekle meşgul olmalarının, ümmetin ve bizlerin gündemini boş işlerin meşgul etmesinin tek çözümü sevgidir.

Allah'ım kalplerimizi yüce zatının ve Nebi'nin sevgisiyle doludur.

b. Sevgi, İmanın Lezzetini Aldırır

21. Asrın cahiliyesini yaşayan *'Tevhid ve Sünnet'* ehli, ilk neslinki kadar olmasa da bedel ödüyor. Bazı coğrafyalarda kanı akıyor, kimisinde muhacir, bir başkasında esir, bir diğerinde varlığı inkâr ediliyor...

İnsanın uğrunda bu kadar bedel ödeyip, fedakârlık yaptığı şeyden lezzet alması kaçınılmazdır. Olması gereken budur. Ancak vakıa öyle söylemiyor. Çoğu kişi bu konuda muzdarip. İmanın tadını alamamaktan, sahabe gibi bunu iliklerine kadar hissedememekten şikayetçi.

Ne acı bir kayıp. Allah *(cc)* bir şeye tat kılacak ve bu tat manevi bir tat olacak. Siz o şey için her şeyinizi feda edeceksiniz; ancak o tadı alamayacak yahut sürekli hâle getiremeyeceksiniz.

Bunun nedeni sevgide yaşanan problemdir. Sevgisizlik ya da asıl sevgiyle beraber başka sevgilerin bir arada bulunması imanın tadını almaya engel oluyor.

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Üç şey vardır ki kimde bulunursa imanın tadını alır:

Allah ve Rasûlü'nün ona herşeyden daha sevimli olması

Kişiyi sadece Allah için sevmesi

İmandan sonra küfre dönmeyi ateşe girmek gibi kerih görmesi." [1]

İmanın tadının alınması için zikredilen üç maddeye dikkat edildiğinde üçü de sevgi merkezlidir. Sevmek ve sevilenin zıddına buğz etmek.

c. Sevgi, İnsanı Hakettiğinden Yüce Mertebelere Ulaştırır

"Adamın biri Allah Rasûlü'ne geldi. 'Ey Allah'ın Rasûlü kı-

1. Buhari, 16; Müslim, 43.

yamet ne zaman?' diye sordu. Allah Rasûlü 'Sen oraya ne hazırladın?' diye cevap verdi. Adam: 'Çokça namazım, orucum yok. Lakin ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum.' dedi. Allah Rasûlü: 'Sen sevdiğinle berabersin.' dedi."

Hadisi nakleden Enes *(r.anh)* devamında der ki:

"...'Biz İslam'dan sonra bu sözü duyduğumuz gün kadar hiç sevinmemiştik. Ben Allah'ı, Rasûlü'nü, Ebu Bekir ve Ömer'i seviyorum, onların amelini yapamasam da, bu sevgimle onlarla beraber olmayı umuyorum.' " [1]

Bu ne büyük bir müjde! Kalpleri imanla dolu sahabe bunun büyüklüğünü öyle fıkhettiler ki *'İslam'dan sonra hiç bu kadar sevinmemiştik.'* dediler. Acaba bizler de aynı hadisi duyduğumuzda böyle sevindik mi? *'Elhamdulillah ben de amelimle olmasa da sevgimle Allah Rasûlü'nün yanında olacağım.'* dedik mi? Diyenlerimize ne mutlu! Demeyen veya diyemeyenlerimize muhasebe zamanı gelmedi mi? *'Neden Allah (cc) böyle bir lütufla bizleri şereflendirmişken ben bundan mahrum olayım?'* diye sorma ve çözüm yolları arama zamanı geldi de geçiyor.

Bizler rıza-ı ilahi ve Allah'ın yanındaki nimetler için yaşıyoruz. Ve biliyoruz ki bunlar bizzat amelle elde edilecek şeyler değildir.

"- Sizden hiç kimseyi ameli cennete götürmez.

- Seni de mi Ey Allah'ın Rasûlü?

- Allah'ın beni rahmetiyle kuşatması müstesna benim amelim de beni cennete götürmez." [2]

Salih amelle beraber bizleri Allah'ın *(cc)* fazlına eriştirecek, onun rahmetini kesbedecek yollar aramamız lazım. Allah'ın sevgisi ve O'nun sevmemizi istediklerinin sevgisi buna ulaşmanın en kısa yollarındandır.

---

1. Buhari, 3688; Müslim, 2639.
2. Buhari, 6463; Müslim, 2816.

Bu, Allah Rasûlü'nün *(sav)* sevgisi olunca dünyanın ve ahiretin erişilmez nimetlerini kolaylaştıran bir vesile olur. En önemlisi de yüce Allah'ın kulu sevmesi olarak kişiye geri döner. Yüce Allah *(cc)* bir insanı sevdi mi, artık dünyaya ve ahirete dair düşünecek bir şey kalmamıştır.

"Allah bir kulu sevdi mi Cibril'i çağırır. Ben falancayı seviyorum sen de onu sev, der. Cibril onu sever. Cibril meleklere; Allah (cc) falancayı seviyor, siz de onu sevin, der. Onlar da onu sever. Ta ki o kişi için yeryüzünde kalplere kabul/sevgi kılınır..." [1]

"Kim benim dostlarımdan birine düşmanlık ederse bana harp ilan etmiş olur. Kulum bana en çok farz ibadetlerle yaklaşır. Kulum nafilelerle de bana yaklaşır. ***Ta ki ben onu severim.*** *Onu sevdiğimde gören gözü, duyan kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. İstediğinde verir, sığındığında onu korurum..."* [2]

Bu hayırların hepsi Allah'ın kulu sevmesinin semeresidir. Bu sevgiye ulaşmanın yollarından biri, belki de en başında geleni Rasûl *(sav)* sevgisidir.

Ey Vedud olan Rabbim! Senden zatının sevgisini, Rasûl'ün sevgisini ve sevilmesinden razı olduğun müminlerin sevgisini istiyorum.

Ey Vedud olan Rabbim! Beni sev ve sevgisinden razı olduğun kullarına sevimli kıl. Allahumme âmin.

1. Buhari, 3209; Müslim, 2638.
2. Buhari, 6502

MUHAMMED'UN RASÛLULLAH'IN ESASLARI

'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür' şehadeti dört esas üzere kuruludur. Bu esaslar yerine geldiği takdirde onun (sav) risaletine şahitlik, hakkıyla yerine getirilmiş olur. Bunların külliyen ortadan kalkması şehadeti bozar. Bunlarda var olan eksiklikler oranında da şahitliğimiz zedelenir. Bunlar;

1. Haber verdiklerinde onu (sav) tasdik etmek
2. Emrettiklerinde ona (sav) itaat etmek
3. Nehyettiklerinden kaçınmak
4. Allah'a yalnız onun (sav) gösterdiği şekilde ibadet etmektir.

Şimdi Allah (cc) izin verirse bunlardan birincisini açıklamaya çalışacağız.

1. Haber Verdiklerinde Onu ﷺ Tasdik Etmek

İslam dinini inceleyen biri, onun iki kısımdan oluştuğunu görecektir:

• İslam'ın haber verdiği şeyler: Ahbar

• İslam'ın mensuplarına talimatları: Emir/nehiy

İslam olmak; bunlardan birincisini tasdik/doğrulama, ikincisine boyun eğme ve yerine getirmeye çalışmayla mümkündür.

Allah Rasûlü'nü (sav), haber verdiği hususlarda tasdik, ona imanın olmazsa olmazıdır. Onu tekzib/yalanlama, imanın özü olan tasdik ve ikrarla bağdaşmayacağı için tekzib/yalanlama imanın zıddı sayılmıştır.

'Allah Rasûlü'nün haber verdikleri' dediğimizde ister Rabbiyle alakalı, ister kendiyle/risaletiyle, ister geçmiş peygamberler, ister gelecekle alakalı ya da dinî herhangi bir konuda haber vermesi arasında fark yoktur. Bir bütün olarak onu (sav) ve getirdiklerini tasdik etmek ona imanın ve *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şahitliğinin rüknüdür.

Allah (cc) kafirleri tanıtırken onları tasdiğin zıddı olan tekzible tanıtmıştır.

"Rasûlüm! Eğer seni yalanlarlarsa; gerçekten, senden önce apaçık mucizeler, sahifeler ve aydınlatıcı kitap getiren nice peygamberleri de yalanladılar." [1]

"(Rasûlüm!) Eğer onlar (kâfirler) seni yalanlıyorlarsa, (şunu bil ki) onlardan önce Nuh'un kavmi, Ad ve Semud (kavimleri de kendi peygamberlerini) yalanladılar. İbrahim'in kavmi de, Lût'un kavmi de (peygamberlerini) yalanladılar. (Şuayb'ın kavmi olan) Medyen halkı da (Şûayb'ı) yalanladılar. Musa da yalanlanmıştı. İşte ben o kâfirlere süre tanıdım, sonra onları yakaladım. Nasıl oldu benim onları reddim (cezalandırmam)!" [2]

"Onlardan önce Nuh kavmi, Ad kavmi, kazıklar sahibi Firavun da yalanladılar." [3]

1. 3/Âl-i İmran, 184
2. 22/Hac, 42-44
3. 38/Sad, 12

Burada hususen bir noktanın altını çizmek istiyorum: *'Tasdik etmek'* kavramının içi boşaltıldığı için çoğu insan bu kavramı yanlış tasavvur ediyor. Tasdik, sadece haberi ikrar etmek ya da kabul ettiğini söylemek değildir. Malesef *'Allah Rasûlü'nü ve haberlerini tasdik'* dediğimizde böyle bir yanlış anlamayla karşılaşıyoruz. Tasdik sadece kabul ve ikrar olmuş olsaydı; Allah Rasûlü'nün peygamber olduğunu evlatlarını tanıdıkları kadar yakinen bilen Yahudiler'in Müslüman olması gerekirdi. Allah *(cc)* ayette şöyle buyuruyor:

"Onu (Muhammed'i) kendi çocuklarını tanıdıkları gibi tanıyorlar..." [1]

Yine Firavun ve avanesinin Musa'yı *(as.)* yakinen doğruladıklarını haber veriyor:

"Onlar onun doğru söylediğini yakinen bilmelerine rağmen inkâr ettiler." [2]

Öyleyse tasdik, üzerine ittiba bina edilmediğinde yok hükmündedir. Bunun bir benzeri de kendini İslam'a nispet eden, sorumluluklarını ikrar eden lakin bu ikrar ve tasdiklerine ittiba bina etmeyenlerin Kur'an'da yalanlanmasıdır:

"Onlar Allah'a ve Rasûlü'ne iman/tasdik ettik ve itaat ettik derler... Sonra onlardan bir grup (itaatten) yüz çevirir. Onlar mümin değillerdir..." [3] [4]

1. 2/Bakara, 146
2. 27/Neml, 14
3. 24/Nur, 47
4. Ayette zikredilen yüz çevirme/tevelliden kasıt; amelden/ittibadan yüz çevirmedir. Kur'an tasdikten yüz çevirmeyi tekzib/yalanlama kelimesi ile; amel ve ittibadan yüz çevirmeyi ise tevelli kelimesiyle ifade eder. Kıyamet suresi 31 ve 32. ayetlerde bu durum çok açıktır:

   "O doğrulamadı/tasdik etmedi ve **namazı da kılmadı.**" buyrulur. Karşılığında ise:

   "Lakin yalanladı ve **yüz çevirdi/tevelli**" denir.

   Yani tasdiğin zıddı yalanlama, namazı yani ameli terkin zıddı tevelli/yüz çevirme kelimesiyle ifade edilir.

   Buna dayanarak Nur suresi 47. ayette; yüz çevirenler/tevelli edenler Allah'a ve Rasûlü'ne iman, itaat konusunda ikrarları üzeredirler. Ancak bu tasdik ve ikrara zahirî amelleri bina

Bunun için zaruri olarak bilinmesi gereken; tasdik, beraberinde amel ve ittiba olmadığı sürece yok hükmündedir. Bu da tarihte din adına işlenmiş en büyük cürmü anlamamızı sağlayacaktır. Tarih boyunca heva ehli Allah'a inanmakla beraber, O'nu gökyüzüne hapsetmek istediler. O'nun *(cc)* hayata müdahale etmesini, O'nun şeriatına göre yaşamayı kabullenemediler. Bir yandan O'nu ve yüceliğini tasdik edip vicdanlarını rahatlattılar. Psikolojik bir ihtiyaç olan yüce bir varlığın, varlık ve gözetimini hissetme sorununu çözmüş oldular. Öte yandan O'nu semaya hapsetmek suretiyle hevalarının her istediğini yapıp, şehevi isteklerini tatmin ettiler.

Kur'an'ın tabiriyle *'Cahiliyyeti'l Ûla/İlk cahiliyye'nin bu sorununu çözmek kolaydı.'* Yaratan, rızık veren, kullarını koruyup gözeten kimse, emir ve yasaklarına uyulması gereken de o olmalıydı. Akıl sahibi her insanın kabul edeceği bu hakikatin anlaşılması kolaydı. Bu sebeple erdem sahibi, güzel ahlakla ahlaklanmış insanlar Allah Rasûlü'ne icabet ediyor, hevanın esaretinden kurtuluyordu.

İkinci cahiliye ise aynı cürmü İslam'a mâl ederek işledi. Ameli imandan, tasdiği ittibadan ayırdı. Her şeyi ikrar eden, ancak yapmayan insanlara *'mümin'* demeye başladı. *'İman tek parçadır ve herkes aslında eşittir'* meselesiyle cahiliye kemale ermiş oldu. İmanı marifete indirgeyen, ameli imandan ayıran ve insanları marifette eşit gören, yani insanları ilk cahiliyede olduğu gibi sadece Allah'ın varlığını kabule davet eden bu sapkınlık, İslam mezhepleri arasında sayılarak İslam'a en büyük kötülüklerden biri yapılmış oldu.[1]

---

etmeyince Allah *(cc)* onların imanını yok saymıştır. Bu durumun bir benzerine sevgi konusunu işlediğimiz bölümde değinmiştik. Sevgi, kalbin ameli idi. Allah 'seviyorum' sözünü iddia olarak kabul ediyor, bunun şer'an geçerli olması için ittibayı şart koşuyordu:

"(Rasûlüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (3/Âl-i İmran, 31)

1. Bu noktada bir sınıfı istisna ettiğimizi belirtmek isteriz. İslam tarihinde ameli imandan

Evet, biz tasdik dediğimizde sadece *'eyvallah'*a indirgenmiş, üzerine ittiba ve amel bina edilmeyen bir şeyden bahsetmiyoruz. Yani herhangi bir haberinde Allah Rasûlü'nü *(sav)* tasdik etmişsek bunun anlamı, o haberin içeriğiyle ameli, sakındırdıklarından sakınmayı, teşvik ettiklerine rağbet etmeyi gerektirir. Ne söylemişse doğrudur deyip, hayatın hiçbir alanında bu tasdiğin eserinin görünmemesi, tasdik suretinde tekzibden başka birşey değildir.

'Tasdik suretinde tekzib' Kur'an'ın müşrikleri kınama noktasıdır. Yukarıda zikrettiğimiz sözlerin doğrulanması bakımından şu ayetler incelenmelidir:

"(Rasûlüm!) De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin bakalım), bu dünya ve onda bulunanlar kime aittir?' 'Allah'a aittir' diyecekler. 'Öyleyse siz hiç düşünüp taşınmaz mısınız?' de. 'Yedi kat göklerin Rabbi, azametli arşın Rabbi kimdir?' diye sor. '(Bunlar da) Allah'ındır' diyecekler. 'Şu hâlde siz Allah'tan korkmaz mısınız?' de. 'Eğer biliyorsanız (söyleyin), her şeyin melekûtu (mülkiyeti ve yönetimi) kendisinin elinde olan, kendisi her şeyi koruyup kollayan, fakat kendisi korunmayan (buna muhtaç olmayan) kimdir?' diye sor. '(Bunların hepsi) Allah'tır' diyecekler. 'Öyle ise nasıl olup da büyüye kapılıyorsunuz?' de." [1]

Burada Allah *(cc)* müşriklere üç soru soruyor:

- Yer ve içindekiler kimin?

- Yedi kat gök ve yüce arşın sahibi kim?

- Her şeyi elinde bulunduran kim?

Bu soruların cevabını; *'Allah'* olarak veriyorlar. Yani

ayıran ve Mürcie-i Fukaha olarak isimlendirilen Hammad bin Ebi Süleyman, İmam Ebu Hanife *(r.h)* vb. imamların (amel imandan değildir) sözlerini açık naslara ve selefin icmasına muhalif olduğu için hata kabul etmekle beraber; bu ihtilafın hakiki olmadığına inanıyoruz. Onlar, tüm emirlerin yerine getirilmesinin gerekli olduğunu, terke gerekli cezaların uygulanacağı, fasık ile fasık olmayanın İslam nazarında eşit olmadığını açıkça beyan etmişlerdir. Zaten İslam'ın amelî boyutu olan fıkıh ilminde temeyyüz etmeleri de bunu gösterir.

1. 23/Müminun, 84-89

soruların içinde olan haber cinsinden şeyleri tasdik ediyorlar. Ancak Allah (cc) onların bu tasdiğine şöyle cevap veriyor:

"Doğrusu biz onlara hakkı getirdik. Fakat onlar yalancıdırlar." [1]

Evet, bu sorulara verdikleri cevaplarını, yani tasdik ve ikrarlarını Allah yalanlıyor. Söyledikleri haktır... Allah Rasûlü'nün (sav) onlara getirdiğidir. Lakin onlar bu tasdiklerinde yalancıdırlar.

Peki neden? Bu yalanlamanın cevabını 91 ve 92. ayetler veriyor:

"Allah evlat edinmemiştir; O'nunla beraber hiçbir ilah da yoktur. Aksi takdirde her ilah kendi yarattığını sevk ve idare eder ve mutlaka onlardan biri diğerine galebe çalardı. Allah, onların (müşriklerin) yakıştırdıkları şeylerden münezzehtir. Allah, gaybı da şehadeti de bilendir. O, müşriklerin şirk/ortak koştukları şeylerden çok yüce ve münezzehtir." [2]

Yani Allah (cc) şöyle diyor: Madem yer, gök ve her şey Allah'ın, bunu tasdik ediyorsunuz, öyleyse nasıl O'na çocuk nispet ediyor, O'ndan başka varlıklara dua ediyor, onların fayda ve zarar vereceğine inanıyorsunuz?

Gerçekten bu sayılanların sahibinin Allah olduğunu düşünüyorsanız, bu yücelikte bir varlığın çocuk, eş, ortak edinmesi düşünülebilir mi?

Yani Allah (cc) onları, tasdiklerinin gereğini yerine getirmeyip, buna münafi inançlara sahip oldukları için yalanlıyor.

Bunun gibi Allah Rasûlü'nü (sav) haber verdiklerinde tasdik eden, ancak gereğini yapmayıp bu tasdiğe münafi inançlara sahip olanlar, bu tasdiklerinde yalancıdırlar.

1. 23/Müminun, 90
2. 23/Müminun, 91-92

İlerleyen sayfalarda vereceğimiz örnekler bu babtandır.

Yukarıda kaydettiğimiz satırlarda, dinin tümünün bu kapsama girdiğini söylemiştik. Önemli olduğuna inandığımız ve *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür'* şahitliğinin zedelenmesine neden olan bazı noktalara değineceğiz.

Dinin Kendisiyle Kemale Ermiş Olması

Allah'ın *(cc)* ve Rasûlü'nün *(sav)* haber verdikleri şeylerden biri; Allah Rasûlü'yle dinin kemale erdiği, nübüvvetin son bulduğu ve Allah'ın, onun bıraktığı hâliyle dinden razı olmasıdır.

"...Bugün dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Din olarak sizler için İslam'dan razı oldum..." [1]

Din, Allah Rasûlü'yle kemale ermiş, bu Allah'ın nimetlerinin en büyüğü olarak kabul edilmiş ve bu hâliyle din, İslam olarak isimlendirilmiştir.

İbni Kesir *(r.h)* ayetin tefsirinde şunları kaydeder:

'Bu, Allah'ın bu ümmet üzerindeki en büyük nimetlerindendir. Şöyle ki; onlar bu din dışında bir dine, bu Nebi dışında bir nebiye ihtiyaç duymazlar. Bundan dolayı Allah onu nebilerin sonuncusu kılmış, insanlar ve cinlerin tümüne yollamıştır. Helal ancak onun helal kıldığı, haram onun haram kıldığı, din yalnızca onun yaptığıdır...'

Bu kelimelerin altına imza atmayacak, bu anlamları tasdik etmeyecek bir tek insan yoktur. Bırakın İslam milletini Yahudiler dahi bunun ne büyük bir nimet olduğunu ikrar etmişlerdir.

"...Yahudi'nin biri Ömer'e geldi ve şöyle dedi:

- *Siz Müslümanlar bir ayet okuyorsunuz. Şayet o ayet bizlere inmiş olsaydı biz Yahudiler olarak o günü bayram edinirdik.*

1. 5/Maide, 3

Ömer:

- Hangi ayet?

Yahudi:

- "Bugün size dininizi tamamladım..." ayeti.

Ömer:

- Vallahi o ayet Cuma günü Arefe'de inmiştir, der..." [1]

İslam'dan önce var olan semavi dinler tamamlanmadıkları için, dünyaya meyleden ilim adamları, saltanatlarını sağlamlaştırmak isteyen yöneticilerin hevalarına uygun bir şekilde dini değiştirdiler. Öyle ki neticede, nebilerin geldiği dönemde savaştığı insanların din anlayışından daha kötü bir din çıktı ortaya.

Allah'ı *(cc)* birlemek ve O'nu tazim için gelen Musa'nın *(as.)* ümmeti Allah'a fakirlik, cimrilik, güreşte yenilme gibi eksiklik izafe edip Uzeyr'in *(as.)* O'nun çocuğu olduğunu iddia ettiler.

İlk sözü *'ben Allah'ın kuluyum'* olan İsa'nın *(as.)* tabileri Allah'a çocuk ve eş nispet edip, İsa'nın ve Havariler'in mücadele ettiği Roma putperestliğini besleyip Avrupa modernizmi olarak karşımıza çıkardılar...

Bir yahudinin dahi nimet olarak gördüğü *'dinin kemale ermesi'* meselesini ne kadar anladık? Bu nimetin bilincinde olan bir ümmet gibi mi davrandık? Bu sorular eşliğinde İslam ümmetine bakıldığında, Allah'ın *(cc)* rahmet ettikleri hariç, manzaranın hiç de iç açıcı olmadığını göreceğiz.

Onun *(sav)* ümmeti olduğunu söyleyen insanların; günlük hayatlarını Batı'nın beşer ürünü kanunları, mescid hayatlarını sapık tarikatların gayrisünni anlayışları,

1. Buhari, 45; Müslim, 3017.

evlerini şeytanın kışkırtıcı sesi ve görüntüsü olan medya belirliyor.

Kendini ona nispet eden insanların örnekliklerini, sıra onun *(sav)* pak şahsiyetine gelene dek binlerce abiler, şeyhler ve âlimler silsilesi örnekliklerini oluşturuyor.

Ona müntesip(!) topluluklar, **onun adına**, bidat olan gün ve geceler uydurma yarışındadırlar. Onun sünnetinden yüz çevirmiş, onun dışında varlıkları örnek edinmiş yığınları toplamayı, onun lanet ettiği, kulaklarını tıkadığı sesler eşliğinde onları eğlendirmeyi, İslami çalışma olarak görüyorlar.

Her gelen, lisan-ı hâliyle; *'bu din tamamlanmadı, senin eksik bıraktığın noktalar var'* diyerek yeni bidatlar ihdas edip, aslından eser kalmamış tabloya yeni bir bölüm eklemekle meşgul.

Muhammed'in *(sav)* dinini bozmak için harcadıkları bu çabayı, onun sünnetlerini ihya noktasında harcamış olsalardı, hem tasdiklerinin gereğini yerine getirmiş olacak, hem de onun sünnetine hizmet etmiş olacaklardı.

Hususen örneklik konusu... Buraya kadar, onun *(sav)* örnekliği, Allah'ın her hâlinden razı olması, onu bizlere mutlak model sunması noktasında birçok şey zikrettik. Her birimiz Allah Rasûlü'nün aracılığıyla öğrendiğimiz bu hususu tasdik ediyoruz... Ancak uygulamada bu tasdiğin bizi bir yerlere sevk etmesi gerekiyor. O da; her hususta Allah Rasûlü'nün örnek alınması ve mutlak model olmasıdır. Maalesef, olması gereken bu durumla, vakıa birbirinden çok farklıdır. İslam ümmeti; henüz akıbeti belli olmayan metot ve uygulamalara, Allah yanında makbul olup olmadığı bilinmeyen insanlara ondan daha fazla değer veriyor.

Bir topluluk; tarikat şeyhlerini, bir başkası Said-i Nursi'yi, diğeri İbni Teymiye'yi, öteki Hasan El-Benna'yı ondan *(sav)* daha fazla tanıyıp örnek alıyor. Hatta Allah Rasûlü'nün bir uygulaması bu ve benzeri öncülerin süzgecinden geçmeden kabul edilmiyor...[1]

---

1. Bu zikrettiklerimiz İslam ümmetinin hâlini dert edinmiş bir kalemin duygusal abartıları, yahut eleştiri müzmini bir yazarın hezeyanları zannedilebilir. Lakin bunlar yaşanmış ve her geçen gün bir yenisiyle karşılaştığımız örneklerin sonucu olarak gördüklerimizdir. Bunlardan bazısını zikredecek olursak;

   Bir arkadaşımız kendi bölgesinde tanınmış bir dilbilimcinin yanına gidiyor. Konu, Maide suresi 44. ayete geliyor. Arkadaşımız hocaya soruyor: 'Bu ayet dil kurallarına göre ne ifade ediyor?' Hocamızın cevabına kulak verelim:

   'Maide suresi 44. ayet aslı itibariyle umum ifade eden bir ayettir. Ayetin başında geçen 'مَّنْ' edatı umum ifade eder. Yani (ayette zikredilen) bu fiili kim yaparsa yapsın, zikredilen 'onlar kâfirlerin ta kendileridir' hükmüne dahil olur. Ayrıca hükmün (هُمْ zamiriyle) tekid edilmesi bunu pekiştirir. Lakin Said-i Nursi'nin Demokrat Parti'ye (Adnan Menderes'e) oy verdiğini biliyoruz. Şayet ayet umumu üzere olmuş olsaydı Üstad böyle bir şey yapmazdı. Demek ki burada bizim bilmediğimiz bir durum vardır.'

   Şimdi bu örneği düşünelim. Burada Kur'an mı Said-i Nursi'ye hükmediyor, Said-i Nursi'nin davranışları mı Kur'an'a hükmediyor?

   Yani Allah'ın kitabı hakem değil mahkûm oluyor. Velev ayetin umumu üzere olmadığını başka naslarla tahsis edildiğini farz edelim! Böyle olmuş olsa dahi vahyi ancak vahiy tahsis edebilir, kayıt altına alabilir. Allah'ın huzurunda neyle karşılaşacağı belli olmayan, cennet ehli olan bir kişiden mi, ateş ehli olan dokuz yüz doksan dokuz kişiden mi olduğu netleşmemiş bir insan vahyi kayıt altına alamaz... Siz bir âlim hakkında hüsn-ü zanda bulunabilir, en güzel olanı onun için temenni edebilirsiniz. Ama sahabe dahi olsa hiç kimsenin davranışını, Allah'ın kitabı üzerinde hakim tayin edemezsiniz.

   Yine Mısır'da okuyan kardeşlerimiz bilirler. Siz İhvan mensubu biriyle sadece umumi konularda konuşabilirsiniz. Hususi bir meselede konuştuğunuzda, söyledikleriniz şayet Hasan El-Benna'nın belirlediği esaslara uygunsa problem yoktur. Ancak bu esaslara aykırı ne söylerseniz söyleyin (ayet/hadis/icma) muhatabınızın ilgi alanına girmez.

   Örneğin; tağuta küfretmek ve ondan ictinab etmek İslam dininin aslıdır. Tüm peygamberler bu davetle yeryüzüne gönderilmiştir. Kelime-i Tevhid'in anlamı da budur. Sapık tağut Hüsnü Mübarek hakkında konuşulduğunda 'kardeşim, biz davetçiyiz kadı değil' sözüyle laf ağzınıza tıkılır. Hasan El-Benna'ya nisbet edilen, El-Hudaybi'nin de kitap ismi yapmasıyla şiar hâline gelen bu söylemle önünüz kesilir. Tüm rasûllerin bununla yollanmış olması, insanları Kelime-i Tevhid olarak buna davet etmiş olması, sayısız ayette bunun ifade edilmesi, 'davetçiyiz kadı değil' süzgecinden geçmediği için öylece kalır. Aynı şahıs bir başka mecliste Allah'ı ve rasûllerini tasdik etmeden kişinin iman etmeyeceğini anlatır. Bu tip insanlar rasûlleri, hatta âlemlerin Rabbini cemaatsel şiarlarına mahkum etmişken; hangi tasdik ve imandan söz edilebilir?

   Bunun bir benzeri ise bazı çevrelerin İbni Teymiye yaklaşımıdır. Sabit bir konudan ziyade neredeyse dinin tüm meselelerini 'Feteva'ya irca etmeden bir duruş belirlemiyorlar. Bir bütün olarak (akide/fıkıh/menhec), naslar İbni Teymiye süzgecine muhtaçmış edasında hareket ediyorlar. İlginç olan; bu yaklaşıma savaş açan, tarihin güzide âlimlerinden birinin İbni Teymiye *(r.h)* olmasıdır. Bu tutum kendisine böyle muamelede bulunulan şahsiyetlere zarar vermese de tutum sahiplerini itikadi olarak hüsrana uğrattığı kesindir.

Hâli bu olan toplulukların Allah Rasûlü'nün (sav) kendisiyle dinin tamamlandığını, onun din nezdinde mutlak model olduğunu tasdik etmesi neye yarar!

Hayatları iddialar üzere kurulu insanların yanında bu tasdiğin bir değeri olabilir; hiçbir iddiayı ispatı olmadan kabul etmeyen din-i mübin nazarında asla!

Tevhid ve Sünnet ehli bu konuda dikkatli olmalı, birbirlerini bu noktada bilinçli olmaya davet etmelidirler. Hususen verdiğimiz örnekler ve bu durumu yaşayan insanlar, çoğu zaman teoride bizlerle aynı şeyleri söyleyen insanlardır. Ancak teorik olarak tasdik ettiklerinin hayatlarında yansıması görülmemektedir.

Bu konuda en çok dikkatli olması gerekenler, cemaatleşen ve belli bir menhec etrafında toplanan insanlardır. Şüphesiz cemaatlerin ve onları bir araya toplayan model liderin, insanlar üzerinde belirgin bir etkisi vardır. Düzen, disiplin, menhecte sebat, çalışmalardan alınan verim ve bunlara eklenen dava yolunda ödenen bedeller, gözleri kamaştırıp kalpleri daha fazla etkiler. Zamanla böyle bir yönetimin yanlış yapmayacağı, nassın dışına çıkmayacağı anlayışı insanlarda oluşmaya başlar. Aslında bu düşünce, hüsn-ü zan mertebesinde kalıp insanın aklını örtmediği müddetçe sorun yoktur. Lakin yönetim, şer'i naslar ışığında değil de şer'i naslar, yönetime göre kabul ve redde tabi tutulunca, problem itikadi olmaya başlar. Her Müslümanın kendini ve içinde bulunduğu yapıyı tasdikleri noktasında muhasebe etmesi bir fazilet değil, şer'i zorunluluktur. Her Müslüman bilmelidir ki bu konuda sapan, ayağı kayan yapılar; düzensiz, menhecsiz, rastgele bir araya gelmiş yapılar değil, güçlerini düzenlerinden alan ve zamanla dinin üstünde otoriterleşmeye başlayan yapılardır. Bunu engellemenin tek yolu, yapıları ve yönetimlerini edep ve sükûnet çerçevesinde şer'i naslara göre muhasebe etmektir.

Gaybî Meselelerde Allah Rasûlü'nü *(sav)* Tasdik

İslam akidesinde gayb bilgisinin yegane sahibi Allah'tır.

"De ki: 'Göklerde ve yerde, Allah'tan başka kimse gaybı bilmez. Ve onlar ne zaman diriltileceklerini de bilmezler.' " [1]

Ancak Allah *(cc)* dilediği zaman dilediği miktarda gaybın bilgisinden rasûllerine bildirir.

"O, gaybı bilir. Gayba kimseyi muttali kılmaz; Ancak, (bildirmeyi) dilediği peygamber bunun dışındadır. Çünkü O, bunun önünden ve ardından gözcüler salar." [2]

"Allah, müminleri (şu) bulunduğunuz durumda bırakacak değildir; sonunda murdarı temizden ayıracaktır. Bununla beraber Allah, size gaybı da bildirecek değildir. Fakat Allah, elçilerinden dilediğini ayırdeder. O hâlde Allah'a ve peygamberlerine iman edin. Eğer iman eder, takva sahibi olursanız sizin için de çok büyük bir ecir vardır." [3]

Allah *(cc)* razı olduğu, seçtiği ve onları diğer insanlara üstün kıldığı rasûllerine gaybdan dilediği kadarını bildirir. Bu da vahiy kapsamında olan bilgidir.

Bunun Kur'an'dan örneği, İsa'nın *(as.)* Rasûlullah'ı *(sav)* müjdelemesidir. Kendinden yaklaşık altı yüz yıl sonra gelecek bir peygamberi ismiyle haber vermiştir.

"Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: 'Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir Peygamberi de müjdeleyici olarak geldim', demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: 'Bu apaçık bir büyüdür', dediler." [4]

Kur'an-ı mübin Allah'ın rasûllerden dilediğine gaybı bildireceğini açıkça söylediği gibi, yukarıda kaydettiği-

1. 27/Neml, 65
2. 72/Cin, 26-27
3. 3/Âl-i İmran, 179
4. 61/Saff, 6

miz ayetle pratik bir örneklendirme de yapmıştır. Bu bağlamda Allah Rasûlü *(sav)* kıyametten önce vuku bulacak bazı alametlerden haber vermiştir. Bunlar manevi tevatür yoluyla bizlere ulaşmıştır.

Aklını ilah edinen, *'rivayetleri Kur'an'a arzediyorum'* derken bilerek veya bilmeyerek akıllarına arzeden bazı topluluklar, Allah Rasûlü'nü *(sav)* bu haberlerde tasdik etmemiş, yalanlamışlardır. Elbette sorulduğunda: *'Biz Allah Rasûlü'nün bunu söylediğinden emin olsak hiç tereddüt etmez, tasdik ederiz. Lakin Kur'an'da bulamadığımız için bunu kabul etmiyor ve rivayet edenleri yalanlıyoruz.'* derler.

Öncülüğünü, tağutların gönüllü kulları olan putperest müşriklerin yaptığı, genel olarak sistemin resmî din üretim tezgahtarı olan ilahiyat hocaları eliyle pazarlanan, onların da akıl hocalarının Allah'a çocuk nispet eden oryantalist/müsteşrik Hristiyanlar olduğu bu akım, maalesef insanlar arasında yaygınlaşıyor. Hususen bu akım, herkese âlim olma daha açık bir ifadeyle ruveybidalık[1] diploması verdiğinden hevasını/aklını ilah edinenler tarafından hemen kabulleniliyor.

Koca bir hadis külliyatı *'kıyamet ansızın kopacak'* mealindeki ayet-i kerimelerle reddediliyor. Oysa Allah'ın *(cc)* şu ayetleri göz önüne alındığında meselenin farklı bir boyutu anlaşılıyor:

"Onlar, kıyametin ansızın kopmasını mı bekliyorlar? Şüphesiz onun şartları/alametleri gelmiştir. Kıyamet koptuğunda ibret almaları neye yarar?" [2]

Bu ayette Allah *(cc)* açıkça kıyametin alametlerinin olduğunu ve onların bir kısmının gerçekleştiğini haber verir.

---

1. "İnsanlar aldatıcı yıllar göreceklerdir. O yıllarda yalancı doğru kabul edilecek, doğru olan da yalanlanacaktır. Haine güvenilecek, güvenilir olan biri de hain görülecektir. O dönemde Ruveybida söz sahibi olacaktır. 'Kimdir ruveybida?' diye sorulduğunda da buyurdu ki: 'İdari konularda konuşan seviyesiz adam!' " (İbni Mace, Fiten, 24/4036; Ahmed, 7912.)
2. 47/Muhammed, 18

"Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı." [1]

Bu ayette de Allah *(cc)* kıyametin yaklaştığını ve bunun belirtisi olarak da ayın yarıldığını ifade ediyor.

"Nihayet Ye'cüc ve Me'cüc (setleri) açıldığı ve onlar her tepeden akın ettiği zaman. Ve gerçek vaad (ölüm, kıyamet) yaklaşınca, birden, inkâr edenlerin gözleri donakalır! 'Yazıklar olsun bize! (derler), gerçekten biz, bu durumdan habersizmişiz; hatta biz zalim kimselermişiz.' ..." [2]

Bu ayette de Ye'cüc ve Me'cüc'ün setlerinin açılması ve akabinde hak olan vaadin gerçekleştiği anlatılıyor.

"O söz başlarına geldiği (kıyamet yaklaştığı) zaman, onlara yerden bir dabbe (mahluk) çıkarırız da, bu, onlara insanların ayetlerimize kesin bir iman getirmemiş olduklarını söyler. O gün, her ümmet içinden ayetlerimizi yalan sayanlardan bir cemaat toplarız da onlar toplu olarak (hesap yerine) sevk edilirler. Nihayet, (hesap yerine) geldikleri zaman Allah buyurur: 'Siz benim ayetlerimi, ne olduğunu kavramadan yalan saydınız öyle mi? Değilse yaptığınız neydi?' " [3]

Bu ayetlerden şunu anlıyoruz:

Kıyametin ansızın kopacak olmasıyla, onun birtakım alametlerinin olması, bu alametlerin onun yaklaştığına haberci olması arasında bir çelişki söz konusu değildir. Sünnetle sabit olan alametler de bu cinstendir. Sünnet, kıyametin tarihini vermemiş, sadece onun yaklaştığına delalet eden birtakım alametleri zikretmiştir.

Kur'an'da da onun bazı alametlerini zikretmesi *"onun ansızın kopacağı"* hakikatine ters olmadığı gibi, sünnetin onun bazı alametlerinden haber vermesi de onun ansızın kopacağı hakikatiyle tezat içermez...

Şayet bu bir tezat kabul edilirse, Kur'an'ın da kendi

1. 54/Kamer, 1
2. 21/Enbiya, 96-97
3. 27/Neml, 82-84

içinde tezat bir kitap olduğu kabul edilmelidir ki; bunun küfür olduğu izahtan varestedir.

Tarihte benzeri ilginçlikler sergileyip, Allah Rasûlü'nü *(sav)* haber verdiklerinde tekzib eden, bunu da vahyin önemsediği akılla yaptığını söyleyenler hep utanmak durumunda kaldılar:

"Sizden birinin içeceğine sinek düşerse onu içeceğe batırsın. Çünkü onun bir kanadında zehir diğerinde panzehir vardır."

Başta Buhari ve Müslim olmak üzere birçok hadis imamının kaydettiği bu hadis, aklını kutsayan bazı insanlar tarafından reddedildi! Küçücük bir hayvanın iki kanadında hem zehirin hem de panzehirin olabileceğini akılları almadı. Oysa bilimsel çalışmalar, sineğin bir kanadında bulunan zehirin ilacının/panzehirin öteki kanadında olduğunu ispat etti.[1]

Bugünün insanı da *'Kur'ani kabullere uymuyor'* iddiasıyla aslında akıllarına uymayan birçok şeyi tasdik etmekten geri duruyorlar. Bu durum, onların *'Muhammed (sav) Allah Rasûlü'dür'* şahitliğini zedeliyor.

Risaletin Umum Olması

Hem Kur'an hem de Sünnet Allah Rasûlü'nün risaletinin umumi olduğunu, o *(sav)* geldikten sonra ona inanmayanların cehennem ehli müşrikler ve kâfirler olduğunu beyan eder. Onun gelişiyle Allah'ın yanında tek geçerli din, Muhammed'in *(sav)* Allah'ın Rasûlü olduğu İslam'dır.

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler." [2]

"De ki: 'Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim. O'ndan başka ilah yok-

1. Science Mag-Science Dergisi-Bilim Dergisi 22 Haziran 2001, 292. Sayı, s. 2326-2329
2. 34/Sebe, 28

tur, O diriltir ve öldürür. Öyle ise Allah'a ve ümmi Peygamber olan Rasûlü'ne -ki o, Allah'a ve onun sözlerine inanır- iman edin ve ona uyun ki doğru yolu bulasınız.' " [1]

"De ki: 'Ey insanlar! Ben ancak sizin için apaçık bir uyarıcıyım.' " [2]

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Benden önceki peygamberlere verilmeyen beş şey bana verildi; Bir aylık mesafeden korkum düşmanların kalbine salındı. Benden önceki peygamberler özel olarak kavimlerine, ben ise tüm insanlığa gönderildim..." [3]

"Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki, beni duyup da bana iman etmeyen her Yahudi ve Hristiyan mutlaka cehenneme gidecektir." [4]

Birileri bu ayetlerin tefsirini yapabilir, bu hadisleri şerh edip yazılı ve görsel olarak basabilir. Bununla beraber İbrahimî dinlere inananların cennete gidebileceğini, onların da kendi dinlerine bağlı kalma, Allah'a *(cc)* ve ahirete inanmak kaydıyla kurtulacaklarını söylerse bu öğretileri tasdik etmiş sayılmaz ve şahitlikleri yerine gelmiş olmaz.

Sonuç Olarak;

Tasdik etme *'eyvallah'*a indirgenmiş, bir kafa sallama faaliyeti değildir. Bu, nifak ehlinin tasdiğidir. **İslam'ın tasdik anlayışı, kişinin ikrar ettiği hakikatlerin gereğini yerine getirmesi, tasdiğine münafi durumlardan kaçınmasıdır. Genel olarak İslam'ın, özelde Allah Rasûlü'nün (sav) haber verdiği hususlarda tasdiğin geçerli olması için, bu şartlara haiz olması gerekmektedir. Bu da neyi, niçin tasdik ettiğini bilen, bu tasdiğin hayat içindeki karşılığını tefek-**

1. 7/A'raf, 158
2. 22/Hac, 49
3. Buhari, 335-438
4. Müslim, 153

kürle tespit eden, nefsini bu noktada muhasebeyle istikamet üzere tutan ve kalpleri kaydırmaması için içtenlikle Rabbine yalvaran müminlerin; şuur, ciddiyet ve Rabblerine iltica etme ahlakıyla mümkündür.

Allah'ım! Bizleri bu sayılanlara muvaffak kıldığın mümin kullarından eyle.

2. Emrettiklerinde Ona ﷺ İtaat Etmek

Başta Peygamber'imiz *(sav)* olmak üzere, Allah *(cc)* her peygamberi kendisine itaat edilsin diye insanlara göndermiştir:

"Biz tüm peygamberleri Allah'ın izniyle ona itaat edilsin diye göndermişizdir..." [1]

Bir Müslümanın Allah Rasûlü'nün *(sav)* risaletine şahitliği, ona itaatiyle sahih olabilir. Bunun gerçekleşebilmesi için de Müslümanın, hayattayken Allah Rasûlü'ne, her konuda itaat etmesi, vefatından sonra da onun sünnetine dört elle sarılması, sünnete sahih bir bakış açısıyla bakması gerekir.

İlk olarak; Allah Rasûlü'nün *(sav)* hevadan konuşmadığını, onun ümmetinden isteklerinin Allah'ın *(cc)* istekleri olduğunu bilmek elzemdir.

"O hevasından konuşmaz. Onun konuştuğu vahiyden başka bir şey değildir." [2]

Kişi Allah Rasûlü'ne *(sav)* itaat etmekle aslında Rabbine itaat etmiş olur.

"Kim Rasûl'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, seni onların başına bekçi göndermedik! 'Başüstüne' derler, ama yanından ayrılınca onlardan bir kısmı, senin dediğinden başkasını gizlice kurar. Allah da onların gizlice

1. 4/Nisa, 64
2. 53/Necm, 3-4

kurduklarını yazar. Sen onlara aldırma ve Allah'a dayan; sana vekil olarak Allah yeter." [1]

Bu ayetlerde Allah *(cc)* açık bir şekilde Rasûlü'ne itaatin Allah'a itaat olduğunu bildirmiştir. İtaatten yüz çeviren, tasdiklerine sahip çıkmayanları ise; kendilerinden yüz çevrilmesi gereken sorunlu insanlar olarak resmetmiştir.

Özellikle altı çizilmesi gereken bir husus vardır: Fukahanın çok farklı gayelerle yaptığı bir ayrım, çoğu insan tarafından yanlış anlaşılmış, onların Sünnet'e bakış açılarını olumsuz etkilemiş, doğal olarak da Allah Rasûlü'ne *(sav)* itaatlerini zedelemiştir.

Bilindiği gibi Usulu'l Fıkıh âlimleri kendisiyle mükellef olduğumuz hükümleri ıstılahi/teknik anlamda kısımlara ayırmışlardır. Farz/vacip/sünnet/mendub/müstehab/haram ve mekruh. Bu ayrımdan gaye; mükelleflere sorumluluklarını belirleme, ceza-i yaptırımları taksim, kaza ve keffaret cinsinden amelin terkine ya da işlenmesine bağlı hukuku kısımlara ayırmaktır.

Yani mesele amellerin kaza-i/yargısal boyutlarıyla alakalıdır.

Sünnet için; *'Yapıldığında ecir alınan terk edildiğinde günah kazanılmayan'* şeklinde bir tanımlama yapılmıştır. Gaye, farz ile sünneti birbirinden ayırmaktır. Gelgörki şeytan bu tanımı bir açık olarak kabul edip, farklı anlaşılması için yoğun çaba harcamıştır. *'Sünneti yapmasan da olur'* olarak kalplere ekmiştir. Oysa sünnetler farzların hazırlayıcısı, eksiklerini gidericisi ve onların devamını sağlayan destekleyicisidir.

Sünnetleri hayatınızdan çıkardığınızda farkında olmadan farzlarınızın temellerini sarsmış oluyorsunuz.

Sahabenin sünnet anlayışı ise bundan çok farklıdır.

---

1. 4/Nisa, 80-81

Sahabe; Allah Rasûlü'nün emir ve öğretilerinde, farz-sünnet ayırımı yapmaz, hepsini yerine getirmeye ve güçleri nispetinde itaat etmeye çalışırlardı.

Sahih bir itaatin oluşabilmesi için başka bir mesele ise; hiçbir şeyin onun önüne geçirilmeyeceğinin, onun *(sav)* Müslümanın hayatında en önde olması gerektiğinin bilinmesidir.

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Rasûlü'nün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah işitendir, bilendir." [1]

Bir varlığa itaatin temel şartı, insan hayatında onun en önde olmasıdır. Bu konudaki netlik kaybolduğunda, ikilik veya daha fazlalık baş gösterdiğinde bu durumda ilk etkilenecek olan, itaat mefhumudur. Buna bir aileyi örnek verebiliriz. Ailenin yöneticisi öne çıkıp belli olduğunda herkes itaat edilecek merciyi bilir. Ancak bazen babanın öne geçip, başka zamanda ise annenin öne çıkıp babayı bastırması, aile fertlerinde kargaşaya neden olur.

Din de böyledir. Allah Rasûlü *(sav)* her zaman en önde, hayatın görünür yerinde olmak zorundadır. Ta ki Müslüman bireyler ona hakkıyla itaat edebilsinler.

Maalesef hayatın en görünür yerinde, en önde Allah Rasûlü *(sav)* mevcut değil. Abiler, şeyhler, hocalar, külliyatlar... Her birinin, insanları Allah Rasûlü'ne *(sav)* ulaştırdığına inanılmakta; ancak her biri vakıada birbirine tamamen zıt, Allah Rasûlü'nün *(sav)* kokusunu dahi üzerinde taşımayan menhec ve yollar sunmaktadır.

Sahabe bu konuda çok hassas davranırdı. Zikredeceğimiz örneklerde görüleceği gibi onlar hayatlarında ona *(sav)* mutlak itaat eder, vefatından sonra da onun sünnetine göre yaşarlardı. Herhangi bir olay olduğunda insanları toplar, *'Bu konuda Allah Rasûlü'nden bir bilgiye sahip olan var mıdır?'* diye araştırma yaparlardı.

1. 49/Hucurat, 1

Bu anlamda Allah Rasûlü'ne itaatin önündeki engellerin başında taassup gelir. İslam tarihindeki güzide şahsiyetler, Allah Rasûlü'nün *(sav)* önüne geçirilerek, onlarca farklı yoldan gelen apaçık sünnet terk edilir. Allah Rasûlü'nün emir ve yasakları, mezhebî görüşlere uymadığından; mezhepten değil, sünnetten sarf-ı nazar edilir.

Bir Müslümanın fıkhi bir konuda müçtehid imamlara tabi olması, onların istinbatlarını önemsemesi gayet normaldir. Allah Rasûlü *(sav)* kendi döneminde âlim sahabeleri beldelere yollar, insanlar dinlerini onlardan öğrenir, onların içtihadlarına göre Rabblerine kulluk ederlerdi. Şayet bu durum dinen sakıncalı olmuş olsa; Allah Rasûlü'nün buna engel olması gerekirdi. Böyle bir engelleme bilinmediği gibi; bu işin başlatıcısı da bizzat Allah Rasûlü'dür.

Daha sonra bu uygulama, belli insanların fıkıh alanında temeyyüz etmesi, onların tercihlerinin derlenip bir sistem içinde ele alınmasıyla fıkıh mezhepleri olarak karşımıza çıktı.

Buraya kadar İslam nezdinde hiçbir sorun yoktu. Asıl problem bundan sonra başlamıştır. Mezhepler, Allah Rasûlü'nün *(sav)* önüne geçirildi. Sıhhatinde ve kendiyle amel edildiğine ittifak edilen bir nas dahi *'Mezhep imamım bunu bilmiyor muydu?'* gevezeliğine kurban edildi.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* dahi soru sorulduğunda *'bilmiyorum, vahyin gelmesini bekleyelim'* dediğine inanan, sahabenin büyüklerinden birçoğunun birçok hadisi bilmediğini, ancak başka sahabelerin bildirmesiyle öğrendiğine inanan bir zihnin, *'mezhep imamı bilmiyor muydu?'* iddiasına inanması şaşılacak şeydir!

Bu bakış açısına göre ittiba ettiği imam, Allah Rasûlü'nden de, bu ümmetin en âlimi olan ashabdan da daha bilgili olmuş oluyor. İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciun.

Buna en güzel örneklerden biri, İbni İshak'ın siyerinde Kehf suresinin nüzul sebebi için zikrettiği kıssadır. Müşrikler, Yahudilerin yönlendirmesiyle Allah Rasûlü'ne *(sav)* bazı sorular sordular. Bunlardan biri de Kehf ashabının durumuydu. Allah Rasûlü onlara cevap vermedi. *"Gidin yarın size cevap vereceğim!"* dedi. Bunun üzerine vahiy kesildi. Allah Rasûlü *'Allah izin verirse'* demediği için Allah *(cc)* ona bunun yanlış olduğunu öğretmek istedi. Uzun bir süre sonra Kehf suresi ve vahyin gecikmesine neden olan durumu izah eden şu ayetler indi:

"Hiçbir şey için 'Bunu yarın yapacağım' deme. Ancak Allah dilerse (yapacağım de). Unuttuğun zaman Allah'ı an ve 'Umarım Rabbim beni, doğruya daha yakın olana eriştirir' de." [1]

Bu kıssada dikkat etmemiz gereken şey, Allah Rasûlü'nün *(sav)* dahi dine dair bazı konularda bilgi sahibi olmamasıdır.

Alkame *(r.h)* Abdullah İbni Mesud'dan *(r.anh)* naklediyor:

"Allah Rasûlü namaz kıldırdı. Namazda yanıldı. Namaz bitiminde sahabe:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Namazda yeni bir hüküm mü değişti? diye sordu.

- Hayır, ne oldu ki? diye sordu.

- Namazda şöyle şöyle yaptın, denilince ayaklarını topladı, kıbleye yöneldi, sehiv secdesi yaptı ve selam verdi. Sonra yönünü insanlara çevirdi ve onlara şöyle dedi:

- Şayet namazda bir değişiklik olsa size bildirirdim. Lakin ben de sizin gibi bir insanım. Sizden birinin unuttuğu gibi unuturum. Unuttuğumda bana hatırlatınız." [2]

---

1. 18/Kehf, 23-24
2. Buhari, 401; Müslim, 572.

Bir insan Peygamber'imizin (sav) dahi namaz gibi günde beş defa tekrar eden bir amelde yanılıp unutabileceğine inanıyor, lakin mezhep imamının bir şeyi bilmeyeceğini, bildiğini unutabileceğine inanmıyorsa, onun dinden önce aklından zoru olmalıdır.

"Ebubekir'e yaşlı bir kadın geldi. Mirastan payını soruyordu.

Ebubekir:

- Sana Allah'ın kitabından bir payı bilmiyorum. Rasûlullah'ın sünnetinin sana bir şey taksim ettiğini de bilmiyorum. İnsanlara soruncaya dek bekle, dedi.

Ebubekir, bu konuyu ashaba arz etti.

Muğire bin Şube:

- Ben Allah Rasûlü'nün nineye altıda bir pay verdiğini gördüm, dedi.

Ebubekir:

- Buna başka şahitlik edecek kimse var mı? diye sordu.

Muhammed bin Mesleme de aynı olaya şahitlik edince, Ebubekir ona payını verdi." [1]

"Bir gün Ebu Musa El-Eşari, Ömer'in evine geldi. İçeri girmek için üç defa selam verdi. Karşılık almayınca izin verilmediğini düşünerek geri döndü. Kapıya baktıklarında Ebu Musa ayrılmıştı. Ömer onu gördüğünde neden beklemediğini sordu. Ebu Musa: 'Sizden biri üç defa izin istediğinde kendisine izin verilmezse dönsün...' hadisini nakletti. Ömer, bu hadisi duymadığı için şahit istedi. Kendisine Ebu Said El-Hudri şahitlik edince Ömer: 'Çarşılarda ticaret beni bilgilerden alıkoydu' dedi." [2]

Hepimiz Allah Rasûlü'nün (sav) vefatının akabinde yaşanan riddet hadiselerini biliriz. İnsanlardan kimi ya-

1. Ebu Davud, 2893; Tirmizi, 2100.
2. Buhari, 2062; Müslim, 2153.

lancı peygamberlere tabi olmak, kimi de dini terk etmek suretiyle açıkça irtidat etmişti. Bir grup daha vardı ki asıl kafaları karıştıran onlar olmuştu. İslam'ı kabul ediyor, yalancı peygamberlere tabi olmuyorlardı. Kur'an'dan bir ayete yapışarak zekât vermeye yanaşmıyorlardı.

"Onların mallarından sadaka al; bununla onları (günahlardan) temizlersin, onları arıtıp yüceltirsin. Ve onlar için dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir (onları yatıştırır). Allah işitendir, bilendir." [1]

Bu ayette zekâtı Allah Rasûlü'nün *(sav)* alacağı, insanlara dua edeceği, onları temizleyeceği anlatılıyordu. Allah Rasûlü vefat ettiğine göre bu özellikler kimsede mevcut değildi.

Ebubekir *(r.anh)* bunlarla savaşarak, bunları da riddet taifesine dahil etmek istiyordu. Onunla Ömer *(r.anh)* arasında şu diyalog geçmişti:

"Ömer:

- *Sen la ilahe illallah dediği hâlde, insanlarla mı savaşacaksın?*

Ebubekir:

- *Namaz ile zekâtın arasını ayıranla savaşacağım. Vallahi onlar Allah Rasûlü'ne verdikleri bir oğlağı dahi men etseler onlarla savaşacağım.*

Ömer: 'Vallahi anladım ki Allah (cc) Ebubekir'in kalbini savaşa açmıştır. Ve bu karar haktır' dedi." [2]

Bu kıssada ilginç olan; Ebubekir de Ömer de *(r.anhuma)* konu hakkında varid olan hadisi hatırlamamıştır. Hadisin orijinal metni:

"Ben insanlar la ilahe illallah deyip, namazı kılıncaya ve

---

1. 9/Tevbe, 103
2. Buhari, 1399; Müslim, 20.

zekâtı verinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum." [1] şeklindedir.

Bu hadisi şerh ederken Hafız İbni Hacer *(r.h)* şu satırları kaydeder:

'Bu kıssada delil vardır ki, sünnet bazı sahabelerin büyüklerine gizli kalır, sıradan sahabeler o sünneti bilir. Bundan dolayı sünnete muhalif olan görüşlere değer verilmemelidir velev kuvvetli olsa da. Ve 'bu sünnet nasıl falancaya gizli kaldı' denilmemelidir.' [2]

Örnekler arasından özellikle Ebubekir ve Ömer'e *(r.anhuma)* dair olanları zikrettim. Bu iki sahabi bi'setin ilk döneminden Allah Rasûlü *(sav)* vefat edinceye dek ondan ayrılmamışlardı. Buna rağmen birçok konuda Allah Rasûlü'nün sünnetinden habersiz olabiliyorlardı.

Bu misallere inanan bir zihniyetin, *'Şu meseleyi falanca mezhep imamı bilmiyor muydu?'* diyerek üzerinde ittifak edilmiş sünnetlere muhalefet etmeleri, Allah Rasûlü'nün *(sav)* emrine itaat etmemeleri, gerçekten şaşılası bir durumdur. Kendisiyle Allah Rasûlü'nün önüne set çekilen, ona itaat ve onu örnek alma hususunda insanların ayaklarının kaydığı, *'taklitte taassup'* meselesinde müctehid imamlar bundan beridir. Onların her biri hayatta iken bu sorundan insanları sakındırmıştır.

İmam Ebu Hanife *(r.h)*: *'Bizim mezhebimizin/görüşümüzün delilini bilmeden ona tabi olunması haramdır.'* demiştir.

İmam Malik *(r.h)*, Allah Rasûlü'nün *(sav)* kabrine işaret ederek: *'Şu kabirde yatanın dışında, herkesin görüşü alınıp reddedilebilir.'* der.

İmam Şafii *(r.h)*: *'Benim görüşüm ile Allah Rasûlü'nün hadisi çakışırsa, benim görüşümü duvarın dibine çalın.'* demiştir.

1. Buhari, Müslim
2. Buhari 25 nolu rivayet şerhi

İmam Ahmed *(r.h)*: *'Bizim söylediklerimizi değil, söylediklerimizin delillerini yazınız.'* demiştir.

Bu minvalde sünnet imamlarından yüzlerce nakil yapılabilir. Anlatmak istediğimiz, Allah Rasûlü'nün *(sav)* emirlerine itaat hususunda onlar ellerinden geleni yaptılar. Sonradan gelenler, başta dinin sonra da bu imamların emir ve nasihatlerine kulak vermeyerek, şeytana aleyhlerinde yol verdiler.

Sahabe İtaatine Örnekler

Sahabe, Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetine doğru yerden bakıyordu. Onlar için Sünnet, itaat ve hayat demekti. Onlarda taklit/taassup gibi bir problem de olmayınca, ortaya iman ehlini derinden etkiliyen güzel manzaralar çıktı.

"Allah Rasûlü bir gün mescitteydi. İnsanlara: 'Oturun!' diye emretti. Mescidin dışında mescide doğru gelmekte olan Abdullah bin Mesud, olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü, onun bu tutumunu görünce: 'Gel ey Abdullah bin Mesud!' diyerek onu içeri çağırdı." [1]

"Sahabeler mescitte tartışmaya başladı. Tartışanlar, sahabeden Ka'b bin Malik ve İbni Ebi Hadred. Alacak meselesinden dolayı sesleri yükselmişti. Öyle ki, seslerini evinde bulunan Allah Rasûlü işitmişti. Perdesini araladı ve seslendi:

- Ey Ka'b, Ey Ka'b!

- Buyur, ey Allah'ın Rasûlü! Emrine icabet ettim (Lebbeyk).

Eliyle işaret ederek borcun yarısının düşmesini istedi. Ka'b:

- Yaptım Ey Allah'ın Rasûlü! dedi.

İbni Ebi Hadred'e seslendi:

1. Ebu Davud, 1091

- Sen de kalk ve öde!" [1]

"İbni Ömer yolda giderken bir bedeviye rastladı, ona selam verdi. Onu bineğine aldı ve ona sarığını hediye etti.

Bu duruma şahit olan İbnu Dinar:

- Onlar bedevidir, çok azına razı olurlar. Bu kadarına gerek yoktu, dedi.

İbni Ömer:

- O adam benim babamın dostuydu ve ben Allah Rasûlü'nü şöyle derken işittim: 'İyiliğin en iyisi evladın babasının dostlarını gözetmesi, onlara iyilikte bulunmasıdır.' " [2]

"İnsanlar Ebu Zer'i gördüler. Güzel bir elbiseyi ikiye bölmüş, yarısını kölesine giydirmiş yarısını da kendi giymişti. İnsanlar neden tek elbise olarak kendine almadığını sorunca, şöyle cevap vermiştir:

- Ben köleme kızmış ve annesinden dolayı onu ayıplamıştım. Allah Rasûlü bunu duyunca: 'Sen onu annesiyle mi ayıpladın? Sen öyle bir adamsın ki, sende hâlâ cahiliye kalıntıları var. Köleleriniz Allah'ın sizin elinizin altına kıldığı kardeşlerinizdir. Yediklerinizden onlara yedirip, giydiklerinizden giydiriniz. Onlara güçlerini aşan sorumluluklar yüklemeyiniz. Yorucu işlerde onlara yardımcı olunuz' dedi." [3]

"Allah Rasûlü Hayber gününde: 'Yarın bu sancağı öyle birine vereceğim ki, Allah ve Rasûlü onu sever, o da Allah ve Rasûlü'nü sever.' buyurdu. Sahabenin her biri bu şerefe nail olmak için sabahı zor etmişti.

Sabah olunca Allah Rasûlü, Ali'yi çağırdı ve ona:

- Yürü! Allah sana fetih nasip edinceye dek dönme! dedi.

Ali biraz yürüdükten sonra bir şey sormak istedi. Olduğu yönde durarak, arkasına dönmeden sesini yükseltti:

---

1. Buhari, 471; Müslim, 1558.
2. Müslim, 2552
3. Buhari, 30; Müslim, 1661.

- Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlarla ne üzere savaşayım..." [1]

Yani; Allah Rasûlü'nün bu emrine binaen geriye dönmeden, yüzü öne bakar şekilde sorusunu sordu.

"Allah Rasûlü'nün ashabı arasında Cüleybib adında bir genç vardı. Rasûl, bir sahabeye: 'Kızını Cüleybib'e ver' diyerek talepte bulundu. Adam ailesiyle durumu görüşmek için ayrıldı.

Allah Rasûlü'nün talebini eşine iletince eşi öfkelendi:

Cüleybib'den başkasını bulamamış mı? Ben kızımı falandan filandan sakınmışken nasıl Cüleybib'e vereyim?

"Babası ailenin duruma razı olmadığını belirtmek için evinden çıkacakken, kızı uyardı:

- Allah Rasûlü'nün talebini geri mi çevireceksiniz? O sizin için Cüleybib'e razı olduysa siz de olunuz. O beni zayi etmeyecektir." [2]

Bu ve benzeri örnekler, olması gereken itaat örnekleridir. Allah Rasûlü *(sav)*, sahabesinin böyle olmasını istiyor ve onları eğitiyordu. Ümmetin hakiki anlamda kurtuluş ve izzetinin, Allah'ın *(cc)*, kendine *(sav)* vazettiği emirlere hakkıyla itaat etmelerinde olduğunu çok iyi biliyordu. Önceki kavimleri helak eden şey; onların peygamberlerine muhalefet etmeleri, onların emirlerine karşı gevşek olmalarıydı.

Ebu Said bin Mu'alla *(r.anh)* anlatıyor:

"Ben namaz kılıyordum. O sırada Allah Rasûlü beni çağırdı. Namazı bitirince yanına vardım. Bana: 'Seni çağırmama rağmen benim yanıma gelmekten alıkoyan nedir? Allah (cc): '...Ey iman edenler! Allah ve Rasûlü size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman onlara icabet edin.' [3] *demiyor mu?' dedi."* [4]

1. Buhari, 2942; Müslim, 2405.
2. İbni Kesir, Ahzab suresi 36. ayetin tefsirinde, İmam Ahmed'in Müsned'de zikrettiğini kaydeder.
3. 8/Enfal, 24
4. Buhari, 4647

"Allah Rasûlü seferde bazen oruç tutar, bazen de tutmazdı. Bu konuda genişlik vardı. Fetih yılında Mekke'ye sefer yaptı. Oruçluydu. Kurau'l Ğamim denen mıntıkaya gelince bir bardak su istedi. İnsanlara göstererek orucunu bozdu. İnsanlar da oruçlarını bozdular. Sonra kendisine bazı insanların hâlâ oruçlu olduğu haber verildi. 'Onlar asidir, onlar asidir...' diyerek tepkisini belli etti." [1]

Genişlik olan bir konuda Allah Rasûlü *(sav)* neden kızmıştı? Çünkü O, ashabının onun emirlerine harfiyen riayet etmesini istiyordu. Burada kızdığı şey, seferde oruç tutulmuş olması değil, insanlara göstererek orucunu bozmasına rağmen bazılarının itaat etmemiş ve onu örnek almamış olmasıydı.

"Allah Rasûlü bir iş yapmış ve onun yapılmasına da ruhsat vermişti. Ashabdan bazıları, o işi yapmayı uygun görmediler. Bunu duyan Allah Rasûlü minbere çıktı ve: 'Bazılarına ne oluyor da benim yaptığım bir şeyi yapmaktan geri duruyorlar. Vallahi ben sizin Allah'ı en iyi bileniniz ve O'ndan en çok korkanınız olmayı umuyorum' dedi." [2]

Evet, bugün Müslümanların da böyle olması şarttır. Allah Rasûlü'nün *(sav)* emirleri olan sünnete sıkı sıkıya sarılmalıdırlar. Onun sünnetini mütevatir, ahad, örfe uygun olup olmayan, mezhep süzgecinden geçmiş ve geçmemiş, çağın ruhuna uygun olan ve olmayan şeklinde; Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği, insanların zanna ve hevaya uyarak uydurduğu taksimatlarla parçalamamalıdırlar.

Bilmeliyiz ki bu ümmetin istikameti, Allah Rasûlü'ne itaatleri oranındadır. Allah *(cc)* ashabın zatında bütün bir ümmete: *"...Şayet ona itaat ederseniz hidayet bulursunuz..."* [3] hakikatini bildirmiştir. Dünya hayatında da ahiret hayatında da şeref, istikamet, izzet ve sırat-ı müstakim üzere

1. Müslim, 1114
2. Buhari, 6101-7301; Müslim, 2356.
3. 24/Nur, 54

sebat, Allah Rasûlü'ne *(sav)* itaattedir. Kotasız, batıl taksimatlara gitmeden, hoşumuza gitse de gitmese de, Allah Rasûlü'nü *(sav)* hiçbir şahıs, mezhep ve görüşe mahkûm etmeden mutlak itaatte...

"Fatıma binti Kays'ı eşi boşamıştı. Ona Muaviye, Ebu Cehm ve Usame bin Zeyd talip oldular. Bu durumu Allah Rasûlü'ne iletti. Ona şu tavsiyede bulundu: 'Muaviye malı olmayan biridir. Ebu Cehm'in sopası elinden düşmez. Usame bin Zeyd'i kabul et.' Fatıma binti Kays: 'Usame'yi istemiyordum. Allah Rasûlü tavsiye edince Allah'a ve Rasûlü'ne itaat olarak kabul ettim. Daha sonra insanların gıpta ettiği bir evliliğim oldu. Allah bana Ebu Zeyd'i[1] *ikram etti, beni onunla şereflendirdi.' "* [2]

Hangi konumda olursa olsun hidayet, dünya ve ahiret hayatının saadeti ona *(sav)* itaattedir. O *(sav)* Sirac-ı Münir'dir[3]. Aydınlık/nur onun yanındadır. Ona itaat edenler ilk cahiliyenin karanlığından kurtulup, onun aydınlığıyla aydınlandıkları gibi; yaşadığımız cahiliyenin karalığından kurtulmanın yolu da, ona itaat etme ve tabi olmadadır.

"De ki: Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez." [4]

"Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin ki rahmete kavuşturulasınız." [5]

"Bunlar, Allah'ın (koyduğu) sınırlardır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse Allah onu, zemininden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; orada devamlı kalıcıdırlar; işte büyük kurtuluş budur." [6]

1. Usame bin Zeyd'in künyesi
2. Müslim, 1480
3. 33/Ahzab, 46
4. 3/Âl-i İmran, 32
5. 3/Âl-i İmran, 132
6. 4/Nisa, 13

"Ey iman edenler! Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin, işittiğiniz hâlde O'ndan yüz çevirmeyin." [1]

"Her kim Allah'a ve Rasûlü'ne itaat eder, Allah'a saygı duyar ve O'ndan sakınırsa, işte asıl bunlar mutluluğa erenlerdir." [2]

"De ki: 'Allah'a itaat edin; Peygamber'e de itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki, Peygamber'in sorumluluğu kendisine yüklenen (tebliğ görevini yapmak), sizin sorumluluğunuz da size yüklenen (görevleri yerine getirmeniz)dir. Eğer ona itaat ederseniz, doğru yolu bulmuş olursunuz. Peygamber'e düşen, sadece açık-seçik duyurmaktır.' " [3]

Allah *(cc)* bizleri ona *(sav)* hakkıyla itaat eden, onu hayatın en görünür yerine koyanlardan eylesin!

3. Nehyettiklerinden Kaçınmak

Ona *(sav)* imanımızın gereği ve üzerimizdeki haklardan biri de, bizi nehyettiği hususlardan kaçınmaktır. Onun nehiyleri/yasakları, emirleri gibi bağlayıcıdır.

Allah *(cc)* İslam ümmetinin Nebi ile ilişkisini belirlerken şöyle buyurmuştur:

"Rasûl size neyi getirdiyse onu alınız. Sizi neyden nehyetmişse ona son verin/bırakın..." [4]

Allah Rasûlü *(sav)* ümmetini irşad ederken şunları sölemiştir:

"Size beyan ettiğim hususlarda beni zorlamayın. Çok soru sormak ve peygamberlerine muhalefet, sizden öncekileri helak etti. Size bir şeyi emrettiğimde onu gücünüz nispetinde yerine getiriniz. Sizi bir şeyden nehyettiğimde ondan uzak durunuz." [5]

Bir vak'a üzerine Peygamber'imizin *(sav)* mübarek ağ-

1. 8/Enfal, 20
2. 24/Nur, 52
3. 24/Nur, 54
4. 59/Haşr, 7
5. Buhari, 7288; Müslim, 1337.

zından çıkan bu sözler, onun emirleri ve nehiyleri konusunda Müslümana yol gösterir. Bu sözler bir mecliste söylenmiştir. Allah Rasûlü *(sav)*: *"Ey insanlar! Allah size haccı farz kıldı, öyleyse haccediniz."* buyurdu. Mecliste bulunanlardan biri: *'Her yıl mı?'* diye sorunca, Allah Rasûlü *(sav)* bu uyarıyı yapmıştı.[1]

Bu hadis ilk olarak; Müslümanın faydasız şeylerle ilgilenmemesi, çok soru sormaması ve sürekli muhalefet ederek asıl vazifesini terk etmemesi gerektiğini öğretir bizlere... İnsanın asli vazifesi, dinin emir ve nehiylerini öğrenmektir. Çünkü İslam, Allah'a teslimiyettir. O'nun emir ve yasaklarına teslim olmak, İslam'ın sahih olması için olmazsa olmazlardandır. Bir diğer mesele ise, Allah Rasûlü'nün *(sav)* emir ve yasaklarının arasındaki farktır. Emirler, olmayan şeyleri hayata/vücuda getirmek olduğundan kudret/güç şarttır. Bunun için güç nispetinde yapılır. Kişi, emredileni elinden geldiği kadarıyla yapar. Nehye gelince; şeriat hiçbir kayıt zikretmeksizin onu terk etmemizi ve ona son vermemizi, aynı zamanda ondan uzak durmamızı ister. Böylece Allah Rasûlü'nün *(sav)* yasakları Müslümanın hayatında daha etkili olur ve daha fazla yer kaplar. Öncelikle nehiylerde *'gücüm yetmiyor'* denmez. Çünkü nehiy terk etmektir. Çok fazla çaba istemez. Ayrıca nehyedilen şey direkt olarak ona götüren, ona yaklaştıran şeyleri de yasaklamış olur. Bu da İslam'ın en mühim koruma araçlarından olan sedd-i zerai[2] ilkesinden başka bir şey değildir.

Yasakları işlemek genel itibarıyla şehvete yenik düşmekten kaynaklanır. İnsanlar arasında *'İnsan tabiatında yasakları çiğneme eğilimi vardır'* kanaati yaygındır. Bu yanlış bir kanaattir, Batı medeniyetinin ve modern cahiliyenin yetiştirmeye çalıştığı *'özgür insan'* açmazıdır. Şehvetlere esir olmayı özgürlük zanneden bu zihniyet;

1. Hadisin vurud sebebini İmam Müslim kaydeder.
2. Kötülüğe giden yolları kapatma

insani ve dinî erdemlerini kaybetmiş, iradesi zayıflamış, dinî veya toplumsal yasaklar karşısında direnç gösteremez hâle gelmiştir. Evet, yasaklar şehvet duygusundan kaynaklanır. Şehvet harekete geçti mi insanı esir alır. Çoğu zaman ona karşı koymak zor olur. İnsan fıtratını gözeterek hükümler belirleyen İslam, yasaklar hususunda *'ondan uzak durma', 'ona giden yolları terk'* ve *'ona son verme'* şeklinde önleyici tedbirler almıştır. Bir Müslümanın Allah Rasûlü'nün *(sav)* yasaklarına bakışı böyle olmalıdır.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* Nehiylerinde Gevşeklik

Allah Rasûlü'nün *(sav)* nehyettiklerinde gevşek davranmak, Müslümanın hayatına çizdiği sınırları umursamamak, din anlamında kişinin başına gelebilecek en büyük musibetlerdendir.

Allah *(cc)* şöyle buyuruyor:

"Ey müminler! Peygamber'i, kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın. İçinizden, birini siper edinerek sıvışıp gidenleri muhakkak ki Allah bilmektedir. Bu sebeple, onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar." [1]

Allah *(cc)*, Rasûlü'nün *(sav)* emrine muhalefet edenleri tehdit ediyor. Burada iki cezadan söz ediliyor. Fitne ve elim verici bir azap... Anlıyoruz ki, onun *(sav)* nehyettiklerini dinlemeyip muhalefet edenleri dünyevi ve uhrevi olmak üzere iki ceza bekliyor.

Ayette zikredilen dünyevi ukubet, fitnedir.

İmam Ahmed *(r.h)*: *'Sen fitnenin ne olduğunu bilir misin? Fitne, şirktir. Ona muhalefet edenlerin kalplerinin eğrilip, onların şirke düşmesinden korkulur.'* der.

1. 24/Nur, 63

İbni Kesir (r.h): *'Fitne; onların kalplerine isabet edecek küfür, bidat ve nifaktır.'* demiştir.

İbnu'l Cevzi (r.h) Zadu'l Mesir tefsirinde: *'Fitne hususunda üç görüş zikredilmiştir. Sapıklık, küfür ve dünyada isabet etmesi muhtemel bir bela...'* demiştir.

Şeyh Şankiti, Edvau'l Beyan'ında Kur'an-ı Kerim'de fitnenin dört manada kullanıldığını söyler.

1. Ateşle yakma: Ateş ehli için *'O gün onlar ateşte fitneye uğrarlar...'* [1] buyrulur. Müminleri ateşle yakanlar için: *'Mümin erkek ve kadınları fitneye/ateşe düşürenler...'* [2] denir.

2. İmtihan: *'Sizi hayır ve şerle imtihan ederiz...'* [3]

3. Kötü tercihin neticesi: *'Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! (İnkâra) son verirlerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür.'* [4] *'Fitne tamamen yok edilinceye ve din de (kulluk da) yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın. Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık ve saldırı yoktur.'* [5] ayetlerinde fitnenin şirk anlamında kullanılması bu anlamdadır.

4. Hüccet: *'(Bundan) Sonra onların: ' 'Rabbimiz olan Allah'a andolsun ki, biz müşriklerden değildik' demelerinden başka bir fitneleri (mazeretleri) olmadı (kalmadı).'* [6] ayetinde fitne, hüccet anlamında kullanılmıştır.

Benim yanımda en açık/kuvvetli olan, bu ayette fitnenin üçüncü manada kullanılmış olmasıdır. Yani, Allah onların muhalefetleri nedeniyle sapıklıklarını arttırdı. Kur'an'da bu manaya delalet eden ayet çok fazladır.

---

1. 51/Zariyat, 53
2. 85/Buruc, 10
3. 21/Enbiya, 35
4. 8/Enfal, 39
5. 2/Bakara, 193
6. 6/En'am, 23

'Hayır! Bilakis onların işlemekte oldukları (kötülükler) kalplerini kirletmiştir.' [1]

"Bir zaman Musa kavmine: 'Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği elçisi olduğumu bildiğiniz hâlde niçin beni incitiyorsunuz?' demişti. Onlar yoldan sapınca, Allah da kalplerini saptırmıştı. Allah, fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez." [2]

'Onların kalplerinde bir hastalık vardır. Allah da onların hastalığını çoğaltmıştır. Söylemekte oldukları yalanlar sebebiyle de onlar için elim bir azap vardır.' [3]

'Kalplerinde hastalık (kâfirlik ve münafıklık) olanlara gelince, onların da inkârlarını büsbütün artırır ve onlar artık kâfir olarak ölürler.' [4] '

Fitne dendiğinde her Müslümanın zihninde olumsuz çağrışımlar yapar. Örneğin, Kur'an'ı başından okuyup Nur suresine gelinceye dek birçok yerde fitne kavramıyla karşılaşır okuyucu. Allah bu ayette fitne kelimesini nekra olarak kullanmıştır. Nekrada belirsizlik ve yaygınlık iki temel özelliktir. *'Adam geldi'* dediğimizde, adam kelimesi nekiradır. Yeryüzünde ne kadar adam varsa hepsini kapsar. Aynı şekilde bu ayette *'fitne'* kelimesinin nekira olması, Kur'an ve Sünnet'te zikredilen bütün olumsuz manaları kapsar. Bu da tehdidin şiddetini arttırır. Allah Rasûlü'ne *(sav)* muhalefet edenler; şirk, musibet, işkence, dinde sapıklık ve dünyevi belalar da dahil her türlü cezayla karşılaşabilirler.

Allah Rasûlü'ne *(sav)* muhalefet eden, onun emrettiklerinde veya yasakladıklarında ona isyan edenlerin dünyada çeşitli cezalara çarptırılacakları başka naslarda da zikredilmiştir.

1. 83/Mutaffifin, 14
2. 61/Saf, 5
3. 2/Bakara, 10
4. 9/Tevbe, 125

"Sadece Allah'a ibadet edilsin, hiçbir şey O'na ortak/şirk koşulmasın diye kıyametten önce kılıçla gönderildim. Benim rızkım mızrağımın gölgesinde kılındı. Zillet ve alçaklık, bana muhalefet edenlerin üzerine yazılmıştır. Kim bir kavme benzerse o da onlardandır." [1]

Allah Rasûlü'nün *(sav)* yanında bir adam sol eliyle yemek yiyordu. Ona *"Sağ (el) ile yemek ye!"* dedi. Adam: *'Gücüm yetmiyor.'* diye cevap verdi. Allah Rasûlü: *"Gücün yetmesin!"* [2] dedi. Adam elini ağzına götüremedi.

Allah Rasûlü *(sav)* Necm suresini okudu, secde etti. Orada bulunan herkes secde etti. Bir adam eline toprak alıp alnına götürdü ve *'Bana bu kadarı yeter.'* [3] dedi. Ben onu daha sonra Bedir'de kâfir olarak öldürülmüş buldum.

Bunun örneklerinden biri de Uhud savaşıdır. Allah Rasûlü *(sav)* savaşçıları yerlerine yerleştirdikten sonra onlara yerlerinde kalmalarını emrederek, belirlediği tepeyi terk etmelerini yasakladı. Sahabe bu emre muhalefet edip, nehyi irtikâb edince Uhud'da birçok imtihana tabi oldular.

"Allah'ın izni ile düşmanlarınızı öldürürken, Allah, size olan vaadini yerine getirmiştir. Nihayet, öyle bir an geldi ki, Allah arzuladığınızı (galibiyeti) size gösterdikten sonra zaafa düştünüz; (Peygamber'in verdiği) emir konusunda tartışmaya kalkıştınız ve asi oldunuz. Dünyayı isteyeniniz de vardı, ahireti isteyeniniz de vardı. Sonra Allah, denemek için sizi onlardan (onları mağlup etmekten) alıkoydu. Ve andolsun sizi bağışladı. Zaten Allah, müminlere karşı çok lütufkârdır." [4]

İmam Abdurrezzak'ın *(r.h)* Musannef'inde kaydettiği şu rivayetler ise, Allah'a ve ahiret gününe inanan her Müslümanı korkutması için kâfidir:

1. Müsned, 2/50
2. Müslim, 2021
3. Buhari, 1067 Abdullah bin Mesud'dan radıyallahu anh.
4. 3/Âl-i İmran, 152

"Tebuk gazvesinde Allah Rasûlü emretti: 'Kuvvetli binek sahipleri bizimle savaşa katılsın.' Bu emre muhalefet eden bir adamın devesi onu düşürdü ve o adam öldü. Orada bulunanlar o adama şehid dediler. Allah Rasûlü, Bilal'e şöyle nida etmesini emretti: 'Cennete, asiler giremez.'

Bir savaşta ashabını uyardı: "Kimse savaşmasın!" Sahabeden biri düşmana saldırdı ve öldürüldü. Allah Rasûlü'ne: 'Falanca şehid düştü' denilince: 'Ben savaştan nehyettikten sonra mı?' diye sordu. 'Evet' cevabını alınca: 'Asi, cennete girmez' buyurdu." [1]

Allah Rasûlü *(sav)* bazı vakitlerde namaz kılınmasını yasakladı. Bu vakitlerden biri de sabah namazından sonra güneşin doğup, bir mızrak boyu yükseldiği ana kadarki vakittir.

Bir adam bu vakitte namaza durdu. Said bin Müseyyeb: *'Sana bir fitnenin veya elim verici bir azabın isabet etmesinden korkuyorum'* dedi. Adam: *'Allah namazdan dolayı insana hiç azap eder mi?'* diye tepki gösterince: *'Allah namazdan dolayı değil, ama Rasûlü'ne muhalefet ettiğinden dolayı azap eder.'* diyerek *"...Onun emrine muhalefet edenler..."* [2] ayetini okudu.

Allah Rasûlü *(sav)* ihrama girmek için mikat yerlerini belirledi. Adamın biri mikatın öncesinde ihrama girdi. İmam Malik *(r.h)*: *'Bu adama dünyada fitne, ahirette elim verici bir azabın isabet etmesinden korkarım.'* dedi. Adam: *'Daha fazla ecir için yaptım, ne fitnesi?'* deyince, İmam Malik: *'Allah Rasûlü'nün yapmadığı bir fiille Allah'a yakın/özel olduğunu zannetmenden daha büyük ne fitne olabilir?'* [3] dedi.

Allah Rasûlü'ne neyhettiklerinde muhalefet edenler fitnenin her türlüsüyle karşı karşıya kalırlar. Bunun uh-

---

1. Musannef, 178-179
2. Sünen-i Dârimi, 436
3. Fetava, 20/375

revi boyutu da naslarda belirtilmiştir. İlgili ayette *'elim verici azap'* olarak ifade edilen ceza, başka naslarda:

"Kim Allah'a ve Rasûlü'ne karşı isyan eder ve sınırlarını/hududlarını çiğnerse Allah onu, içinde ebedi kalacağı cehenneme sokar ve onun için alçaltıcı bir azap vardır." [1] şeklinde ifade edilmiştir.

"Allah Rasûlü:

- Benim ümmetimin hepsi cennete girecektir, imtina edenler müstesna, buyurdu. Sahabeler:

- Kimdir o imtina edenler ey Allah'ın Rasûlü, diye sordular.

Allah Rasûlü:

- Bana itaat edenler cennete gireceklerdir. Bana isyan edenler imtina etmişlerdir, buyurdu." [2]

Önceki bölümlerde *"Ona itaat ederseniz hidayet bulursunuz"* ayetini destekleyen birçok örnek gördük. Bu bölümde ise Allah Rasûlü'ne *(sav)* isyanın, onun nehyettiklerinde gevşek davranmanın insanı dünyada türlü fitnelere, ahirette de elim verici bir azaba sürükleyeceğini...

İbni Teymiyye'nin *(r.h)* *'Der'u Tearidu'l Akl'i ve Nakl'*de yaptığı şu tespitler ne kadar da doğrudur:

'Allah Rasûlü'nün bize getirdikleri ya haber cinsinden ya da inşa cinsindendir. Dünyanın ve ahiretin saadeti haber cinsinden olanları tasdik etmek, inşa (emir ve nehiy) cinsinden olanlara itaat etmektir. İki cihanın bedbahtlığı ise haberlere ve inşaya heva ve zanla karşı gelmek, içeriğini yerine getirmemektir.' [3]

Bu noktada sahabenin güzide örnekliğiyle karşılaşıyoruz. Onlar Allah Rasûlü'nün *(sav)* nehyettikleri husu-

1. 4/Nisa, 14
2. Buhari, 7280
3. Özetle

sunda çok titiz davranırlardı. Bazı örnekleri inceleyelim.

Enes *(r.anh)* anlatıyor:

"Ben Ebu Talha'nın evinde sakilik yapıyordum. Onlar içki içiyorlardı. Bir münadinin sesini duyduk. 'Çık, ne olduğuna bak' dediler. Çıktım, o şahıs Medine sokaklarında koşuyor ve 'Dikkat edin! İçki haram kılındı.' diyordu. Ben içeri girip Ebu Talha'ya haber verince: 'Çık ve bu içkileri dök!' dedi." [1] *"Vallahi bir daha ona dönmediler."* [2]

Bugün insanlığın baş belası kabul edilen, insanların bırakması için programlar, reklam kampanyaları ve tedavi yöntemleri uygulanan ve çoğunlukla da başarı elde edilmeyen alkol, bir emirle terk edilmişti. Allah *(cc)*: *"Onu bıraktınız mı?"* diye sorduğunda, hep bir ağızdan *'Bıraktık'* demiş ve Medine sokaklarında kırılan kaplarından boşalan içkilerden irili ufaklı göletler oluşmuştu.

İslam'ın ilk yıllarında altın, erkeklere haram kılınmamıştı. Allah Rasûlü *(sav)* altından bir yüzük edindi. İnsanlar da altından yüzükler taktılar. Allah Rasûlü *(sav)*:

"Ben bu yüzüğü takıyordum, artık takmayacağım." dedi ve yüzüğü attı. İnsanlar da yüzüklerini çıkarıp attılar.[3]

Altın haram kılındıktan sonra Allah Rasûlü *(sav)* bir sahabenin elinde altın yüzük gördü. *"Sizden biri ateşe kast edip onu eline takıyor"* dedi ve adamın yüzüğünü yere fırlattı. Daha sonra insanlar: *'Yüzüğünü al, satıp faydalanırsın.'* dediler. Adam: *'Ben Allah Rasulü'nün attığı şeyi almam.'* dedi.[4]

Tebük seferi zorlu bir seferdi. Sahabeden bazıları bu sefere katılmamış ve Allah Rasûlü'nün *(sav)* emrine muhalefet etmişlerdi. Bunlardan bazıları Ka'b bin

1. Müslim, 1980
2. Müsned, 4/181
3. Müslim, 2091
4. Müslim, 2090

Malik, Mürare bin Rebi' ve Hilal bin Ümeyye *(r.anhum)* idi. İnsanlar Allah Rasûlü seferden döndüğünde huzuruna gelmiş ve ona mazeretler sunmuşlardı. Allah Rasûlü *(sav)* yalan söylediklerini bilmesine rağmen özürlerini kabul etmiş ve onlar için istiğfarda bulunmuştu. Bu üç sahabe gelip doğruyu söylemiş ve hiçbir özürlerinin olmadığını beyan etmişlerdi. Allah Rasûlü: *"Gidin, Allah sizin hakkınızda hükmünü verinceye kadar bekleyin."* diyerek onları evlerine yolladı. İnsanlara da *"Onlarla konuşmayın!"* diye emretti. Ka'b bin Malik:

'Çarşıda yürüyordum. Kimse benimle konuşmazdı. Bir gün amcaoğlum ve insanlar arasında bana en sevimli olan Ebu Katade'nin bahçesine gittim. Selam verdim, selamımı almadı. Ona sordum; 'Allah için bana söyle, ben Allah ve Rasûlü'nü sevmiyor muyum?' Bana hiçbir cevap vermedi. Üç defa aynı soruyu sordum. Sonunda 'Allah ve Rasûlü bilir.' dedi. Gözlerim doldu ve oradan ayrıldım.' [1]

Burada sahabelerin en sevdikleri insanlar da olsa, Allah Rasûlü'nün *(sav)* nehyine riayet ettiklerini, bu şahıslarla konuşmadıklarını görüyoruz.

Sahabeler nehiyler konusunda bu hassasiyete sahip oldukları gibi, insanlar içinde Allah Rasûlü'nün *(sav)* nehiylerini önemsemeyenlere de karşı çıkar, tepki gösterirlerdi.

Abdullah bin Muğaffel *(r.anh)*, sapanla taş atan bir arkadaşına: *'Allah Rasûlü bunu yasakladı.'* diye uyarıda bulundu. Adam yine taş atınca öfkelendi ve: *'Vallahi seninle ebediyyen konuşmayacağım.'* dedi.[2]

Ebu Derda *(r.anh)*: *'İki aynı cins eşit satılmalıdır, Allah Rasûlü bunun dışındaki satışı yasakladı'* deyince, Muaviye *(r.anh)*: *'Bunda bir mahzur yoktur'* demişti. Ebu Derda *(r.anh)* kızmış ve: *'Yok mu beni destekleyip bu adamı yaptığından*

1. Muttefekun Aleyh; Buhari, 4418; Müslim, 2769.
2. Buhari; 5579, 4841

men edecek kimse! Ben buna Allah Rasûlü'nün nehyini hatırlatıyorum, o bana kendi görüşünü söylüyor. Vallahi senin bulunduğun yerde kalamam.' diyerek Şam'ı terk etmiş Medine'ye dönmüştü.

Bu örneklerden sonra, her Müslümanın şu soruları sorması zaruridir:

'Ben Allah Rasûlü'nün (sav) nehiyleri konusunda ne kadar hassasım?'

'İnsanlar onun (sav) nehyettiklerini işlediklerinde tepkim ne oluyor?'

Enes (r.anh) bu tehlikeyi ta o dönemden sezmiş ve insanları uyarma gereği hissetmiştir. *'Sizler öyle işler yapıyorsunuz ki; yaptıklarınız sizin gözünüzde tüy kadar önemsizken, bizler bunları insanı helake götüren unsurlar sayardık.'* [1]

Tabiine hitaben söylenmiş bu sözler, bizleri birinci dereceden ilgilendirmektedir. Çünkü Allah Rasûlü'nün (sav) yasakları; bir babanın ya da bir patronun yasağı kadar yahut toplumsal bir ayıbın uyandırdığı kadar etki uyandırmıyor nefislerimizde. Allah'ın rahmet ettiği ve bu konuda hassas olanlarımız dahi nehiyler çiğnendiğinde tepkisiz kalabiliyor.

Sünnet, dindir. Emirler ve nehiylerle hayatın İslamlaştırılmasıdır. Allah Rasûlü (sav) emir ve yasaklarıyla hayatın her alanına müdahale etmiş, ölüm ile hayatı yani yaşamı, Allah'a adamanın yolunu çizmiştir. Hayatın her cüzüyle Allah'a kul olmak isteyenlerin sünnete uyma, emir ve yasakları öğrenip onlara imtisal etmekten başka yolu yoktur.

Bugün modern cahiliye yeni bir hayat inşa ediyor. *'Cahiliye sünneti'* diyebileceğimiz, hayatın her alanına dair kabuller, yapılması gerekenler ve kaçınılması gere-

1. Buhari, 6492

kenleri belirliyor. Allah Rasûlü'nün (sav) sünnetiyle inşa ettiği Müslümanca yaşamı, kendi sünnetleriyle cahiliyeleştirmek istiyorlar. Allah Rasûlü hayatın her alanına müdahale ettiği gibi, onlar da yemeye, içmeye, konuşma stiline, ev eşyasına, kıyafetlere, insan ilişkilerine dokunuyorlar. Bu şeytani sünnetlerini iletişim araçlarını da kullanarak baş döndürücü bir hızda yaygınlaştırıyorlar.

Yavaş yavaş kamusal alanda sünneti tatbik etmekten utanan, Allah Rasûlü'nün (sav) emir ve yasaklarını sadece özel ortamlarda tatbik edebilen bir nesil yetişiyor.

Tevhid ve Sünnet ehli olanların bu konuda çok daha fazla hassasiyet göstermeleri gerekiyor. Gerek sünneti tatbik, gerek de sünnetlerin ihlaline hikmetle müdahale ve sünnetleri hayatın içinde görünür kılma konusunda ellerinden geleni yapmak zorundadırlar.

Bir önceki nesil için sünnet, örf içinde muhafaza ediliyordu. Ancak globalleşmenin baş döndürücü hızı dünyayı küçük bir köy hâline getirdi. Toplumların örf ve gelenekleri dinlerinin amelî boyutunu yansıtmıyor artık. Tüm dünya aynı şeyleri giyiyor, yiyiyor ve aynı biçimde sosyalleşiyor. Müslümanlar bu konuda gerekli hassasiyeti göstermezlerse, sünnetin hayatın içinden silinmesi ve cahiliye sünnetinin İslam ehlinin içinde yaygınlaşması daha fazla hız kazanacaktır.

4. Allah'a Yalnız Onun ﷺ Gösterdiği Şekilde İbadet Etmek

Kelime-i Tevhid iki ayrı bölümden oluşmaktadır. *"Allah'tan başka ilah/mabud yoktur."* Bu hüküm kişinin şirkten ve batıl dinlerden sıyrılıp, tevhide girmesi içindir. Âdeta Rabbine, *'Sadece sana ibadet edecek, dini sana halis kılarak kulluk edeceğim'* diye verilmiş bir sözdür.

İkinci bölüm ise; *'Muhammed (sav) Allah'ın Rasûlü'dür.'* Bu kısım, nasıl kulluk edeceğimize dair Rabbimize verdiğimiz ahittir. Allah'ın (cc) bize göndermiş olduğu elçi ne demişse, nasıl yapmışsa biz de öyle Allah'a kulluk edeceğiz. Çünkü Rabbimiz bizleri direkt muhatap almamış, bize bir elçi yollamıştır. Elçiler mesajı iletir ve çekilirler. Ancak Nebi'nin elçiliği özeldir. Kıyamete dek Müslüman olmak isteyenler için elçiliği geçerlidir.

'Onun gösterdiği şekilde ibadet/ittiba' onun (sav) risaletine imanımızın, nübüvvetine şahitliğimizin en belirgin hâlidir. Aynı zamanda bu, kulluk ve davet faaliyetimizin ikinci ayağı olan sünnete davet ve bidatlerden sakındırmayı da ifade eder.

Bu bölümden önce Allah Rasûlü'nün (sav) örnekliğini, ona ittibanın zaruretini, emir ve nehiylerine itaatin iman oluşunu detaylarıyla belirttik. Tekrar etmeye gerek duymuyoruz. Şimdi mümkün olduğu kadar bidat meselesi üzerinde durmaya çalışacağız. Özellikle de iyi niyet ve şer'i maslahatlar adı altında sonradan çıkarılan, Allah Rasûlü'nün sünnetinde dayanağı olmayan ameller, bunların hükümleri, ortaya çıkış sebepleri, bunları uyduranların gerekçeleri ve bunların İslam ve Müslümanlara zararlarına değineceğiz.

Bidat Nedir?

Bidat, Arapça bir kelimedir. Öncelikle onun Arap lugatındaki kullanımını inceleyeceğiz.

ب-د-ع kökü, *'geçmişte bir benzeri olmaksızın sonradan ortaya çıkan şey'* [1] için kullanılır.

Arap lugatında bu kullanım, sonradan çıkanın iyi veya kötü oluşuna bakılmaksızın yapılır. Ortaya çıkanın daha önce bir benzeri yoksa buna *'bidat'* denir.

1. Lisanu'l Arab 9/135

Rabbimizin yüce zatı için: بديع السموات و الأرض sıfatı kullanılır. Anlamı: *"...yeryüzünü ve gökleri* ***benzersiz*** *şekilde yaratandır."* [1] Bu ayette, بد يع güzel ve övgü makamında kullanılmıştır.

Allah Rasûlü için; ما كنت **بدعا** من الرسل *"De ki; Ben peygamberlerin* ***ilki*** *değilim..."* [2]

Allah Rasûlü'nü *(sav)* vahiy iddiasında yalanlayan ve onu Allah'a iftira atmakla suçlayanlara cevap olarak bu ayet verilmiştir. Yani: *'Ben sonradan ortaya çıkmış ve tarihte benzeri olmayan bir insan değilim. Benden önce gelmiş peygamberlerin tevhid davetini insanlara ulaştırmaktayım.'*

Burada olumlu veya olumsuz hiçbir anlam yüklenmeden kelimenin kök anlamı kullanılmıştır.

Kötü anlamında, yergi makamında kullanılmasına örnek şu ayettir:

"رَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا"

"Sonradan çıkardıkları ruhbanlık ise, *onu biz emretmedik. Allah'ın rızasını kazanmak için yaptılar, bunun hakkını da vermediler."* [3] [4]

Buradan yola çıkarak deriz ki; yapılan şeyin iyi veya kötü olmasına bakılmaksızın, sonradan ortaya çıkan şeyler için *'bidat'* deriz.

Bidatin şer'i anlamı

Din dili Arapça'dır. Allah *(cc)* kitabını bu dil üzere indirmiş, elçi olarak seçtiği Nebi'yi Arapça bir mesajla insanlara yollamıştır.

1. 2/Bakara, 117
2. 46/Ahkaf, 9
3. 57/Hadid, 27
4. "Andolsun ki biz, Nuh'u ve İbrahim'i gönderdik, peygamberliği de kitabı da onların soyuna verdik. Onlardan (insanlardan) kimi doğru yoldadır; içlerinden birçoğu da yoldan çıkmışlardır. Sonra bunların izinden art arda peygamberlerimizi gönderdik. Meryemoğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik, ona İncil'i verdik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet vermiştik. Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını kazanmak için yaptılar. Ama buna da gereği gibi uymadılar. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. İçlerinden çoğu da yoldan çıkmışlardır." (57/Hadid, 26-27)

Usulî olarak biliyoruz ki İslam, Arap lugatinin kelimeleri üzerinde farklı tasarruflarda bulunmuştur.Kimi kelimeyi olduğu gibi alıp, İslami kavramlara dahil etmiş, değişikliğe gitmemiştir. Bu tarz kelimelerde lugavi kullanım esastır. Örneğin; *'marid/hasta'* kelimesi bunlardandır. *'Hastalık',* üzerine hüküm bina edilen kelimelerdendir. Hastanın oruç tutması meselesinde Arap lugatine bakarız. Araplar hastalık kelimesiyle neyi murad ediyorsa, ruhsat hükümlerini o kapsamda ele alırız.

Bazı kelimelerin anlamını genişletmiş, asli manasına yeni şeyler eklemiştir. Bunun misali *'Salât/namaz'* kelimesidir. Aslı *'dua'* olan bu kelimeyi, İslam genişletmiş, belli vakitlerde, belli eylem ve sözlerle ifa edilen bir ibadet kılmıştır.

Kimi kelimelerin anlamını daraltmış, öyle kullanmıştır. *'Cihad'* kelimesi bunun örneklerindendir. Arapların her türlü çabaya ıtlak ettiği bu lafız, şeriatta İslam için sarf edilen çaba ve gayret için kullanılır.

Bu basit mukaddimeden sonra şunu söyleyebiliriz: İslam'ın, anlamını daralttığı bir kelimeyi geniş anlamıyla, genişlettiği bir kelimeyi de dar anlamıyla anlamak *'sapıklık'*tır. Dini tahrife ve Muhammedî sünnetin tağyirine yol vermektir. Örneğin; namazları terk edip, *'Namaz, duadır. Ben de dua ederek namaz kılıyorum...'* diyen birini düşünelim... Ya da dünya için koşuşturup, dünyevileşme çabasına cihad ayetlerini delil getirip *'Cihad gayrettir, ben de gayret ediyorum...'* diyen birini ele alalım.

Bu mukaddime ve örneğimizi hatırda tutup konumuza devam edelim.

Şer'i olarak bidat ne demektir?

Arap lugatından alınan bu kelimede şeriat nasıl tasarrufta bulunmuştur?

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"...Muhakkak sözlerin en doğrusu Allah'ın kelamıdır. Yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. ***İşlerin en şerlisi sonradan çıkanlarıdır. Her sonradan ortaya çıkan bidat, her bidat de sapıklıktır."*** [1]

Allah Rasûlü *(sav)* sabah namazını kıldıktan sonra ashabına döndü. Onlara gözleri yaşartan, kalpleri hüzünlendiren bir vaazda bulundu. *'Ey Allah'ın Rasûlü! Bu bir vedalaşma konuşmasına benziyor. Bize ne tavsiyede bulunursunuz?'* dedi içlerinden biri. Allah Rasûlü *(sav)*:

"Size Allah'tan korkmanızı tavsiye ediyorum. Başı üzüm tanesi kadar olan Habeşli bir köle dahi olsa işitmenizi ve itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Benden sonra yaşayanlarınız çok ihtilaflar görecektir. Benim ve Raşid Halifelerimin sünnetinden ayrılmayın. Azı dişlerinizle/sımsıkı yapışın. Sonradan çıkan şeylerden sakının. Çünkü her sonradan çıkan, bidat; her bidat sapıklıktır." [2] buyurdu.

Bu iki hadisten yola çıkarak diyebiliriz ki; İslam, bidat lafzı üzerinde anlam daraltmasına gitmiş ve öyle kullanmıştır.

Öncelikle kapsamını daraltmıştır. Lugatte; her alandaki yenilik kastedilirken; şeriat, dinî alandaki yeniliklerle sınırlamıştır. Dinde olmayan, Allah Rasûlü'nden *(sav)* yani dini tamamladıktan sonra ortaya çıkan her yenilik, bidattir. İki hadis dikkatle incelendiğinde önce Muhammed'in *(sav)* yolu ve onun sünnetinden bahsedilmiş, akabinde bidatlerden söz edilmiştir. Allah Rasûlü'nün kullanımında bidat; sünnet olmayan, sünnetin karşısındaki her türlü yeniliktir.

İkinci daraltma ise sıfatında olmuştur. Lugatte bidat, iyi veya kötü ayırt edilmeksizin her türlü yeniliğe ıtlak edilirken; şeriat, sadece kötü ve yergi anlamında

1. Müslim 867, Basit lafız farkıyla Sünen ashabı da rivayet etmiştir.
2. Ebu Davud, 4607; Tirmizi, 2676.

kullanmıştır. *"Her bidat sapıklık, her sapıklık ateştedir..."* cümlesi buna işaret etmektedir.

Bu açıklama şunu göstermektedir: Kitabımızın bu bölümünde ele alacağımız, İslam'ın yasakladığı bidattir. Din alanında bidatlerin yasaklanmasındaki gaye de dinin muhafazasıdır. Bazılarının bidat gibi hassas bir konu konuşulduğunda; *'Arabaya da binmeyelim, telefon da kullanmayalım...'* tarzında gevezelik yapmasının boş oluşu da anlaşılmış olur. Umumen dini konuların hiçbirinde lakayıtlığın kabul edilmeyeceği aşikârdır. Hususen bidat gibi dinin özü olan sünnetin muhafazasına yönelik lakayıtlık, Tevhid ve Sünnet ehli tarafından asla kabul edilemez.

Dinde Yenilik Çıkarmanın Yersiz Oluşu

Din tamamlanmıştır; onda yenilik çıkarmak, zımnen eksik oluşunu kabul etmektir.

Ayette Rabbimiz şöyle buyurur:

"...Bugün sizin için dininizi tamamladım, sizin üzerinize nimetimi tamamladım. Din olarak sizin için İslam'dan razı oldum..." [1]

"Rabbinin sözü doğruluk ve adalet yönünden tamamlanmıştır." [2]

Allah *(cc)* dinini tamamlamış ve onda doğruluk ve adalet yönünden hiçbir eksiklik bırakmamıştır. Bunun kabulü, imani bir zorunluluktur. Ancak tasdik bahsinde belirttiğimiz gibi; bir şeyi ikrar, onu kabul etmek anlamına gelmez. Bu kabulün insanın hayatında görülmesi gerekir.

Önümüzde dolu bir bardak olduğunu farz edelim. Karşımızda bulunan ve elinde su sürahisi tutan birine

1. 5/Maide, 3
2. 6/En'am, 115

'Bardak doldu, tamamdır' diyoruz. O da bize *'Evet, bardak doldu'* diyor. Bir yandan da su doldurmaya devam ediyor. Burada iki seçenek vardır. Ya muhatabımız yalan söylüyordur, bardağın dolduğuna inanmıyordur ya da bizimle inatlaşıyordur.

Dinde yenilik çıkaran, Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetinde olmayan bidatlerle amel edenler de böyledir. Allah'ın *(cc)* *"Tamamladım!"* demesine rağmen hâlâ onda yenilikler çıkarmaya çalışan, ya Rabbini bu hükmünde tekzip ediyor ya da Rabbiyle inatlaşma içindedir. Sünnet imamlarından Malik *(r.h)* bu durumu şöyle ifade etmiştir: *'Kim dinde bir bidat çıkarır ve bunun güzel olduğunu iddia ederse, Muhammed'in (sav) peygamberlik görevine ihanet ettiğini söylemiş olur. Çünkü Allah: "...Ben bugün size dininizi tamamladım..." buyurmaktadır. Öyleyse o gün dinde olmayan bugün de dinden değildir.'* [1]

İmam Malik bu sözüyle dinin iki temel kaidesine dikkat çekmiştir. İlki, dinin tamamlanmış olduğu; ikinciyse, Allah Rasûlü'nün *(sav)* dinin tamamını bize ulaştırdığıdır. Çıkardığı yeniliği dine nispet eden lisan-ı hâliyle şunu demiş olur: Rasûl bize bunu ulaştırmadı. Bu da zımmen Nebi'nin risaleti ulaştırma vazifesine ihanet ettiğini içerir.

"Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğuna hidayet etmez." [2]

Bunu yapmadığı takdirde risalet görevine ihanet etmiş ve dini insanlara tebliğ etmemiş olur. Öyleyse; çıkardığı bidati güzel görenin önünde iki yol bulunmaktadır.

- Bu yeniliğin dine uygun ve güzel olduğunu kabul

1. El-İ'tisam, 1/49
2. 5/Maide, 67

edip, bu durumda uydurduğu yeniliği korumak için Nebi'yi görevine ihanetle suçlamış olacaktır.

• Bu yeniliğin kötü ve dalalet olduğunu ikrar edecek, böylece aleyhine şahitlikte bulunacaktır.

Ayette yer alan bir ifadeyle devam etmek istiyoruz: *"...Sizin üzerinize nimetimi tamamladım..."*

Burada şu soru akıllara gelmektedir. Dinin tamamlanmasında nasıl bir nimet durumu vardır?

Bu nimet, dinin korunma altına alınmasıdır. Önceki peygamberler için bu söz konusu değildi. Onların vefatından sonra din adamları ve yöneticiler sürekli yeni ibadetler, tören ve uygulamalar ihdas ediyorlardı. Belli bir zaman sonra Allah'ın *(cc)*, rasûlleri *(as.)* aracılığıyla indirdiği ve fıtrata uygun olan din kayboluyor, yönetici ve âlimlerin kendi heva ve zanlarıyla belirledikleri âdetler din yerine geçiyordu. Buna kötü niyetli ve dini istismar edenler de eklenince *'muharref din'* dediğimiz şey, kaçınılmaz oluyordu.

Allah *(cc)* dini tamamlamakla din adamlarının, yöneticilerin, çıkarcı bezirgânların, cahil ve heva ehlinin şerrinden onları korudu. Dine bir şeyler sokup onu tahrif etmek isteyen birileri çıktığında: *'Din tamamlanmıştır, tamam olanın yeniliğe ihtiyacı yoktur'* denilerek buna engel olunur.

Tarih boyunca İslam düşmanlığı yapanlar, dışarıdan ve karşı cepheden istediklerini elde edemediler. Çünkü İslam ümmeti mücahid bir ümmettir. Cepheleşmek onun genlerinde var olan kahramanlık ve adanmışlık duygularını açığa çıkarır. Bu düşmanlık içeriden, gizlice ve din kisvesi altında yapıldığında aynı şeyleri söylemek pek mümkün değildir. Bidatçilik, dine içten saldırıdır. Düşünün; birileri ümmete gelip: *'Sizin Nebi'niz sizi eksik bir yol üzere terk etti, bu hâliyle Muhammedî yol, sizi Allah'a*

yaklaştırmıyor. Bırakın onun modası geçmiş sünnetini(!) size yepyeni ibadetler, törenler, ahlak ilkeleri icat ettik!' demiş olsun. Bu ümmete müntesip en facir insanların dahi bu sözlere tepkisi çok sert olacak ve hiçbir tabakada karşılık bulmayacaktır. Aynı teklif, içeriden ve din kisvesi altında yapıldığında, kitleler tarafından kabul edilip, din diye uygulamaya sokuluyor. Oysa bidatçinin teklifi de yukarıdaki tekliften farksızdır. O da Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetinin yetersizliğine inanmış, dine dinden olmayan yenilikler sokmuştur.

Evet, Allah'ın *(cc)* dinini tamamlaması, İslam dinini tahriften muhafaza etmesidir.

Bu öyle bir nimettir ki; Yahudiler dahi bunu anlamış ve gıpta etmiştir.

Yahudinin biri Ömer'e *(r.anh)* geldi ve şöyle dedi:

- *'Sizin kitabınızda öyle bir ayet var ki, şayet o, biz Yahudilere indirilmiş olsa o günü bayram edinirdik.'*

Ömer *(r.anh)* sordu:

'O hangi ayettir?' '"Bugün size dininizi tamamladım..." ayeti' dedi. Bunun üzerine Ömer *(r.anh)*, *'Vallahi o ayet Cuma günü Arefe'de inmiştir'* [1] dedi.

Din Nasıl Bozulur?

Allah Rasûlü *(sav)* haber veriyor:

"Allah, benden önce herhangi bir ümmete bir peygamber göndermiş olmasın ki; mutlaka onun sünnetine yapışan ve onun yoluna uyan yardımcıları ve ashabı olmuştur. Onlardan sonra yapmadıklarını söyleyen, emrolunmadıklarını yapan kavimler gelir. Kim onlarla eliyle cihad ederse o mümindir. Kim onlarla dili ile mücadele ederse o mümindir. Kim onlarla

1. Buhari, 45; Müslim, 3017.

kalbiyle cihad ederse o mümindir. Bunun ötesinde hardal tanesi kadar iman yoktur." [1]

Bu hadis, dinin bozulması konusunda umdedir. Anlıyoruz ki rasûllerin (as.) tabileri kendilerinden sonra iki gruba ayrılıyor.

• Rasûllerin (a.s) sünnetine sarılan, onların yoluna uyanlar. Bunlar rasûllerin hayatında da, vefatından sonra da onların havarileri ve ashabı olma unvanına layıktır. Bu ne büyük şereftir.

• Peygamberlerin düşmanı olan, dini tahrif eden, kendileriyle mücadelenin iman olduğu topluluklar. Bunların ayırıcı vasfı; *'yapmadıklarını söylemek, emrolunmadıklarını yapmak'* şeklinde belirtiliyor.

Bidatçi, emrolunmadığını yapan kişidir. Allah ve Rasûlü ona ittibayı emretmiş, o ise bidatte/yenilikte diretmiştir. Dinin korunması ve kişinin bireysel imanını muhafazası bu taifeyle mücadelesinde gizlidir. Buradan anlıyoruz ki, rasûllerin vârisi ve ashabı olmaya aday topluluklar sadece bidatlerle değil, bunları ihdas eden mubtedileriyle de mücadele etmelidir. Bu da iki şekilde olur:

• Rasûllerin sünnetine yapışmak ve onların yoluna uymak suretiyle hakkı izhar etmek.

• Bidatin batıllığını ortaya koyup ehlini hecr etmek ve onlarla mücadele etmek suretiyle batılı iptal etmek.

Amellerin Kabul Şartı

Bidatlerle amel; kişinin diniyle kumar oynaması ve kendini hüsranların en büyüğü olan ahiret hüsranına düşürmesidir.

1. Müslim, 50

"...Kim Rabbiyle karşılaşacağı günde, ecir almayı umuyorsa, salih amel işlesin, Rabbine ibadetinde hiç bir şeyi ortak koşmasın..." [1]

Bu ayetten anlıyoruz ki; yapılan ameller, karşılığı alınacak ve alınmayacak olarak iki kısımdır. Bahtiyar olanlar, kıyamet gününde yaptıklarının karşılığını alacaklardır. Bedbaht olanlarsa, tüm çalışmalarına karşılık yaptıklarının sevabını alamayacak, hüsrana uğrayacaklardır.

Şu ayetlerde olduğu gibi:

"Onların yaptıkları her bir (iyi) işi ele alırız, onu saçılmış zerreler hâline getiririz (değersiz kılarız)." [2]

"(Rasûlüm!) Dehşeti her şeyi kaplayan kıyametin haberi sana geldi mi? O gün birtakım yüzler zelildir. Durmadan çalışır, (fakat boşuna) yorulur. Kızgın ateşe girer." [3]

Kimisi de yaptığının karşılığını almış ve yüzü aydınlanmıştır.

"O gün birtakım yüzler de vardır ki, mutludurlar. (Dünyadaki) çabalarından hoşnut olmuşlardır. Yüce bir cennettedirler." [4]

Yukarıda zikrettiğimiz ayette, Rabbimiz bizlere yol gösteriyor. Amellerimizin kabulü iki şarta bağlanıyor.

1. Amelimizin salih olması, yani sünnete uygunluk

2. İçine şirkin hiçbir çeşidinin karışmaması, yani ihlas.

İbni Kesir *(r.h)* şöyle der: *'...'Salih amel yapsın!' O, şeriata muvafık olan ameldir. 'Hiçbir şeyi şirk koşmasın!' Yani sadece Allah'ın rızası kastedilerek yapılan amellerdir. Bu iki şart,*

1. 18/Kehf, 110
2. 25/Furkan, 23
3. 88/Ğaşiye, 1-4
4. 88/Ğaşiye, 8-10

amelin kabulü için gerekli iki rükundür. Mutlaka amelin ihlaslı ve Rasûl'ün şeriatına uygun olması gerekir.' [1]

"Bilakis, ***kim muhsin olarak yüzünü Allah'a döndürürse*** *(Allah'a hakkıyla kulluk ederse) onun ecri Rabbi katındadır. Öyleleri için ne bir korku vardır, ne de üzüntü çekerler."* [2]

Bu ayette, yapılan amelin ecri, iki şarta bağlanmıştır. Yüzünü Allah'a teslim etmek ve amelde muhsin olmak...

'Makbul amelin iki şartı vardır. İlki, halisane olarak sadece Allah'a yapılması... İkincisi, doğru olup Rasûl'ün şeriatına uygun olmasıdır. İhlasla yapıldığı hâlde amel, şeriata uygun olmazsa kabul edilmez.' [3]

Allah Rasûlü *(sav)*:

"Kimin yaptığı amel bizim yolumuz üzere olmazsa, o amel reddedilir/merduttur." [4] buyurmaktadır.

Ruhbanlar ve onlara benzeyenlerin amellerinin ihlaslı olduğu kabul edilse dahi Rasûl'e tabi olmadıkları müddetçe kabul edilmez.

Allah Rasûlü *(sav)* amellerden sünnetine uygun olmayanın sapıklık olduğunu söylemiştir. Daha tehlikeli olanı, bunların kıyamet gününde kabul edilmeyeceği söylenmiştir.

"Kimin yaptığı amel ***bizim yolumuz üzere olmazsa****, o amel reddedilir."* [5]

"Kim ***dinimizde olmayan*** *bir amel çıkarırsa, o amel reddedilir."* [6]

Buradan anlıyoruz ki; dinde yenilikler çıkarmak yersizdir. Çünkü sünnete uygun olmayan ameller Allah

1. 18/Kehf, 110. tefsiri
2. 2/Bakara, 112
3. İbni Kesir
4. Müslim, 17-18
5. Müslim, 17-18
6. Buhari, 5; Müslim, 17-18.

(cc) tarafından reddedilecektir. Allah Rasûlü *(sav)* bu denli açık bir hüküm ortaya koymuşken, birilerinin ısrarla bidatin güzelinden, olurundan, cicisinden bahsetmesini anlamak mümkün değildir.

Allah *(cc)*, Akılla Razı Edilmez

Bidatçi, Allah'ı razı etmek için bidat ihdas eder. Onun zannı, bu yeniliklerle daha fazla Allah'a yaklaşacak ve O'nun rızasını elde edecektir. Bidatçi, Allah'ın akılla razı edilmeyeceğini bilmelidir. Şayet insanlar, akıllarıyla Allah'ı razı etmenin yollarını bulmaya muktedir olsaydı, Allah insanlara Rasûl göndermezdi. Bidatçinin ihdas ettiği yenilik veya başkalarının ihdas edip bidatçinin uyduğu ameller de bu fasit zan üzeredir.

Üç sahabenin kıssası bu konuda aydınlatıcıdır. Üç sahabe, Allah Rasûlü'nün *(sav)* ibadetlerini sormak için onun evine geldiler. Kendilerine onun ibadetlerinden haber verilince içlerinden biri: *'Vallahi geceleri hiç uyumayacak, namaz kılacağım'*, diğeri: *'Her gün oruç tutacağım'*, üçüncüsü: *'Kadınlarla evlenmeyeceğim'* dedi. Burada dikkat edilirse bu üç sahabe Allah'a daha çok yakın olmak, O'nun katında daha fazla mükâfat elde etmek için akıllarıyla böyle bir yol düşündüler. Oysa onlara Allah Rasûlü'nün *(sav)* ameli haber verildiğinde bununla yetinmeli, *"Onda bizim için güzel örnekler vardır..."* demeliydiler. Allah Rasûlü *(sav)* bu durumu haber alınca onları çağırdı. Bidatçinin mantığına göre onları övmesi, *'Maşallah ne de güzel bir karar almışsınız!'* demesi gerekirdi. Allah Rasûlü ise şöyle tepki gösterdi:

"Şüphesiz ben uyur ve gece namaz kılarım. Bazen oruç tutar, bazen de iftar ederim. Kadınlarla evlenirim. ***Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."*** [1]

Allah Rasûlü *(sav)* meşru olan amelde, kendisinin öl-

1. Muttefekun Aleyh; Buhari, 5063; Müslim, 1401.

çülerine uymayan ve ondan fazlasını yapmaya yeltenen sahabelerine böyle tepki koyduysa, acaba aslı sünnetten hiç eser taşımayan bidatlere tepkisi nasıl olurdu?

Sahabe dahi olsa kimsenin, Rasûl'ün *(sav)* sünnetinin dışına çıkma hakkı yoktur. Ve meşru olan amelde ölçüsüzlüğü reddeden Nebi'nin, hiçbir meşruiyeti olmayan bidatlere müsaade etmesi düşünülemez.

Evet, dinin kemale ermiş olması, amellerin kabul şartlarının sünnete uygunluk olması ve Allah'ın *(cc)* akılla razı edilemeyeceği gerçeği, dinde yenilik çıkarmanın yersizliğinin delilleridir.

Bidatlerin Ortaya Çıkması ve Yayılmasının Nedenleri

1. Cehalet

Bidatlerin ortaya çıkmasındaki en ciddi sebep cehalettir. Sözleri ve amelleriyle Kur'an-ı mübini tefsir eden Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetinde cehalet, insanları bidat ihdas etmeye iter. Çünkü kendini İslam dinine nispet eden her insan Allah'a kulluk etmek, O'nun rızasını kazanmak için salih ameller yapmak zorunda olduğunu bilir. Burada insanın önünde iki yol belirir: Ya bizleri Allah'a yaklaştırsın diye Nebi'nin *(sav)* sünnetine uyacağız ya da uydurulmuş ve şeriattan hiçbir asla dayanmayan bidatlere...

Bidatlerin yayıldığı toplumlara baktığımızda ilk dikkatimizi çeken şey, bu toplumların sünnetler hususundaki cehaletleridir. Bu cehalet onları, sünnetin ibadet ihtiyacını karşılamadığı zannına sevk etmiş, bu yanlış zanna binaen ibadet ihtiyacını karşılayacak bidatler ihdas etmişlerdir.

Örneğin; Allah'ı anma ve zikretme... Kur'an ve Sünnet'ten birçok nas, Müslümanları zikre teşvik eder. Bu

konuda o kadar fazla nas vardır ki, selefin kahir ekseriyeti farzlardan sonra en faziletli amelin zikir olduğunu söylemişlerdir.

Allah ve Rasûlü bizlere zikri emrettikten sonra bizleri başıboş bırakmış mıdır? Şeyhlerin ya da değişik tarikat gruplarının bizlere hazırladığı vird listelerine ihtiyacımız var mıdır?

Sünneti hakkıyla bilen biri, günlük olarak sünnette sabit olmuş zikirleri yaptığında gününün dolacağını ve hiçbir tarikatın sonradan ihdas ettiği listeye ihtiyaç kalmadığını görecektir. Ancak sünnetten cahil olanlar Allah'ı *(cc)* zikretme ihtiyacını karşılamak için bu listelere muhtaçtır. Nerede Allah'ı en iyi tanıyan, O'ndan en çok korkan Muhammed Mustafa'nın *(sav)* virdleri; nerede henüz akıbetlerinden emin olmadığımız, kerametleri babadan menkul, babasının vefatıyla otomatik salihlik rütbesine ermişlerin(!) hazırladıkları listeler!

Sünneti inceleyen biri; güne başladığı andan, gözlerini yumduğu ana kadar Allah Rasûlü'nün *(sav)* her anı kuşatan bir sünnetinin olduğunu görecektir.[1]

Şunu bilmeliyiz ki; Allah *(cc)* kitabında genel kaideler koyar. Allah Rasûlü'nün *(sav)* görevi, bu genel kaideleri bizlere ulaştırmak ve insanların ihtilaflarını önlemek için onları beyan etmektir. Aksi hâlde Allah'ın zikrettiği genel kaideler, insanlar tarafından izah edilmeye çalışılacaktır. Her insan Allah'ın muradını; yetiştiği toplum, karakter özellikleri ve bilgi birikimine göre açıklamaya kalkacaktır. Bu da insanların arasındaki ihtilafları kaldırmak, onları Allah'ın ipi etrafında kenetlemek için indirilen kitabı; insanları bölen, ihtilafa sevk eden bir ki-

1. Bu konuda birçok hadis imamının hazırladığı tafsilatlı kitaplar vardır. Kutub-i Sitte arasında sayılan İmam Nesai'nin 'Amelu'l Yevmi ve'l Leyl' (Gece ve Gündüz Amelleri), İmam Nevevi'nin hazırladığı 'El-Ezkar' kitapları bunlara örnek gösterilebilir. Ayrıca; her Müslümanın cebinde taşıyacağı kolaylıkta hazırlanmış ve Türkçe'ye de kazandırılmış 'Hısnu'l Müslim' kitabı da bu babta zikredilebilir.

tap hâline getirecektir. Çünkü Allah Rasûlü'nün beyanı bilinmediğinde, ortaya Kur'an'ı okuyan insan sayısınca farklı yorum çıkacaktır.

"Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." [1]

Bize ulaştırdığı kitabın görevine ise şu ayetler delalet eder:

"Apaçık mucizeler ve kitaplarla (gönderildiler). İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Kur'an'ı indirdik." [2]

"Hakkında ihtilaf ettikleri şeyi onlara açıklaması ve kâfir olanların da kendilerinin yalancılar olduklarını bilmeleri için (Allah onları diriltecek)." [3]

Bundan dolayı Allah *(cc)* kitapla beraber hikmeti zikretmiştir. Hikmet; bir şeyi yerli yerine koymak, en uygun olanı en uygun zamanda yapmaktır. Hikmetin kitapla beraber zikredilmesi, Allah'ın muradını en doğru şekilde anlamanın ve en doğru uygulamasının kitapla beraber Rasûl'e verilen hikmetle mümkün olduğunu gösterir.

"...Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın senin üzerindeki fazlı büyüktür..." [4]

"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Hâlbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler." [5]

1. 5/Maide, 67
2. 16/Nahl, 44
3. 16/Nahl, 39
4. 4/Nisa, 113
5. 3/Âl-i İmran, 164

Hikmet/beyan/sünnet-i Rasûl konusunda cehalet, insanların Allah'ın *(cc)* muradını yanlış anlamasına ve bidatler ihdas etmesine sebep oluyor.

Bununla ilgili çarpıcı bir örneği paylaşmak istiyorum.

Bir mecliste insanların birbirilerini her gördüklerinde sarıldıklarına şahitlik eden bir ilim talebesi bunun sünnete aykırı olduğu konusunda meclistekileri uyarıyor. Mecliste hoca sıfatıyla bulunan bir zat itiraz ediyor: *'Allah kardeşliği ve kalpleri ısındırmayı teşvik ediyor. Kucaklaşmak buna hizmet eden bir vesiledir. Kardeşlik vacipse, ona sebep olan veya yardımcı olan aracılar da vacip, öyle olmasa dahi en azından müstehab olmalıdır.'*

İlim talebesi cevap veriyor... İmam Tirmizi'nin rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Bir adam Allah Rasûlü'ne geldi:

- *Ey Allah'ın Rasûlü! Yolda arkadaşımızla karşılaşıyoruz, onların önünde eğilelim mi, diye sordu.*

Allah Rasûlü:

- *Hayır, dedi.*

- *Peki sarılıp öpelim mi?*

- *Hayır, dedi.*

- *Peki elini tutup musafaha yapalım mı?*

Allah Rasûlü:

- *Evet, dedi."* [1]

Devamında yine Sünen ashabının rivayet ettiği hadislerde Allah Rasûlü *(sav)* uzun seferden dönen Cafer'e ve Zeyd bin Harise'ye *(r.anhuma)* sarılmıştır. Ancak bu; sahabeden Enes'in de *(r.anh)* işaret ettiği gibi, *'uzun yolculuk*

1. Tirmizi, 2728; İbni Mace, 3702.

sonrasında veya araya giren uzun ayrılıklar' [1] neticesinde meşrudur.

Hoca efendinin söylediği doğru, niyeti de güzeldir. Madem Allah *(cc)* kardeşliği emretmiş, kalpleri ısındırmayı teşvik etmiştir, öyleyse birbirimizi her gördüğümüzde sarılmamız bu amaca hizmet ettiğinden, güzeldir. Oysa Allah'ı ve O'nun emirlerini beyan için gönderilen Nebi *(sav)*, bu davranışı günlük yaşantıda hoş karşılamamıştır. Demek ki sünnet hususunda cehalet, dinin umumi emirlerine yapışıp bidatler ihdas eden ve sünnete muhalefet etmenin kapısını aralayan bir sebeptir. Daha tehlikeli olanıysa Kur'an'ın umumi emirlerine uyduğunu zannettiğinden bu hata sahibinin hatasına din adına yapışmasıdır.

Bunun bir örneği de taziyelerde ya da kabir ziyaretlerinde ölü için Fatiha okunmasıdır. Bununla amel edenlere sorulduğunda şu cevabı veriyorlar: *'...Allah Rasûlü ölüye dua etmemizi, istiğfarda bulunmamızı emretmiştir. Fatiha da bir duadır. Toplumun tümü Fatiha'yı ezbere bildiğinden, dua niyetine Fatiha okunuyor...'* Mantığa hitap eden bu izah, sünnete tamamen muhaliftir. Ölüye dua etmemizi isteyen Allah Rasûlü *(sav)*, nasıl dua edeceğimiz konusunda bizleri başıboş bırakmamış, hocaların kıyasına terk etmemiştir.

İmam Müslim *(r.h)* Bureyde ve Aişe *(r.anhuma)* annemizden Allah Rasûlü'nün kabir ziyareti yapanlara şu duayı öğrettiğini nakletmiştir:

"Es selamu aleykum ey bu diyarın ehli! Allah'ın izniyle bir gün biz de sizlere katılacağız. Sizler için ve kendim için Allah'tan afiyet talep ediyorum." [2]

İyi niyetle ihdas edilen bir bidat, toplumu bir sünnetten mahrum etmiş, onları, Rasûllerini örnek almak-

1. Bkz: Ebu Davud, 5220; Tirmizi, 2732.
2. Müslim 974-975

tan uzaklaştırmıştır. İşin ilginç yanı birçoğunun Fatiha ilanından önce söylediği sözler bu duadan daha uzun ve lafızları daha zordur.[1] Bunu rahatlıkla ezberleyen insanların Nebi'nin duasını ezberletmekte zorlanacağı iddiası; insanın aklına *'Bunların sünnetle bir problemleri mi var?'* sorusunu getiriyor.

İmam Şatıbi'den *(r.h)* umumiyet ifade eden delillerle alakalı şu tafsilatı özetle aktaralım:

'Umumiyet ifade eden deliller üç kısımdır.

1. Umumiyet ifade eden delilin; işaret ettiği anlamla sürekli olarak ya da çoğunlukla amel ediliyor olması: Taharet, namaz, alışveriş, nikah vb. konulardaki delillerle amel edilmesi gibi.

2. Umumiyet ifade eden delille bazı zamanlarda veya özel durumlarda amel edilmesi: Bu delillerle onların amel ettiği kadarıyla amel edilir.

3. Öncekilerin (sahabe) bu delille hiçbir şekilde amel etmemesi: Şayet sonradan gelenlerin düşündüğü gibi umumiyet ifade eden delil, o şeye delalet etmiş olsaydı sahabe ve tabiin mutlaka onunla amel ederdi.' [2]

Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki; sünnetleri ihya edip, bidat münkerini izale etmek isteyen Müslümanlar şu usule dikkat etmelidir:

Umumi/genel nasla sabit olan bir amelde sünnete bakılmalıdır. Bizim umumi nastan anladığımız ve meşru bir amel gördüğümüz şeyle, Rasûl *(sav)* ve ashabı amel etmiş ve bizim anladığımızı anlamış mıdır? Şayet onlar bu nassı bilmelerine rağmen, bizim ulaştığımız neticeye ulaşmamışlarsa ve o nasla amel etmemişlerse, bizim

1. Bilindiği gibi taziye ortamlarında ya da kabir ziyareti sırasında Fatiha okumadan önce biri ellerini kaldırır ve bir şeyler söyleyerek insanları Fatiha'ya davet eder. Giriş olarak okunan bu lafızları insanların çoğu sürekli duyduklarından ezberlemişlerdir. Ve bu lafızlar Allah Rasûlü'nün öğrettiği duadan çok daha zordur.
2. Muvafakat, III,/s. 50 ve sonrası

anlayışımız yanlış ve problemlidir. Çünkü onlar hidayet öncüleri ve Allah *(cc)* tarafından dinin doğru anlaşılması için tayin edilmiş topluluktur.

Bundan daha çirkini; bizim umumi nastan anladığımız sonucu Allah Rasûlü'nün *(sav)* yasaklamasıdır. O zaman din adına Allah Rasûlü'ne muhalefet etmiş oluruz ki, bu da şeytanın insanı Allah'la aldatıp fitneye ve elim verici azaba düşürmesidir. Bu usule pratik bir örnek verecek olursak;

Allah Rasûlü *(sav)* mescide her girdiğinde iki rekat tahiyyatu'l mescid namazı kılmış, ashabına kılmalarını emretmiş ve kılmadan oturan birini yerinden kaldırıp bu namazı kıldırmıştır.[1]

Bir grup Müslüman mescide aynı anda gelse ve bu namazı kılmak istese, içlerinden biri: *'Bu namazı cemaatle kılalım! Çünkü Allah Rasûlü: "Kişinin cemaatle kıldığı namaz, tek kıldığı namazdan yirmi yedi kat faziletlidir."* [2] *buyuruyor...'* dese, bu durumda yapılması gereken şey şudur: Allah Rasûlü döneminde insanlar bu iki nassı da biliyordu. Toplu olarak mescide geliyorlardı. Allah Rasûlü *(sav)* bu namazı cemaatle kılmadığı gibi ashabı da cemaatle kılmadı. Ya onlar bize öğrettiklerinde hayra tam anlamıyla isabet etmediler ya da bizim bu anlayışımız problemlidir. Birincisi imkânsız olduğundan, geriye ikinci seçenekten başkası kalmaz. Ancak sünnetin cahili olan, bu iki nassı birleştirip yirmi yedi kat daha fazla ecir almak için(!) tahiyyatu'l mescid namazını cemaatle kılabilir.

İkinciye örnek olarak Kur'an okumayı verelim. Kur'an, Allah'ın *(cc)* kelamıdır. Allah'ı zikir çeşitleri arasında en faziletli olanı, Kur'an tilavetidir. Her harfine on sevap vardır.

---

1. Emrettiğine dair: Buhari, 444; Müslim, 714. Ashabını uyardığına dair: Buhari, 930; Müslim, 875.
2. Buhari, 645; Müslim, 650.

Kur'an okuyan müminin misali, tadı ve kokusu güzel olan *'Etrucce'* meyvesi gibidir.[1]

Kişi bu nasların ve benzerlerinin umumuna sarılıp: *'Benim Allah'a en yakın olduğum an rüku ve secde hâlidir. Öyleyse en faziletli zikri, en faziletli ve Allah'a yakın hâl olan rüku ve secdede okuyacağım!'* dese ne olur?

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"...Dikkat ediniz! Ben rüku ve secdede Kur'an okumaktan nehyolundum. Rükuda Allah'ı tazim ediniz. Secdede ise dua etmeye gayret ediniz..." [2]

Sünnetin cahili olan insan; umumi naslara yapışıp salih amel işlediğini zannedecek, oysa Rasûl'ün yasakladığı şeyleri yapacaktır. Allah muhafaza!

Öyleyse sünnetleri tafsilatlı bilmek, dinde yenilikler çıkarmanın ve bidatlerin önünü kapatacak, sünnette cehalet ise din adı altında insanları Allah'tan ve Rasûlü'nden *(sav)* uzaklaştıracaktır.

2. Zayıf ve Uydurma Rivayetlerle Amel Edilmesi

Bu konu *'Sünnet'te Cehalet'* konusunun alt başlığı olmaya uygundur. Bunun nedeni şudur:

Tüm âlimler, hadisin kabul ve red yönünden ayrıldığını kabul etmişlerdir. Sahih ve onun bir alt mertebesi olan hasen hadis, kabul edilen; zayıf ve zayıfın en şiddetli hâli olan uydurma ise reddedilen hadis kapsamındadır.

İslam tarihinde vuku bulan bazı hadiseler, kıssacılık, İslam'ı kılıç zoruyla kabul eden ve içten içe İslam'ı tahrip eden zındıkların çalışmaları, insanları Allah'a daha fazla kulluk ettirmek için amellere fazilet uydurma girişimi, bidat fırkalarının görüşlerini desteklemek için

1. Bkz: Buhari, 5427; Müslim, 797.
2. Müslim, 479

Allah Rasûlü'nün *(sav)* dilinden dayanaklar arama çabası, hilafeti saltanata çevirenlerin yaşadıkları saltanatı din adına meşrulaştırma gayeleri uydurma hadislerin ortaya çıkış nedenleri arasında sayılabilir.

Allah Rasûlü *(sav)* hayattayken uydurma hadisin şenaatine dikkat çekmiş, zımnen de ümmetini ileride çıkacak uydurmacılara karşı uyarmıştır.

"Kim bilerek benim adıma yalan söz söylerse, ateşteki yerini hazırlasın." [1]

"Kim yalan olduğunu bildiği hadisi benden naklederse, o da yalancılardan birisidir." [2]

"Ümmetimin sonlarında insanlar olacak, sizlerin ve babalarınızın duymadığı şeyleri rivayet edecekler. Onlardan şiddetle sakının." [3]

Bu uyarılara rağmen, özellikle geleneğin din olarak addedildiği, insanların zayıf, uydurma ve sahih hadisi ayırt edemediği, takvim yapraklarının dinî bilginin temelini oluşturduğu toplumlarda bidatlerin ve şirklerin yayılmasında uydurma ve zayıf rivayetlerin etkisi büyüktür. Günümüzde bundan daha tehlikeli olanı internet menşeli hadis bilgisidir. Özellikle son zamanlarda birçok Müslümanın kullandığı uydurma veya şiddetli zayıf hadisin kaynağı sorulduğunda: *'İnternette okudum!'* cevabını alıyoruz. Oysa selefimizin: *"Bu iş dindir. Dininizi kimden aldığınıza dikkat ediniz!"* [4] uyarısınca dinimizi kimden öğrendiğimize dikkat etmeliyiz. Takvim yaprakları, internet sayfaları ve ilmî ehliyetinden emin olmadığımız insanların konuşma aralarında zikrettikleri rivayetlere ihtiyatla yaklaşmalıyız.

---

1. Mütevatir Hadis
2. Müslim, Mukaddime
3. Müslim, Mukaddime, 6
4. Müslim, Mukaddime; Muhammed bin Sirin'den *(r.h)*.

İlk nesil gibi Allah'ın ve Rasûlü'nün övgüsüne mazhar olanların arasında dahi sahabe, din adına yapılan rivayetlere ihtiyatla yaklaşırdı. Sahabenin âlimlerinden İbni Abbas *(r.anh)* şöyle der:

"Biz Allah Rasûlü'nden hadis rivayet ederdik. O zaman onun adına yalan söylenmezdi. İnsanlar uysal ve hırçın deveye binmeye başlayınca (yani hayırlı ve şerliler karışınca ya da insanlar her yola başvurunca) hadisi terk ettik." [1]

Yine İmam Müslim *(r.h)* Sahih'inin Mukaddime'sinde Ebu Zinad'dan *(r.h)* şunu nakleder:

"Medine'de yüz kişi gördüm. Hepsi güvenilirdi ama onların hiçbirinden hadis alınmazdı. Denilirdi ki; bu işin ehlinden değillerdir."

Sünnetleri ihya edip, bidatleri izale etmek isteyenlerin davete muhatap olan toplumlarda hadisin zayıf ve uydurma diye kısımlarının olduğu hassasiyetini geliştirmeleri gerekir. Aynı şekilde kaynaksız bilgi edinmeye karşı insanlarda hassasiyet oluşmasına yönelik eğitim vermeleri de icap eder. Özellikle asrın belası olan internet aracılığıyla bilgi edinme hususunda Allah Rasûlü'nün: *"Kişiye yalan olarak, her duyduğunu aktarması yeter."* [2] hadisinin bir usül olarak yerleştirilmesi gerekir. Kişinin dünyevi bir konuda dahi emin olmadığı, kulaktan duyma bilgilerle konuşması yasaklanmışken, Allah adına söz söyleme olan hadis rivayetinde bulunmak, çok daha tehlikelidir. Bunun hem kişiye hem de topluma yönelik zararları vardır.

3. Bidat Meselesinin Önemsenmemesi

Bidatler mevzusu gündeme geldiğinde çoğu insanın: *'Ümmetin bu kadar sıkıntısı varken bu meseleleri gündemleştirmeyin, asli meseleyi perdelediği için bu meseleleri gündeme*

1. Müslim, Mukaddime
2. Müslim, Mukaddime, 3

getirenler; ümmete en büyük zararı verenlerdir.' dediklerini işitiyoruz.

İlk etapta akla hitap eden bu yaklaşım, aslında ümmetin içinde bulunduğu hâlin müsebbibidir. Şöyle ki:

Allah *(cc)* İslam ümmetine izzeti, yardımı ve yeryüzünde temkini vadetmiştir. Ancak bu vaadini şartlara bağlamıştır. Bu şartlar yerine geldiğinde Allah'ın vaadi tahakkuk edecektir. Bu şartlar nelerdir?

"Allah, sizlerden iman edip salih amel işleyenlere, kendilerinden öncekileri sahip ve hâkim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hâkim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını ve (geçirdikleri) korku döneminden sonra, bunun yerine onlara güven sağlayacağını vadetti. Çünkü onlar bana kulluk ederler; hiçbir şeyi bana eş tutmazlar. Artık bundan sonra kim inkâr ederse, işte bunlar asıl büyük günahkârlardır." [1]

Allah bizlere halifelik, yeryüzünde temkin ve korkuların emniyete çevrilmesini vadetmiştir. Bunu da iman, salih amel ve sadece Allah'a ibadet edip hiçbir şeyi O'na ortak koşmama şartına bağlamıştır.

Bu şartlar arasında özellikle salih amel üzerinde durmak istiyoruz. Salih amel nedir?

Salih amel, sadece Allah için yapılan ve Rasûl'ün *(sav)* sünnetine uygun olan ameldir. Bir amelin makbul olup, Allah katında salih amel olabilmesi için ihlas ve sünnete uygunluk şarttır. Sünnete uygun olmayan ameller reddedilir.[2]

Bugün ümmet, Allah'ın yardımına mazhar olmak bir yana; bölünmenin, zayıflığın ve zilletin her halini yaşıyorsa; bu, Allah'ın *(cc)* şartlarına riayet edilmemesi nedeniyledir. İtikadi ve amelî olarak yaygınlaşan şirk

1. 24/Nur, 55
2. Buhari, 5; Müslim, 17-18.

ve bidatler, içinde yaşadığımız durumun sebepleri arasındadır. Şayet yardım ve temkinin sadece Allah'tan olduğuna inanıyorsak, bu durumun şartlarını irdelemek ümmete zarar vermeyecek, içinde bulunduğu Tih'ten çıkışını kolaylaştıracaktır. Ümmetin içinde bulunduğu durumun asli sebeplerini konuşmak, ümmetin hâline çözüm bulmak, samimiyetin gereğidir. Sahabe yeryüzünün doğusunu ve batısını fethettiklerinde sayı, askerî güç, teknoloji ve kültür yönünden savaştıkları insanlardan çok daha aşağıdaydılar. Yeryüzünün süper güçleri olan Roma ve Fars İmparatorlukları onların kendilerine meydan okumasına ilk etapta şaşırmış, bu durumla istihza etmişlerdi. Ancak, tarih sayfaları üç beş yılı dürmeden İslam orduları karşısında zilleti ve hezimeti tattılar. Neden diye soracak olursak; sahabe Allah'ın yardımıyla onlarla savaşıyordu. Yardımın şartı olan şirksiz iman ve bidatsiz salih amel silahına sahiptirler. Bugün ümmete kan kusturan milletlerin çoğu kendini İslam'a nispet edenlerden çok daha azdır. Buna rağmen yaşanan durum ortadadır. Ümmeti içinde bulunduğu Tih'ten kurtarmak isteyenler, grup fantazilerini, yönetimlerinin deneme yanılma esaslı çözümlerini bir kenara bırakmalıdırlar. Geçen yüzyılların acı tecrübesini tekrar yaşamanın anlamı yoktur. Yardım ve zafer kulağa hoş gelen, akla hitap eden cümlelerin süslediği programlarla elde edilmiyor. Allah'ın yardımı ancak şirksiz iman ve bidatsiz salih amellerle elde edilebilir. Bunun yolu da Tevhid ile Sünnet davasını, kendini İslam'a nispet edenler arasında yaymaktan, şirk ve bidatlere karşı hassasiyet geliştirmekten geçiyor.

Amelî olup, önemsenmeyen bidatlerin insanları nasıl savurduğuna dair bir örnek paylaşmak yerinde olacaktır.

İmam Dârimi, Sünen'in Mukaddimesi'nde Amr bin Seleme'den *(r.anh)* şu rivayeti aktarır:

"Biz Abdullah bin Mesud'un kapısında sabah namazından önce oturuyorduk. Ebu Musa El-Eş'ari geldi. 'Ebu Abdurrahman (İbni Mesud) henüz çıkmadı mı?' diye sordu. Bizler: 'Hayır' dedik. Ebu Abdurrahman çıkınca hep beraber yanına gittik. Ebu Musa: 'Az önce mescitte bir şey gördüm. Daha önce hiç görmediğim bu şeyin hayırlı bir şey olmadığını düşünüyorum...' Sonra anlatmaya başladı. 'Mescitte halkalar hâlinde oturmuş, ellerinde taşlar olan ve başlarında bulunan birinin 'Yüz defa tekbir getirin!' demesiyle tekbir getiren insanlar gördüm. Aynı usülle yüzer defa Kelime-i Tevhid'i söylüyor ve Allah'ı tesbih ediyorlar.' İbni Mesud: 'Onlara ne dedin?' dedi. Ebu Musa: 'Sana danışmadan bir şey demedim' diye karşılık verdi. 'Onlara iyiliklerini değil, kötülüklerini saymalarını emretseydin!' dedi ve mescite girdi. Biz de onunla beraber girdik. Halkalardan birinin yanına geldi ve dedi ki:

- Bu yaptığınız nedir?

- Ey Ebu Abdurrahman, zikirlerimizi saydığımız taşlardır.

- Kötülüklerinizi sayınız! Ben iyiliklerinizin zayi olmayacağını garanti ederim. Ey Muhammed ümmeti! Ne de çabuk helaka yöneldiniz. Allah Rasûlü'nün bedeni çürümeden, kullandığı kaplar kırılmadan ve ashabı henüz aranızdayken mi sapıtacaksınız? Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki, ya sizler Muhammed'in üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sizler sapıklık kapısını açmaktasınız!

- Vallahi, ey Ebu Abdurrahman, biz bu yaptığımızla hayrı elde etmekten başka bir şey kast etmedik.

- Hayrı amaçlayan nice insan ona ulaşamaz. Allah Rasûlü Kur'an okuyup da boğazlarından geçmeyecek (onu anlamayacak) insanlardan bahsetmişti. Zannım odur ki, onların çoğu sizdendir."

Kıssayı rivayet eden Amr bin Seleme *(r.anh)* şöyle demiştir:

'Bu halkada bulunanların çoğunu Nehrevan gününde Haricilerin safında, bize karşı savaşanlar arasında gördüm.' [1]

Ümmet arasında amelî bir bidat ortaya çıkıyor. Bu bidat, sahiplerini zamanla akidevi bir bidate sürüklüyor. İbadetle ilgili bir meselede sünnetten sapanlar, ümmeti bin dört yüz yıldır meşgul eden bir bidatin pençesine düşürüyorlar. Günümüzde de durum farklı değildir. Amelî bidatleri önemsemeyip sükût edenler, bu durumun Allah'ın *(cc)* yardımına engel olduğu gibi, sahiplerini itikadi bidatlere sevk ettiğini bilmiyor ya da bilmek istemiyorlar.

Bu başlık altında ele alınabilecek bir diğer konu; davet sahasında maslahat gözetilmesi ve insanlarla karşı karşıya gelmeme adına onların bidatlerine müsamaha gösterilmesidir. Özellikle son yüzyılda İhvan-ı Müslimin hareketinin davet ve hareket metoduyla ilgili kitaplarının yaygınlaşması, birçok dile tercüme edilmesi bu anlayışın yayılmasını sağlamıştır. Onların çalışmalarına karşı Kur'an ve Sünnet'ten delillere dayanan ciddi çalış-

---

1. Abdullah b. Mesud'un *(r.anh)* bu tavrı, sünnete ittiba ve bidatlerin izalesi konusunda çalışanlar için faydalı hususlar içermektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

a. Ebu Musa El-Eş'ari *(r.anh)* kendinden daha bilgili olana durumu aktarmış ve ona danışmadan gördüğü şeyle ilgili müdahalede bulunmamıştır. Her biri Allah Rasûlü'nün yanında yetişse de; her birinin âlim olmadığını, meseleleri âlim olanlara danıştıklarını görüyoruz.

b. İbni Mesud *(r.anh)* bizlere usul öğretiyor: Bir şeyi Allah Rasûlü *(sav)* yapmamış ve sonradan gelenler yapmaya başlamışsa burada iki seçenek vardır. Ya sonradan gelenler Allah Rasûlü'nden daha doğru ve isabetli bir yol üzeredirler ya da Allah Rasûlü'nün haber verdiği: "Her yenilik bidat, her bidat sapıklıktır..." buyruğunca sapıtmışlardır. İman ehli birinci şıkkı söylemeyeceği için, geriye sadece tek şık kalmaktadır.

c. Hayır dilemek ile hayra isabet etmek farklı şeylerdir. Kişinin niyeti hayır elde etmek olduğu gibi ameli de buna uygun olmalıdır. Yani yapmak istediği hayır, sünnete muvafak olmalıdır.

d. Bidatler insanın sapıtmasında müessirdir. Amelî dahi olsa önü alınmayan bidat, akidede bir bidate sebep olabilir. Zikir hususunda Allah Rasûlü'nün sünnetinden sapıp, yeni metotlarla Allah'ı *(cc)* anmaya çalışanların bu bidati, onları Haricilerin saflarına sürüklemiş ve akidevî bir hâl ile neticelenmiştir.

malar yapılsa da, İslami cemaatler arasında pek rağbet görmemiştir.

Bunun başlıca iki nedeni olsa gerek.

İlki; İslami hareketin en büyük fitnesi, kitleselleşme ve tabana inme gayretidir. Maalesef son yüzyılda başarının ölçüsü, kitleselleşme kabul edildiğinden halkla karşı karşıya gelmemeye özen gösterilmektedir. Bu duruma; hikmet, maslahat, İslam'ın faydası, toplumun tedricilikle düzeltilmesi kılıfı eklenince vicdanlar da susturulmuş ve Allah'tan bir beyyine üzere menhec belirlenmiştir(!)

İkincisi; İhvan'ın bidatleri meşrulaştırma merkezli çalışmalarına karşın sünnet merkezli çalışma yapanlar; bidatleri ve bununla kandırılan halkı hedef alıp, bu bidatlerin asıl hamisi olan sistemlere sükût edince, çoğu yerde onları meşru yönetimler kabul edince şaibeli hâle gelmişlerdir. Kendileri şaibeli olanların çalışmaları da şaibeli görülmüş ve mücadeleyi esas alan yapılar tarafından terk edilmiştir.

Oysa İslam daveti, iki ana esas üzere kuruludur. Tevhid ve Sünnet. Kelime-i Tevhid'in özü de budur. İlah, yani mabud olarak Allah'ın birlenmesi; önder ve elçi olarak Rasûlullah'ın *(sav)* birlenmesi... Doğal olarak bidatlerle mücadele, davetin temel esaslarından olmalıdır. Elbette bu konuda hikmetli davranmak, uygun altyapıyı muhataba sağlamak gereklidir. Ancak anlatılması ve öncelenmesi gerekeni yumuşak bir üslupla anlatmak başka bir şey; alternatif bidatler üretip hiç gündeme getirmemek başka bir şeydir. Hatta zamanla o bidatlere sahip çıkıp, daha fazla insanı kazanma yolu olarak görmek apayrı bir şeydir.

Bu metodu benimseyenler, Allah'ın *(cc)* emrettiği gibi hâllerini tefekkür edip, nefislerini ve menheclerini muhasebe etseler şu noktayı açıkça göreceklerdir: Kendi

cemaatleri, önder kabul ettikleri insanlar ve değerleri hakkında en basit bir duruma tahammül edemiyor, sözlü veya fiilî olarak bunun izalesine çalışıyorlar. Çoğu zaman böyle yapan insanlara husumet besliyorlar. Bidat ise Allah Rasûlü'nün *(sav)* hakkının çiğnenmesi, onun sınırlarının aşılmasıdır. Acaba gönüllerde Allah Rasûlü'nün hakkına karşı olan genişlik, cemaatlerine gelince neden bulunmuyor? Ya da Allah'a şirk koşulduğunda merhamet duyguları depreşenler, nefisleri ya da cemaatleri hakkında konuşanlara neden aynı merhameti göstermiyorlar? Sadece bu noktayı esas alıp düşünecek olsalar, Allah'ın hakkı olan Tevhid ve Rasûl'ün *(sav)* hakkı olan Sünnet hususunda şeytanın kendilerini ele geçirdiğini ve ölçüleri ters yüz ettiğini göreceklerdir.

Allah *(cc)* bizleri hidayet ettikten sonra saptırmasın. Katından bir rahmetle bizlere muamelede bulunsun. Şüphesiz O, bağışı bol olandır.

4. Hakkın Ölçüsünü Yitirmesi

İslam'da bir şeyin hak olmasının tek bir ölçüsü vardır. O da El-Hak olan Rabbimizin kitabına veya O'nun elçisi Muhammed Mustafa'nın *(sav)* sünnetine uymasıdır. Bu iki asla uygun olan her şey hak, bunlara uymayanlarsa kimden sadır olursa olsun batıldır.

Kitab'a ve Sünnet'e uymayan bir ameli işleyenin ünvanı, toplumdaki kabul derecesi ve konumu ne olursa olsun reddedilir. Hiç kimsenin hakkı, El-Hak olan Rabbimizin hakkından; hatırı da, hakkın hatırından üstün değildir.

Teorik olarak herkesin muvafakat ettiği bu hakikat, pratik söz konusu olunca çiğneniyor maalesef. Kabul edilmiş ve salih olduğuna inanılan insanların Kur'an ve Sünnet'e uymayan söz ve eylemleri, onların hatırını ko-

rumak adına meşrulaştırılıyor. Bu da bidatlerin ve dinde yeniliklerin önünü açıyor.

İlginç olan Kur'an'ın bu hastalığa dikkat çekmesi ve bizden öncekilerin *'halkın hakkını, hakkın hakkından üstün tutma'* sebebiyle saptıklarını beyan etmesidir.

"İsrailoğulları'nı denizden geçirdik, orada kendilerine mahsus birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar. Bunun üzerine: 'Ey Musa! Onların tanrıları olduğu gibi, sen de bizim için bir ilah yap!' dediler. Musa: 'Gerçekten siz cahil bir toplumsunuz' dedi." [1]

Musa'nın *(as.)* kavminin Allah'ın dışında ilah edinmeleri; gördükleri bir kavmin davranışını hakkın ölçüsüne vurmadan kabul etmelerindendir. Yine onların Allah'a çocuk nispet etmeleri de böyledir. Onlar, kâfirlerin sözünü taklit etmiş ve bu sapıklığa düşmüşlerdir.

"Yahudiler: 'Uzeyr Allah'ın oğludur' dediler. Hristiyanlar da: 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur' dediler. Bu, onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir. (Sözlerini) daha önce kâfir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan batıla) döndürülüyorlar!" [2]

Mekkeli müşriklerin tevhid davetini reddetmelerinin temelinde de aynı saik vardır. Onlar, faziletli olduklarına inandıkları babalarının, yanlış yapmayacağını düşündüklerinden şirkte ısrar etmiş, babalarını İbrahim'in *(as.)* diniyle değil, İbrahim'in dinini babalarıyla ölçmüşlerdir.

Aynı şekilde Hicaz'a şirkin girmesi, İbrahim'in dininin bozulması da onların din adamları olan Amr bin Luhay'ın davranışlarını hakkın ölçüsüne vurmadan, *'O âlimdir, saygın bir zattır, yanlış yapmaz..!'* mantığıyla kabul etmeleri sonucunda olmuştur.[3]

---

1. 7/A'raf, 138
2. 9/Tevbe, 30
3. Amr bin Luhay için bkz: Buhari, 3520-3521, 1212; Müslim, 2856.

Diyebiliriz ki; şirkin ve bidatlerin yayılma sebeplerinden biri de değerli olduğuna inanılan zatların söz ve davranışlarının vahye tabi kılınmadan, hüsn-ü zanla kabul edilmesidir. Zamanla inkâr edilmeyen bu söz ve davranışlar dinden addedilip meşrulaşmış oluyor.

Özellikle bidatlerin iki kısma ayrılıp *'Bidat-ı Hasene ve Seyyie'* diye isimlendirilmesini bu babdan ele alabiliriz. Allah Rasûlü *(sav)*: *"Her bir yenilik bidat, her bidat sapıklıktır..."* demesine rağmen böyle bir taksimatın kabul edilmesi, hakkın ölçüsünü yitirmekten başka bir şey değildir. Bu ayrımı yapan ilim adamlarının faziletine olan inanç, onların naslara açıkça muhalif bu taksimini *'Koca âlim yanlış mı yapar?'* mantığıyla kabul ettirmiştir.

Oysa kim olursa olsun; herkes vahyin ölçüsüne tabidir. Allah Rasûlü'nün *(sav)* dahi Allah'ın emirlerine muhalefet etme hakkı yokken, kim nasların kontrolünün dışına çıkabilir? Allah Rasûlü *(sav)* müşrikleri İslam'a davet ederken, Allah'ın *(cc)* ona emri olan sabrın dışına çıkmış, onların tekliflerinden bazısını, onları İslam'a kazandırmak adına düşünmeye başlamıştı. Allah'a muhalefet etmeyip, sadece böyle bir düşünceyi aklından geçirmesi onu şu ayetlere muhatap kılmıştı:

"Müşrikler, sana vahyettiğimizden başka bir şeyi yalan yere bize isnat etmen için seni, nerdeyse sana vahyettiğimizden saptıracaklar ve ancak o takdirde seni candan dost kabul edeceklerdi. Eğer seni sebatkâr kılmasaydık, gerçekten, nerdeyse onlara birazcık meyledecektin. O zaman, hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün sıkıntılarını kat kat tattırırdık; sonra bize karşı kendin için bir yardımcı da bulamazdın." [1]

Allah Rasûlü *(sav)*: *"Tüm yenilikler bidat, tüm bidatler sapıklıktır..."* dedikten sonra, bidati ikiye ayırıp, bir kısmının sapıklık olmadığının ilan edilmesi hatadır. Bir âlimin hatırını korumak adına, Allah Rasûlü'nün hakkını

1. 17/İsra, 73-75

ihlal etmektir. Bidatleri meşrulaştırmak dinî olmadığı gibi, akli de değildir. Ve maalesef günümüzde bidatlerin yaygınlaşma nedenlerinin başında bazı âlimlerin bu ayrımı yapmaları veya bazı bidatçilerin *'O bilmiyor muydu?'* yaklaşımını benimsemesidir.

5. Bidat Ehline Tavır Almama

Bidatlerin ortaya çıkma ve yayılma nedenlerinden biri de bidat ehline karşı İslam'ın emri olan tavrın alınmamasıdır. Sünneti koruyup, bidatlerle mücadelede İslam'ın yolu; bidate ve ehline tavır almaktır.

Allah *(cc)* şöyle buyurur:

"Ayetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan uzak dur. Eğer şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğu ile oturma." [1]

'...Bu ayete muhatap, İslam ümmetinin her bir ferdidir. Allah onlara, ayetlerini tahrif eden, manası dışında yorumlayanlarla (ayetleri yerli yerine koymayanlarla) oturmamalarını emreder. Şayet onlardan biri unutarak böyle bir toplulukla oturursa hatırladıktan sonra kalkmalarını emreder.' [2]

Allah Rasûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Allah'ın benden önce herhangi bir ümmete yolladığı hiçbir peygamber yoktur ki, mutlaka onun ashabı ve havarileri vardır. Peygamberin sünnetini alır, onun yoluna uyarlar. Onlardan sonra bir topluluk gelir. Yapmadıklarını söyler, emrolunmadıklarını yaparlar. Kim onlarla eliyle mücadele ederse mümindir. Kim onlarla dili ile mücadele ederse mümindir. Kim onlarla kalbiyle mücadele ederse mümindir. Bunun gerisinde hardal tanesi kadar iman yoktur."

Allah Rasûlü *(sav)* tüm ümmetler üzerinde Allah'ın *(cc)* değişmez sünnetini haber vermiştir. Rasûller vefat

1. 6/En'am, 68
2. İbni Kesir, ilgili ayet tefsirinden.

edince ümmetleri iki gruba ayrılır. Rasûllerin sünnetine tabi olanlar ve onların sünnetlerini terk edip emrolunmadıkları şeyleri yapanlar...

Allah Rasûlü *(sav)*, sünnet ehlinin bu insanlarla mücadelesinin imanın gereği olduğuna vurgu yapıyor. Bunlarla mücadeleyi terk edenlerde ise hardal tanesi kadar da olsa iman olmadığını söylüyor. Bugün bırakalım bunlarla mücadeleyi terk etmeyi, bunları meşrulaştıran insanlar olduğuna esefle şahitlik ediyoruz. Kitab'ın ve Sünnet'in terbiyesinde yetişen selefimiz de bu konuda hassas davranırdı. Amelî veya itikadi bidatlere tepki gösterir, yapanlara tavır alırlardı.

Bir önceki başlıkta Abdullah b. Mesud'un *(r.anh)* mescitte oturup zikir yapan bir halkaya gösterdiği tepkiyi zikretmiştik. Allah Rasûlü'nün yapmadığı bir uygulamayı yapanlara *"...Ya sizler Muhammed'in (sav) üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sapıklık kapılarını açmaktasınız!"* diyerek tepki göstermişti.

İbni Abbas *(r.anh)* şöyle tavsiyede bulunur:

"Heva ehliyle (genelde itikadi bidat sahipleri kast edilir) oturmayınız. Çünkü onlarla oturmak kalbe hastalık verir."

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Özellikle Allah Rasûlü'nün *(sav)* emirlerine itaat ve nehiylerinden kaçınma bölümünde ashabın tepkilerine dair örnekler vermiştik.

Günümüzde itikadi ve amelî bidatlere ve bu bidatlerin ashabına tavır almayanların, kısım kısım olduğunu görüyoruz.

Birinci grup: Kendileri de bidat ehli olduklarından, bidatler hususunda hassasiyetleri olmayanlar...

İkinci grup: *'Bizim tabanımız cami cemaatidir. Onlarla karşı karşıya gelmeden, onların tepkisini çekmeden, zamanla bidatleri onların hayatından çıkarmalıyız!'* deyip, geçen yıl-

lar içinde cami cemaatini dönüştüremedikleri gibi, tüm İslami iddialarını kaybedip kendileri cami cemaati gibi olan insanlar...

Üçüncü grup: *'Bizler cahiliyenin en tehlikeli dönemini yaşıyoruz. Modern cahiliye, hayatın her alanına sirayet edip, toplumun İslam'la tüm bağlarını koparıyor. Davete muhatap olan insanların geleneksel de olsa İslam'la bağlarının devamı, modern saldırıyla beraber bu bağın kopmasından iyidir.'* diyenler. Bu kesim; toplumu dönüştürme iddiasında olmayan, toplumda İslami değerlerin(!) hiç yoktan yaşamasını faydalı görenlerdir. Şaşılası şey; Ehli Sünnet'in bidatler hususundaki usulüne vakıf olan, hatta bunları benimseyen insanların dahi böyle bir düşünceye sahip olmasıdır.

Allah Rasûlü'nün *(sav)* terbiyesinde yetişen sünnet imamları böyle bir yaklaşımı reddetmişlerdir.

Abdullah b. Mesud *(r.anh)*:

"Az sünnetle amel etmek, çok bidatle amelden daha hayırlıdır." [1] demiştir. Bu söz Ebu'd Derdâ, Ubey bin Ka'b *(r.anhuma)* ve birçok tabiin imamından nakledilmiştir.

Seleften biri kendi nefsine şöyle hitap ederdi:

'Ey Sellam! Senin sünnet üzere uyuyor olman, bidat üzere ibadet etmenden daha hayırlıdır.' [2]

Bidatlerin, sahibine dünyevi ve uhrevi zararları vardır. Geçen sayfalarda bunlardan birini gördük. Amelî olarak Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetini zikir konusunda çiğneyenler, daha sonra Haricilerin saflarına katıldılar.

Yunan filozoflarının kitapları terceme edildiğinde, uyarılara kulak asmayıp bu kitaplarla iştigal edenler; ahir ömürlerini şek, şüphe ve şaşkınlıkla geçirdiler. Bi-

1. Dârimi, 217
2. El-İbane

datler İsa *(as.)* ümmetini ne hâle getirdi... Fasık ve facir ümmet olmaları; onların ruhbanlık uydurup, oradan *'İsa, Allah'ın oğludur!'* inancına varmalarından elbette daha hayırlı olacaktı. Çünkü bidatler İslami bir toplum meydana getirmez. Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği, insanların ve babalarının isimlendirmesinden ibaret bir toplum oluşturulabilir ancak. Bidatler, toplumun İslam'la bağını da korumaz. Her geçen gün İslam'dan uzaklaşan ve bu durumlarını dinle izah eden topluluklar oluştururlar.

Evet, diyebiliriz ki; bidatleri izale edip sünnetleri ihya etmek isteyenler, ilk olarak bidatleri ortaya çıkaran sebepleri sorgulamalı ve bu sebepleri kaldırmak için çabalamalıdırlar.

Rabbim bizleri sünnet üzere olan, bidatlerden uzak duran topluluk eylesin.

Bidatin Zararları

Allah'ın yasakladığı her şeyde, kulların dini ve dünyası için zararlar olduğu ve yasakların, bu zararları kullardan defetmek için va'z edildiğini biliyoruz. Bidat de kişinin dini ve dünyasına, topluma ve ferde birtakım zararlar verdiğinden dinimiz şiddetle sakındırmış, bidate ve ehline tavır alınmasını istemiştir. Şeriatın nas kılması ve İslam ulemasının istinbatıyla, bidatin zararları şu şekilde zikredilebilir:

a. Bidat Sahibinin Ameli Allah Katında Reddedilir

Bidatçi, ister itikadi isterse amelî olsun dinde uydurduğu bidatle Allah'a daha fazla yakınlaşmayı murat eder. Allah *(cc)* ise onu, kastının zıddıyla cezalandırır; amelini kabul etmez ve onu kendi mukaddes zatından ve rızasından uzaklaştırır.

Allah Rasûlü *(sav)* hadisinde şöyle buyurdu:

"Kimin yaptığı amel, bizim yolumuz üzere (meşru kıldığımız ve yaptığımız şekilde) olmazsa onun ameli reddedilir." [1]

"Kim dinimizde olmayan bir yenilik çıkarırsa, o amel reddedilir." [2]

Bu hadislerde, dinde olmayan yenilik iki kısma ayrılmıştır. Biri dinde aslı olmayan, sonradan ortaya çıkan yenilikler; diğeri ise aslı İslam'da olup, Allah Rasûlü'nün uygulama şekline aykırı olan yenilikler...

İki hadis dikkatle okunursa, Allah Rasûlü *(sav)* her ikisini de aynı kategoriye sokmuş ve reddetmiştir.

"...Kim Rabbiyle karşılaşacağı günde, ecir almayı umuyorsa, salih amel işlesin, Rabbine ibadetinde hiçbir şeyi şirk/ortak koşmasın..." [3]

'..."Salih amel yapsın!" O, şeriata muvafık olan ameldir. "Hiçbir şeyi şirk koşmasın!" Yani sadece Allah'ın rızası kastedilerek amel işlesin. Bu iki şart, amelin kabulü için gereklidir. Mutlaka amelin ihlaslı ve Rasûl'ün şeriatına uygun olması gerekir.' [4]

Bidatin sair zararları görmezlikten gelinse ve sadece bu zararına dikkat edilse dahi, bidatlerin yersizliği ve sahibine verdiği zararın büyüklüğü anlaşılır. Bidat, kişinin ebedî hayatını ve uhrevi saadetini bulandıran, insanı iki hayattan en hayırlısı olan ahiret hayatının güzelliklerinden mahrum eden bir beladır.

b. Bidat, Sahibini Lanetliler Sınıfına Dahil Eder

Rabbimizin en yüce olan ve kullarının ihitiyaç duyduğu sıfatı, şüphesiz O'nun rahmetidir. Lanet ise kişinin rahmetten uzaklaştırılması ve ondan mahrum olması-

1. Müslim, 17-18
2. Müslim, 17-18
3. 18/Kehf, 110
4. İbni Kesir, 18/Kehf, 110 tefsiri

dır. Bidatçi, âlemlere rahmet olarak gelen Rasûlullah'ın *(sav)* diliyle lanetlenmiştir:

"Medine, Allah tarafından haram kılınmıştır. Kim orada bir bidat çıkarırsa Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti onun üzerine olsun. Allah ondan hiçbir yaptığını kabul etmesin/etmeyecektir." [1]

c. Bidatçi Kıyamet Günü Havuzun Başından Döndürülecektir

"Kıyamet gününde havuz başında sizden yanıma gelenleri bekleyeceğim. Ancak bazı kimseler bana gelmekten alıkonulacaktır. Ben: 'Ey Rabbim! Bunlar bendendir, benim ümmetimdendir' diyececeğim. Bana şöyle denecek: 'Onların senden sonra neler yaptıklarını biliyor musun/senden sonra ne yenilikler çıkardıklarını biliyor musun?' Ben de derim: 'Yazıklar olsun benden sonra değiştirenlere.' " [2]

Bidatçiler, sonradan yenilik çıkaran, bulduğuyla yetinmeyip değiştirenler havuza kadar başlarına gelecek olanın farkında değillerdir. Havuzun başında, Allah Rasûlü'yle karşılaştıklarında hakikati öğreneceklerdir. *'Cezalar, amelin cinsindendir.'* Onlar ittibayla emrolundukları Nebi'nin *(sav)* sünnetine ittiba etmemiş, dinde bidatler/yenilikler çıkarmışlardır. Allah Rasûlü'yle karşılaşma anında da bu amellerinin cezasıyla karşılaşacaklardır.

Sabahlara kadar *'ümmetim, ümmetim'* diyerek ağlayan, kendisine verilen icabet hakkı saklı duayı, ümmeti için kıyamete erteleyen Nebi *(sav)*, bu insanlara acımayacak ve: *'Yazıklar olsun benden sonra değiştirenlere!'* diyerek tepkisini belli edecektir.

Her bidatçi, bu tehdite muhataptır. Birilerinin, değişikliklerin bazısına hasene diyerek insanları aldatması, kişiyi diniyle kumar oynamaya itmemelidir. Neredeyse

1. Buhari, 1734; Müslim, 2429.
2. Buhari, 6212; Müslim, 2290.

bütün naslarda lafızların umumi olduğunu ve her bidatçiyi ayrım yapmaksızın kapsadığını görüyoruz. Yukarıda zikrettiğimiz hadisin bazı lafızlarında: *"Ashabımdan bazıları"* demiştir Rasûl. Yani yenilik çıkaran, bulduğuyla yetinmeyen, Allah Rasûlü'nü görme şerefine nail olan sahabe dahi olsa, bu akıbetten müstesna değildir. Her kişinin bu noktayı baz alarak sünnete bağlılığını ve bidatlerle arasındaki mesafeyi gözden geçirmesi gerekir.

d. Her Bidat Bir Sünneti Öldürür

"Dinde bidat çıkaran hiçbir kavim yoktur ki; mutlaka Allah, onlardan benzer bir sünneti çekip almasın." [1]

İbni Abbas *(r.anh)* şöyle der:

"İnsanların bidat çıkardıkları her yıl, mutlaka bir sünnet ölür. Böylece bidatler canlanır, sünnetler yok olur."

Buna misal olarak namazlardan sonra yapılan sesli tesbihatı verebiliriz. Allah Rasûlü *(sav)* namazdan sonra ashabıyla beraber toplu ve sesli tesbihat yapmaz, herkes zikirlerini münferit yapardı. Daha sonra bu sünnet değiştirildi ve toplu yapılan sesli tesbihat, uygulamaya kondu. Bu bidat; namazların en önemli sünnetlerinden olan, *'vakit namazlarına bağlı nafile namazları evde kılma'* sünnetini öldürdü. Şöyle ki; Allah Rasûlü farz namazların dışında kılınan namazların, evde kılınmasını ister ve fiilî olarak da böyle uygulardı.

"Farz namazlar dışında, kişinin kıldığı en faziletli namaz, evinde kıldığı namazdır." [2]

Tesbihat için mescitte kalan insanlar, bu sünneti terk etmiş, namazlarının tümünü mescitte kılar olmuşlardır.

---

1. Bu lafzı İmam Ahmed, Müsned'inde (4/105), Allah Rasûlü'nün hadisi olarak rivayet etmiştir. Aynı söz, tabiin ve selefe ait sözler olarak da nakledilmiştir. Hassan bin Sabit ve Ömer bin Abdulaziz gibi kimselere ait sözler olarak da nakledilmiştir. Racih olan; sözün hadis değil de, selefe ait bir söz olmasıdır.
2. Buhari, 698; Müslim, 781.

Bunun bir misali de kabirler ve mescidlerin yapım ve tezyinidir. Bu iki mekân, insanı belli bir süreliğine de olsa dünyanın cazibesinden kurtarıp, asıl yurdunu ona hatırlatan mekânlardır. Kabirlerin ve mescidlerin süslenmesinin yasaklanması, bu hikmete mebnidir.

Bundan ötürü; kabirlerin bir karıştan fazla yükseltilmesi, üzerine isim yazılması, kireçlenip belirginleştirilmesi ve üzerine kandil asılması yasaklanmıştır.

Cabir *(r.anh)* Allah Rasûlü'nden *(sav)* rivayet ediyor:

"O, kabirlerin kireçlenmesini, üzerine oturulmasını ve üzerine bina yapılmasını yasakladı." [1]

Mescidlerin sade olması teşvik edilmiş, onu süslemenin ve süsüyle övünmenin kıyametten önce vuku bulacak münkerattan olduğu haber verilmiştir.

"İnsanlar mescidlerin süsü konusunda övünmede yarışmadıkça, kıyamet kopmaz." [2]

"Ben mescidleri süslemekle emrolunmadım." [3]

Bu konuda insanların Rasûl'ün sünnetinden yüz çevirmesi, böylesi hayırlı bir sünnetin -bu mekânlarda ahireti hatırlamanın- ölmesine neden olmuş, neredeyse bu mekânların süsü ve ihtişamı insana daha fazla dünyayı hatırlatır olmuştur.

Bunun bir misali de ölülere Fatiha okuma bidatinin, bu konuda varid olan sünneti öldürmesidir.

Aişe annemiz, Allah Rasûlü'nün kabir ziyareti yapanlara şu duayı öğrettiğini nakletmiştir:

---

1. Müslim, 970
2. Ebu Davud, 449; İbni Mace, 739.
3. Ebu Davud, 448

"Es selamu aleykum ey bu diyarın ehli! Allah'ın izniyle bir gün biz de sizlere katılacağız. Sizler için ve kendim için Allah'tan afiyet talep ediyorum." [1]

Bugün Fatiha okumak, o denli yaygınlaşmıştır ki; insanların çoğu bu sünnetten haberdar dahi değildir.

e. Bidatçi Tevbeye Muvaffak Olmaz

Allah Rasûlü'nden *(sav)* şu hadis nakledilmiştir:

"Allah bidatçiyi tevbeden menetmiştir." [2]

Bu hadisten ne kastedildiği hususunda, ilim ehlinden farklı görüşler varid olmuştur.

Bir grup âlim, hadisin zahirini alarak: *'Bidat ehli tevbe etmek istese dahi Allah, onlarla tevbe arasına perde koyar.'* demişlerdir. Yani bidatinden tevbe etmeye muvaffak olamaz ve bu hâl üzere ölür.

Bu tefsirlerini delillendirirken şu esaslara dayanırlar:

Bidat, kalpleri ifsat eden şüpheler babındandır. Kur'an, bu ve benzeri durumları *'Kalp hastalığı', 'Kalbin eğrilmesi'* olarak isimlendirir. Ve bu hâlin sürekli artarak devam edeceğini, sahibinin bu hâl üzere can vereceğini söyler.

"Onların kalplerinde hastalık vardır. Allah da onların kalp hastalıklarını arttırmıştır." [3]

"Onlar eğrilince, Allah da onların kalplerini eğriltti. Muhakkak Allah, fasık kavmi hidayet etmez." [4]

Allah Rasûlü *(sav)* bidat taifelerinden Haricileri, ümmetine tanıtırken bu noktaya dikkat çekmiştir:

1. Müslim, 974-975
2. Es-Sunne, 21; Tergib 1/59 hasen isnadla.
3. 2/Bakara, 10
4. 61/Saff, 5

"...Onlar Kur'an'ı okurlar da boğazlarından aşağıya inmez. Okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar, bir daha da ona dönemezler..." [1]

Seleften de bu ayetlerin ve hadisin içeriğini destekleyen ve bidatçilerin her geçen gün daha kötüye gideceğini, tevbeye muvaffak olamayacaklarını bildiren sözler varid olmuştur.

Ali'den *(r.anh)* şu söz nakledilmiştir:

"Bidatçi bidatini terk edemez, ancak ondan daha şerli bir bidate geçer" [2]

Hasan-ı Basri'den *(r.h)* buna benzer şu söz aktarılmıştır:

"Allah bidat sahibinin tevbe etmesini kabul etmez." [3]

Bazı âlimler de tevbe eden herkesin tevbesinin kabul olacağını söylemiş; kâfirin dahi tevbe ettiği takdirde Allah'ın affına mazhar olduğuna delalet eden nasların varlığını delil alarak bu hadisi farklı yorumlamışlardır.

"Mağrib cihetinde bir kapı vardır. Bu kapının genişliği -veya bunun genişliği binekli bir kimsenin yürüyüşüyle- kırk veya yetmiş senedir. Allah o kapıyı arz ve semaları yarattığı gün yarattı. İşte bu kapı, güneş batıdan doğuncaya kadar tevbe için açıktır." [4]

İbni Ömer *(r.anh)* anlatıyor, Rasûlullah *(sav)* buyurdular ki:

"Son nefesini vermedikçe; Allah, kulun tevbesini kabul eder." [5]

Biliyoruz ki; müşrikler de dahil, Allah'a tevbe et-

---

1. Buhari, 4351; Müslim, 1064.
2. El-Bida ve'n Nehyu anha 55
3. Şerh-u İtikad Ehli Sunne, 285 nolu rivayet
4. Tirmizi, 3529
5. Tirmizi, 3551

mek isteyen herkes, bu kapsamdadır. Allah (cc) kendisine çocuk nispet eden, O'na şirk koşmak suretiyle hakaret edenleri dahi tevbeye davet etmiş ve bunun kapısını kıyamete kadar açık tutmuştur. Malumdur ki; tevbeye davet edilenlerin cürmü, bidatçinin cürmünden çok daha büyüktür. Öyleyse nasları bir arada değerlendirmeli ve ortaya bir sonuç konulmalıdır. *'Bu hadisi: 'Bidat sahibi, hak yol üzere olduğunu zannettiğinden; onun bu zannı, tevbe etmesine engeldir şeklinde anlamalıyız.' demişlerdir.'*

İbni Teymiyye (r.h) konuyu şöyle izah eder: *'...Bundan dolayı Süfyan-ı Sevri gibi seleften bir çok imam: 'Bidatler, şeytana masiyetten daha sevimlidir.' demişlerdir. Çünkü bidatlerden tevbe edilmez, masiyetlerden tevbe edilir. Onların 'Bidatlerden tevbe edilmez' sözlerinin anlamı şudur: Bidatçi, bidatini din edinmiştir ve kötü ameli, ona din adına süslü gösterilmiştir. Amelini güzel gören, elbette ondan tevbe etmeyecektir. Çünkü tevbenin ilk adımı, amelin kötü olduğuna inanmaktır. O amelini güzel gördükçe, ondan tevbe etmeyecek, bilakis ona devam edecektir...'* [1]

f. Bidat, İslam Ümmetini Böler

Allah katında en değerli şey tevhiddir. Tevhidden hemen sonraysa, Müslümanların birliği ve ayrılığa düşmemeleri gelir. Bundan dolayı peygamberlere, dinin ikamesi olan tevhidle beraber, onda ayrılığa düşmeme tavsiye edilmiştir.

"Dini dosdoğru tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh'a emrettiğini, sana vahyettiğini, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğini size de din kıldı. Fakat senin kendilerini çağırdığın şey (İslam dini), müşriklere ağır geldi. Allah, ona dilediğini seçer. İçtenlikle kendine yönelenleri de ona ulaştırır." [2]

Müslümanların; birliği sağlayacak esaslara önem verip, ayrılığa sebep olacak şeylerden kaçınmaları farzdır.

1. Fetava, 10/9
2. 42/Şûra, 13

Çünkü vacibin kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir.

Bidatin zararlarından biri de ümmetin bölünmesine neden oluşudur. Her heva sahibinin, hevasına uyarak dinde çıkardığı bidat, bir başkasına göre sapıklık sayılır. Bu da Müslümanların bölünme nedenidir.

Yine Allah *(cc)* yolun tek olduğunu, insanların belirlenmiş yol dışındaki yollara girmesiyle, dinde ayrılık yaşayacaklarını belirtmiştir.

"İşte bu, benim dosdoğru yolum. Artık ona uyun. Başka yollara uymayın. Yoksa o yollar, sizi parça parça edip O'nun yolundan ayırır. İşte size bunları Allah, sakınasınız diye emretti." [1]

Bugün ümmetin yaşamış olduğu bölünmüşlüğün sebeplerinden biri, taifelerin sonradan uydurdukları ve hakkında delil olmayan bidatlerdir. Her bidat, yeni bir yol; her yol ise ümmeti bölen bir tefrika vesilesidir.

Abdullah bin Mesud *(r.anh)* şöyle rivayet eder:

"Rasûlullah, yere dümdüz bir çizgi çizdi ve sonra şöyle dedi: 'İşte bu, Allah'ın dosdoğru olan yoludur.' Sonra o çizginin sağından ve solundan çizgiler çizdi ve şöyle dedi: 'İşte bunlar, sapık olan yollardır. Her yolda bir şeytan vardır. Bu yolda yürümeleri için, insanları çağırmaktadır.' Sonra elini, çizginin üzerine koydu ve şu ayeti okudu: 'İşte bu, benim dosdoğru yolum. Artık ona uyun. Başka yollara uymayın. Yoksa o yollar, sizi parça parça edip O'nun yolundan ayırır. İşte size bunları Allah sakınasınız diye emretti.' " [2]

Allah Rasûlü *(sav)*, her hutbesinin başında yolları ikiye ayırır ve en hayırlı yolun kendi yolu olduğunu, bunun dışında kalan ve sonradan çıkan yolların ise dalalet yolu olduğunu belirtirdi:

---

1. 6/En'am, 153
2. Ahmed, Nesai

"...Şüphesiz sözlerin en doğru olanı Allah'ın kelamıdır. Yolların en hayırlısı, Muhammed'in yoludur. İşlerin en şerlileri, sonradan ortaya çıkanlarıdır. Her yenilik bidat, her bidat sapıklıktır..." [1]

Buradan anlıyoruz ki; Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetinden olmayan her yol, yenilik kapsamındadır ve sapıklıktır. Bu yollar iyi niyetle ihdas edilmiş olsa da, insanları bölmekten ve onları müstakim olan yoldan uzaklaştırmaktan başka bir şeye hizmet etmez.

g. Her Bidat Daha Şerli Olanına Kapı Aralar

Bidat sahibi, başladığı noktada duramaz. Her geçen gün, bidati onu yeni bidatlere sevk eder. Vardığı nokta, başladığı noktadan çok daha şerlidir. Çünkü sünnet yolunun dışına çıkan insan, şeytanın ve hevanın esiridir. O ikisi neyi emretse onu yapacak, onların gösterdiği doğrultuda ilerleyecektir. İnsanlık tarihine baktığımızda küçük olarak görülen ve dinde olmayan yeniliklerin, sahiplerini helak eden şeylere döndüğünü görürüz.

Bazen amelî bidat, insanları itikadi bidatlere sevk eder.

İmam Dârimi, Sünen'in Mukaddime'sinde Amr bin Seleme'den *(r.anh)* şu rivayeti aktarır:

"Biz Abdullah bin Mesud'un kapısında sabah namazından önce oturuyorduk. Ebu Musa El-Eş'ari geldi. 'Ebu Abdurrahman (İbni Mesud) henüz çıkmadı mı?' diye sordu. Bizler: 'Hayır' dedik. Ebu Abdurrahman çıkınca hep beraber yanına gittik. Ebu Musa: 'Az önce mescitte bir şey gördüm. Daha önce hiç görmediğim bu şeyin hayırlı bir şey olmadığını düşünüyorum...' Sonra anlatmaya başladı: 'Mescidde halkalar hâlinde oturmuş, ellerinde taşlar olan ve başlarında bulunan birinin: 'Yüz defa tekbir getirin!' demesiyle tekbir getiren insanlar gördüm. Aynı usulle yüzer defa Kelime-i Tevhid'i söylüyor ve Allah'ı tesbih ediyorlar.' İbni Mesud: 'Onlara ne dedin?' dedi.

1. Müslim, 867

Ebu Musa: 'Sana danışmadan bir şey demedim,' diye karşılık verdi. 'Onlara iyiliklerini değil, kötülüklerini saymalarını emretseydin!' dedi ve mescide girdi. Biz de onunla beraber girdik. Halkalardan birinin yanına geldi ve dedi ki:

- Bu yaptığınız nedir?

- Ey Ebu Abdurrahman, zikirlerimizi saydığımız taşlardır.

- Kötülüklerinizi sayınız! Ben iyiliklerinizin zayi olmayacağını garanti ederim. Ey Muhammed ümmeti! Ne de çabuk helaka yöneldiniz. Allah Rasûlü'nün bedeni çürümeden, kullandığı kaplar kırılmadan ve ashabı henüz aranızdayken mi sapıtacaksınız? Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki, ya sizler Muhammed'in üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sizler sapıklık kapısını açmaktasınız!

- Vallahi, ey Ebu Abdurrahman, biz bu yaptığımızla hayrı elde etmekten başka bir şey kast etmedik.

- Hayrı amaçlayan nice insan, ona ulaşamaz. Allah Rasûlü, Kur'an okuyup da boğazlarından geçmeyecek (onu anlamayacak) insanlardan bahsetmişti. Zannım odur ki, onların çoğu sizdendir."

Kıssayı rivayet eden Amr bin Seleme *(r.anh)* şöyle demiştir:

"Bu halkada bulunanların çoğunu Nahrevan gününde Haricilerin safında, bize karşı savaşanlar arasında gördüm." dedi.

Ümmet arasında amelî bir bidat ortaya çıkıyor. Bu bidat, sahiplerini zamanla akidevi bir bidate sürüklüyor. İbadetle ilgili bir meselede sünnetten sapanlar, ümmeti bin dört yüz yıldır meşgul eden bir bidatin pençesine düşürüyorlar.

Günümüzde de durum farklı değildir. Amelî bidatleri önemsemeyip sükût edenler, bu durumun Allah'ın

yardımına engel olduğu gibi, sahiplerini itikadi bidatlere sevk ettiğini bilmiyor ya da bilmek istemiyorlar.

Bazı yeniliklere amelî olarak bakıp, onları küçümseme gafletine düşülmemelidir. Çünkü dinin kâmil olduğu ve yenilik kabul etmeyeceği ilkesi bir defa çiğnendi mi, bunun dinin her alanına sıçrayacağı, sahibini amelî olarak savurduğu gibi itikadi olarak da savurabileceği düşünülmelidir. Rabbimizin Kur'an'da müteaddid defalar *"...Şeytanın adımlarına uymayın..."* buyruğu, bu ve benzeri durumlara dikkat çekmek içindir. Amelî bidatler, şeytanın insanları itikadi bidatlere götürmek için ilk adımıdır.

Bazen de bidatler, insanı şirke götürür. Nuh'un *(as.)* kavmi, buna en güzel örnektir:

"Sakın ilahlarınızı bırakmayın. Vedd'den, Suva'dan, Yeğus'dan, Yeuk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin' dediler." [1]

Bu ayetin tefsirinde İbni Abbas *(r.anh)* ve seleften bazıları, Nuh'un *(as.)* kavminde şirkin nasıl yaygınlaştığını anlatmışlardır.

"Bu isimler, esasen Nuh kavminden bazı salih adamların isimleridir. Bu iyi kimseler, vefat ettikleri zaman, şeytan onların mensup oldukları kavimlerine: 'Bunların adlarına birtakım putlar dikin ve onlara bu adamların isimlerini verin' diye vahyetmiştir. Onlar da putları dikmişler ve bunlara o iyi kimselerin adlarını vermişlerdir. Bu heykellere ilk zamanlarda ibadet edilmemiştir. Nihayet bunları dikmiş olan nesil vefat ettiği ve bunlarla ilgili bilgiler unutulduğu zaman, cehaletle bunlara tapılmıştır." [2]

Başka bir rivayette şöyle geçer:

"...Bunlar, salih insanların isimleriydi. Vefat ettiklerinde bunlara tabi olanlar dediler ki: 'Biz bunların resimlerini ya-

1. 71/Nuh, 23
2. Buhari

parsak, onları gördüğümüzde Allah'ı hatırlar, ibadetleri daha bir şevkle yaparız.' Resimlerini yaptılar. Bu nesil ölüp yeni bir nesil gelince şeytan onlara yaklaştı ve: 'Atalarınız bunlara ibadet ediyor ve onlarla yağmur talebinde bulunuyorlardı' dedi. Böylece bu putlara ibadet edildi." [1]

Salihlerin resimlerini çizmek, onları hatırlatsın diye onlara türbe yapmak peygamberlerin mirasında yoktur. Ne hayatlarında böyle bir şeye yeltenmiş ne de sözlü olarak insanlara bunu tavsiye etmişlerdir. İyi niyetlerle ihdas edilen bidatler, zaman içerisinde nesillerin Allah'tan *(cc)* başkasına ibadet etmesine neden olmuştur. Benzeri bir durumu Allah Rasûlü *(sav)*, Yahudi ve Hristiyanlar için de kullanmıştır.

"Ümmü Habibe ve Ümmü Seleme, Nebi'ye, Habeşistan'da gördükleri bir kiliseden ve içindeki resimlerden söz ederler. Bunun üzerine Nebi şöyle buyurur: 'Onlar, aralarında salih bir kimse öldüğünde, kabri üzerine bir mescid inşa eder ve içine o (gördüğünüz) suretleri resmederler. Onlar, Allah katında yaratılmışların en şerlileridir.' " [2]

Abdullah bin Mesud *(r.anh)* bu konuda bizleri, şu değerli nasihatle uyarmaktadır:

"İnsanların sonradan çıkardıkları yeniliklerden sakının. Muhakkak ki din, kalplerden bir kerede silinip gitmez. Fakat şeytan, insanların kalbinden iman çıksın diye bidatler ihdas eder. İnsanların, kendilerine farz kılınanları terk edip Rabbleri hakkında konuşmaları yakındır. Kim o zamana kavuşursa kaçsın. 'Nereye?' diye soruldu. 'Nereye değil, kalbiyle ve diliyle kaçsın, bidat ehlinden kimseyle oturmasın.' diye cevap verdi." [3]

Asrımızın şirki ve putu olan demokrasi de bidat bir din olarak, kendini İslam'a nispet edenlerin hayatına bir defada girmemiştir. İslam'ın yönetim anlayışını tartışanlar, halifenin yetki sınırlarını *'İstibdat'* olarak isim-

1. Taberi Tefsiri, Muhammed bin Kays'tan.
2. Buhari, 1341; Müslim, 528.
3. El-Hucce, 312

lendirenlere içinde yaşadığımız vakıa gösterilse ve *'Şu an konuştuklarınızın elli yıl sonra varacağı netice budur'* [1] denilse, konuşmamaya yemin eder, kalan ömürlerini tevbeyle geçirirlerdi.

Buradan anlıyoruz ki;

İslam'a uygun olmayan ve sonradan ortaya çıkan her tartışma, amel ve düşünce/itikad; daha şerlisini içinde barındırır. İlk adımı atılan şerrin varacağı noktayı kimse hesap edemez. Çünkü her başlangıç, şeytanın ilk adımına ittibadır ve şeytani bir yola girişin ilk merhalesidir. Şeytani olan bir yoldan, İslami ve Rahmani bir sonuç elde edilemez.

h. Bidatler, İslam'ın Pak Suretini Bozar

İslam, fıtrat dinidir. Onu hakkıyla düşünen ve fıtratı bozulmamış her kişi, insanlığın kurtuluş reçetesinin bu dinde olduğunu bilir. Allah'a hamd olsun ki; İslam dini, bugün dünya gündemindedir. Özellikle küresel şer odaklarının İslam beldelerini işgalleri ve bu işgallere cevap olarak başlayan İslami direniş, dünyanın İslam'ı konuşmasını sağlamıştır. 11 Eylül hadisesinden sonra, dünya dillerine çevrilmiş Kur'an meallerinin stoklarda tükendiğini; yayıncıların, çoğu zaman meal taleplerine cevap veremediklerini biliyoruz.

İslam'a yönelen ve onu araştıran bireyler, her zaman onu asli kaynağından araştırmıyorlar. Ya da asli kaynakta yazanla yetinmiyor, ona mensup olduğunu iddia eden insanların hayatlarına da bakıyorlar. Özellikle Batı'da her geçen gün bir yenisi çıkan ve hızla yayılan mistik tarikatlarla karşılaşıyorlar. İslam diye onların ve şeyhlerinin uydurduğu, Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği birtakım manzaralara şahit oluyorlar. Allah'ı *(cc)*

1. M. Akif Ersoy da dahil bir çok din adamı ve aydın, Osmanlı'yı eleştirmiş, bu eleştirileriyle ittihad ve terakki cephesinin elini güçlendirmiştir. Yeni Türkiye kurulduğunda pişman olmuşlar ancak iş işten geçmiştir.

anmak diye kendini şişleyen, kula kulluğa hayır diyerek girilen bir dinde şeyhlere kulluk edildiği, El-Hayy ve El-Kayyum olan Allah'a değil de bez parçasına, toprak, taş ve ölülere tevekkül edilen bir din buluyorlar.

Aklını ilah edinen ve yüzyıldır bunalım yaşayan bir Avrupalı, bazen de modernistlerle karşılaşıyor. Avrupa'nın yaşadığı sorunların asli sebebinden kaçarken, İslam'ın da insanları buna davet ettiğini, aslında insanların Allah'a değil, Allah'ın yarattığı akla göre hüküm vermek zorunda olduğunu(!) iddia ettiklerini görüyor.

Bu ve benzeri, ismi İslam olup da sonradan eklenen akidevi ve amelî bidatlerle, İslam'dan hiçbir eser taşımayan akımlar; İslam'ın pak çehresini kirletiyor, ona yönelmek isteyen insanların, onu tanımasına engel oluyor.

Fazla uzaklara gitmeye gerek yok. Bugün biz davetçilerin, insanları İslam'a davet ederken karşılaştığı en büyük zorluk da bu değil midir? Başkalarının uydurduğu ve dinden olmadığı hâlde, uygulana uygulana dinden zannedilen yanlışları izah etmekten veya ondan kaynaklı şüphelere cevap vermekten, pak İslam'ı anlatamıyoruz! Avamın zihni, uydurulmuş din ile o denli kirlenmiştir ki; saf ve halis tevhidi, İslam dışı yeni bir din olarak algılıyor ve cephe alıyor. Elbette bu, biz davetçileri hikmetten uzaklaştırmamalı, halis dini anlatmamıza engel olmamalıdır. Ancak amelî ve itikadi bidatlerin zamanla insanları ne hâle getirdiği konusunda da bu durum, bizde bidatlere karşı hassasiyet oluşturmalıdır.

Bidat Hakkında Varid Olan Şüphelerin Giderilmesi

Şurası bir gerçektir ki; kendini İslam'a nispet edenlerin büyük çoğunluğu, amelî alanda birtakım bidatlerle Allah'a yaklaşmakta ve buna bidat-ı hasene diyerek

Allah Rasûlü'nün *(sav)* tehditlerinden uzak olduklarını düşünmektedirler. Allah Rasûlü muhkem hadislerinde: *"Tüm bidatler sapıklıktır"* demesine rağmen; onlar bidatlerin ikiye ayrıldığını, bir kısmının seyyie (kötü), bir kısmının da hasene (iyi) olduğunu iddia etmekteler. Onların düşüncesine göre, hadislerde uyarılan ve ateşte olduğu söylenen, bidat-ı seyyiedir. Bidat-ı haseneye gelince, onda bir sakınca yoktur. Hatta onunla amel eden, ecir alır. İlerleyen bölümlerde de görüleceği gibi, bu ayrıma inananların hiçbiri, bugüne kadar sıhhatli bir kaide ortaya koyamamış, birbiriyle çelişen açıklamalarda bulunmuş, birinin bidat-ı hasene dediğine bir diğeri bidat-ı seyyie demiştir. Oysa Allah Rasûlü'nün *(sav)* sapıklık ve ateşle tehdit ettiği bir meselede insanlara cevaz verenlerin, en azından bidat-ı hasene ile seyyieyi ayıracak bir kaide ortaya koymaları gerekirdi.

Bu ayrıma inananlar, ortaya ayrım için sıhhatli bir kaide koyamayınca, bazı müteşabih delillere dayanarak, görüşlerini delillendirmeye çalışmışlardır. Ancak bu deliller dikkatle incelendiğinde; konuyla ilgisiz oldukları, bir kısmının lehte değil aleyhte olduğu, en önemlisi de bidat hakkında varid olan muhkem nasların karşısında müteşabih delillerle istidlal olduğu görülecektir.

Bidat-ı hasene yanılgısına kapılanların şüphelerine değinmeye başlayalım:

1. Şüphe: Cerir bin Abdullah'ın *(r.anh)* Hadisinin Yanlış Yorumlanması

"Kim İslam'da iyi bir çığır açarsa açtığı çığırın ecri ve kendisinden sonra, onunla (o çığırla) amel edenlerin ecirleri, sevaplarından hiçbir şey eksilmeden ona aittir. Kim de İslam'da kötü bir çığır açarsa, açtığı çığırın günahı ve kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahları, günahlarından bir şey eksilmeden ona aittir." [1]

1. Müslim, 1017

Bu hadise dayanarak dediler ki: *'İslam'da yapılan ameller iki kısımdır. Bu, güzel bir sünnet olursa kişi ondan ecrini alır ve onunla amel edenler de ecir alırlar. Açtığı çığır, yaptığı sünnet kötü olanlar ise bundan günah kazanırlar. Öyleyse her yenilik bidat olsa da, biz onun iyi ve kötü oluşuna bakarız; iyi olanları, bidatleri yeren hadisler kapsamında değerlendirmeyiz.'*

Şüphenin cevabı

Bidat ehlinin ortak vasıflarından biri, nasları Bektaşî usulüyle değerlendirmeleridir. Başını, sonunu veya nassın anlaşılmasında hayati değere sahip kısımlarını atarak nasları ele alırlar. Bu hadis-i şerif bütünüyle ele alındığında, konuyla hiçbir alakasının olmadığı görülecektir. Bidat taifelerinin yukarıdaki kısmıyla ele aldığı hadisin tamamını veriyorum:

"Biz, Rasûlullah'ın huzurunda bulunuyorduk. Elbiselerinden fakir oldukları anlaşılan, Mudar kabilesinden birileri huzura girdiler. Onlarda gördüğü fakirlikten dolayı Rasûlullah'ın yüzü değişiverdi. Rasûlullah öğle namazı kıldırdı. Bir müddet sonra (oradakilere) şöyle dedi:

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan da yine onun zevcesini var eden, ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi ile (adını anarak) birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını kesmek)ten sakının. Çünkü Allah, mutlaka üzerinize tam bir gözetleyicidir." [1] *(ayeti ile) "Ey iman edenler! Allah'tan korkun! herkes yarın için bugün ne gönderdiğine baksın. Allah'tan korkun çünkü Allah, ne yaparsanız hakkıyla haberdardır."* [2] *(ayetini okudu sonra) 'Her kişi dinarından, dirheminden, giyeceğinden, buğdayından, kuru hurmasından hatta bir hurmanın yarısından tasadduk etsin.'*

Derken ensardan bir adam büyük bir torba getirdi. Ağırlığından neredeyse onu kaldıramıyordu. Halk (Mudarlılar) birbiri peşine sıraya girmişti. Nihayet, yiyecek ve giyecekten iki

1. 4/Nisa, 1
2. 59/Haşr, 18

yığın gördüm. Sonunda gördüm ki, Rasûlullah'ın yüzü, altın suyu ile kaplanmış bir maden gibi parlıyor. Derken Rasûlullah şöyle buyurdu:

'Kim İslam'da iyi bir çığır açarsa, açtığı çığırın ecri ve kendisinden sonra, onunla (o çığırla) amel edenlerin ecirleri, sevaplarından hiçbir şey eksilmeden ona aittir. Kim de İslam'da kötü bir çığır açarsa, açtığı çığırın günahı ve kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahları, günahlarından bir şey eksilmeden ona aittir.' "

Hadise bütünüyle bakıldığında ne kast edildiği çok açıktır. Burada Allah Rasûlü *(sav)*, sadaka vermek suretiyle Müslümanlara örnek olan bir sahabenin davranışını takdir ediyor. Ve ümmetine şunu öğretiyor: İslam'ın meşru kabul ettiği bir ameli yaparak başkalarına örnek olan, onun davranışıyla insanların salih amele yöneldiği insanlar, hem kendi ecirlerini hem de onu örnek alanların ecirlerinden alırlar. Yani mesele yenilik çıkarmak değil, İslam'da var olan bir ameli yaparken öncü olma meselesidir.

Zaten hadisin kendisi de bu manaya delalet etmektedir. Çünkü; *"...Kim İslam'da bir çığır açarsa..."* denmiştir. Bidatler İslam'dan değil, sapıklıktandır. Hadisin içindeki bu lafız, hadisle kast edilenin İslam'da var olan meşru ameller olduğunu göstermektedir.

Bir başka mesele, hadisin tamamının incelenmesidir. Allah Rasûlü *(sav)* insanların açtığı çığırı iki kısma ayırmış ve kötü çığır açanları zemmetmiştir! Kişinin açtığı çığırın iyi veya kötü olduğuna kim karar verecektir? İnsanların kendileri mi, Allah'ın şeriatı mı? Birçok amel, insanın yanında iyi olmasına rağmen, şeriat onu zemmetmiş ve kabul etmemiştir. Bu konuda üç sahabenin kıssası meşhurdur:

"Üç sahabe, Allah Rasûlü'nün ibadetlerini sormak için onun evine geldiler. Kendilerine onun ibadetlerinden haber verilince, içlerinden biri: 'Vallahi geceleri hiç uyumayacak, na-

maz kılacağım', diğeri: 'Her gün oruç tutacağım', üçüncüsü: 'Kadınlarla evlenmeyeceğim' dedi. Allah Rasûlü, bu durumu haber alınca onları çağırdı. Ve şöyle dedi: 'Şüphesiz ben uyur ve gece namaz kılarım. Bazen oruç tutar, bazen de iftar ederim. Kadınlarla evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.' " [1]

Bu sahabelerin niyeti, Allah'a daha fazla yaklaşmak ve O'na hakkıyla kulluk edebilmekti. Yukarıdaki şüpheyle istidlal edenlere göre, Allah Rasûlü *(sav)* bu sahabeleri övmeli, güzel bir çığır açtıkları gerekçesiyle onlara sahip çıkmalıydı. Ancak sadaka örneğinde övücü sözler söyleyen Allah Rasûlü, burada kızıyor ve onları tehdit ediyor. Gerekçe ise, yaptıkları salih amellerin ölçüsünde onun sünnetine muhalefet etmeleridir. Amelin aslında sünnete uymasına rağmen ölçüsünde sünnet dışına çıkan, bu uyarıya muhatap oluyorsa; amelin aslını kendinden uyduran insanın hâli nice olur?

Öyleyse; neyin güzel neyin de kötü bir çığır olacağına karar veren, şeriatın kaideleri olmalıdır. Bu, insanların hevalarına bırakıldığında, dünyalarını ve ahiretlerini ifsat edecek yanlış kararlar vereceklerdir.

2. Şüphe: Ömer'in *(r.anh)*: *'Bu ne güzel bir bidattir'* Sözünün Yanlış Değerlendirilmesi

Abdurrahman bin Abdu'l Kari anlatıyor:

"Bir Ramazan gecesinde Ömer ile beraber mescide girdim. İnsanlar gruplara ayrılmıştı. Kimi tek başına namaz kılıyor, kimiyse topluluk hâlinde namaz kılıyordu. Ömer, bu manzara karşısında: 'Ben bunları tek bir imamın arkasına toplamanın daha iyi olacağı kanaatindeyim.' dedi. Onları Ubeyy bin Kab imamlığında tek cemaat hâline getirdi. Sonra başka bir gece onunla mescide gittim. İnsanların tek imam arkasında toplu olarak namaz kıldığını görünce: 'Ne güzel bir bidat' dedi." [2]

İddia odur ki; *'Ömer (r.anh) bidati iki kısma ayırmış ve bir*

---

1. Buhari, 5063; Müslim, 1401.
2. Buhari, 2010

kısmına güzel demiştir. Bunu da sahabenin huzurunda ve onlara yaptırdığı bir amele binaen söylemiştir. Şayet bidatin her türlüsü kötü olsa; sahabeden bazılarının buna itiraz etmesi gerekirdi. Anlıyoruz ki; bidatin güzel olanı, tehdit hadislerine dahil değildir.'

Şüphenin cevabı

İlk olarak sahabenin bu fiili sünnete aykırı değildi. Çünkü Allah Rasûlü *(sav)* teravih namazını ashabına cemaatle kıldırmış, cemaatin sayısı çoğalınca da bu uygulamayı terk etmiştir. Bu terk, mutlak bir terk değil, hikmete binaen yapılmış bir terktir. Şimdi ilgili rivayetleri inceleyelim:

Aişe annemiz *(r.anha)* anlatıyor:

"Allah Rasûlü bir gece namaz kıldı, insanlar da onun namazına uyarak namaz kıldılar. Bir gün sonra yine namaz kıldı, insanlar çoğaldılar. Üçüncü ve dördüncü gün de toplanınca Allah Rasûlü namaz için çıkmadı. Sabah olunca şöyle buyurdu: 'Sizin yaptığınızı gördüm. Sizinle namaz kılmak için çıkmama engel olan şey, onun size farz kılınmasından korkmamdır.' Bu, Ramazan'da yaşandı." [1]

Bu rivayetten anlıyoruz ki, teravih namazının tek bir imam arkasında cemaatle kılınması, Allah Rasûlü'nün *(sav)* sünnetlerindendir. Yani Ömer *(r.anh)* sünnet olmayan bir uygulamayı başlatmamış, bilakis sünnette olan ve belli bir hikmete binaen terk edilmiş bir uygulamayı canlandırmıştı. Bu hikmet de *'farz kılınma korkusu'* olarak belirtilmiştir. Bir şeyin farz kılınması, ancak Allah Rasûlü döneminde mümkündür. Onun vefatından sonra bu mümkün olmadığından, bu sünnetin terkinin hikmeti ortadan kalkmıştır. Ömer *(r.anh)* sünnetin aslına geri dönmüştür.

Bunun yanında bazı ilim adamları; bunun sünnet

1. Buhari, 1129; Müslim, 761.

kapsamında olduğunu değerlendirmiş ve Allah Rasûlü'nün, Hulefa-i Raşidin'in sünnetine uymayı emrettiğini belirtmiştir. Yani hilafet süreleri otuz yıl süren ve dört büyük halife diye meşhur sahabelerin uygulamaları, Allah Rasûlü'nün nassıyla sünnettir, bidat değildir.

"Sizden kim benden sonra yaşarsa, (dinde) çok ihtilaflar görecektir. Bu sebeple, benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş Raşid Halifelerimin sünnetine uyun. Azı dişlerinizle tutarcasına onlara sımsıkı sarılın. Dine sonradan sokulan şeylerden şiddetle sakının. Çünkü dine sokulan her yenilik bidat, her bidat ise dalalettir."

İmam Beğavi *(r.h)* *'Şerhu's Sunne'* adlı eserinde bu görüşü zikreder.[1]

Şayet Ömer'in *(r.anh)* bu uygulaması, sünnete aykırı değilse ve aslı sünnet olan bir uygulamayı ihya babındansa; neden bu uygulamaya *'bidat'* demiştir?

Bu sorunun cevabı, onların Arap olmasında gizlidir. İslam şeriatının kavramları, Arap lugatıyla belirlenmiştir. Şeriat, Arap lugatının kelimelerini almış; kimini olduğu gibi kullanmış, kiminde anlam daralmasına gitmiş, kimindeyse lugat anlamına ekleme yaparak anlamı genişletmiştir. Örneğin İslam, namaz ibadetini farz kıldığında, ismini Arap lugatından almıştır. Karşılığı *'salât'* olan bu ibadetin kelime anlamı, duadır. Bu kelimenin anlamını genişletmiş ve belli zamanlarda, belli fiil ve sözlerle ifa edilen; başlangıcı tekbir, sonu selam olan bir ibadet anlamı yüklemiştir. Bizler bugün, Arap şiirinde veya onların günlük konuşmalarında *'salât'* lafzını duyduğumuzda, her zaman bilinen anlamıyla namaz ibadetini kast ettiklerini söylemeyiz. Sonuçta kelimeyi kullanan Arap'tır ve onun lugavi anlamı olan dua anlamıyla da kullanmış olabilir.

1. Şerhu's Sunne, 4/119, No: 990

Bidat kavramı da böyledir. Bidatin Arap lugatında karşılığı olan kökü, *'geçmişte bir benzeri olmaksızın sonradan ortaya çıkan şey'* [1] için kullanılır. Bunun gibi her türlü yenilik için de, Araplar bu kelimeyi kullanırlar.

Şer'i anlamı ise bundan farklıdır. Her türlü yenilik için değil; sünnetin karşısında ortaya çıkan yenilikler için kullanılmıştır. Allah Rasûlü, hadislerinde sünnete ittibayı emrettikten sonra, bidatten sakınmayı zikretmiştir. Bu da bidatin, din alanında çıkarılan ve sünnetin zıttı şeyler olduğunu anlamamızı sağlar.

Öyleyse Ömer'in *(r.anh)* bu kelimeyi kullanımına dikkat etmeliyiz. Bunu şer'i anlamında mı kullanmıştır, lugavi anlamda mı? Bunun, şer'i anlamda olması mümkün değildir. Çünkü başlattığı uygulama, sünnetin zıttı değil, bilakis belli bir illetten dolayı uygulaması durdurulan bir sünnetin, illet ortadan kalktığı için tekrar uygulamaya konmasıdır.

Geriye Ömer'in *(r.anh)*, bu kelimeyi lugat anlamında kullandığı kalır. İslam âlimlerinin çoğu da bunu böyle izah etmişlerdir.

İbni Teymiyye *(r.h)* şöyle der: *'Ömer'in bu isimlendirmesi, şer'i değil lugavidir. Çünkü bidatin lugat anlamı, şer'i anlamından çok daha geniştir.'* [2]

Kitabın başka bir yerinde şöyle der: *'...Bu sözü, bidatin iyisinin olabileceğine delil alanlara, Ömer'in herhangi bir sözüyle sünnete muhalif olmayan bir konuda delil getirsek, derler ki: 'Sahabe sözü hüccet değildir.' Sünnete muhalif olmayan konuda dahi sahabe sözü hüccet değilse; nasıl olur da sünnete muhalif konularda sahabe sözünü hüccet kabul edebilirler. Kaldı ki burada bidat, şer'i anlamından ziyade, lugavi anlam-*

1. Lisanu'l Arab, 9/135.
2. İktida Sırati'l Müstakim, 1/65

da kullanılmıştır. Çünkü lugatte bidat; 'benzeri olmayan her yenilik' için kullanılır.' [1]

İbni Receb *(r.h), 'Camiu'l Ulum vel Hikem'* kitabında 28. hadis şerhinde bu ayrıma dikkat çeker: *'Selefin sözlerinde varid olan ve bidatleri güzel görmeye yönelik sözler, lugavi bidat anlamında olup şer'i anlamda kullanmamıştır. Ömer'in: 'Ne güzel bidattir' sözü de bu anlamdadır.'* [2]

İbni Kesir *(r.h)*, Bakara suresi 117. ayetin tefsirinde şöyle der: *'Gökleri ve yeri (bir örnek edinmeksizin) yaratandır. O, bir işin olmasına karar verirse, ona yalnızca 'ol' der, o da hemen oluverir.'*

Bidat, iki kısımdır. Bazen şer'i anlamda olur. Bu, Allah Rasûlü'nün hadisinde: *'Her yenilik, bidat; her bidat ise sapıklıktır'* şeklinde varid olan anlamdır. Bazen de lugavi anlamdadır. Bu da Ömer'in, insanları teravihte bir imam üzere topladığında: *'Ne güzel bidattir'* sözünde olduğu gibidir...[3]

Burada şöyle bir itirazda bulunulabilir: Bazı âlimler, Ömer'in bu sözünü farklı yorumlamışlardır. Bidatin iki kısım olduğunu söylemişlerdir. Bu konuyu müstakil bir bölüm olarak ele alıp cevaplamanın daha uygun olacağı kanaatindeyim.

3. Şüphe: İslam Tarihinde Bazı Alimlerin Bidati Kısımlara Ayırması ve Bir Kısmını *'Bidat-ı Hasene'* Olarak Kabul Etmesi

İslam tarihinde bazı ilim adamlarının, bidati kısımlara ayırdığı ve dinde çıkarılan bidatlerin bir kısmına hasene dediği veya farklı isimlerle isimlendirdiği bir gerçektir. Özellikle konuya dair rivayetleri şerh ederken Hafız İbni Hacer, İmam Nevevi, Suyuti *(r.h)* gibi âlimler,

1. İktida Sırati'l Müstakim, 2/95
2. 2/128
3. Tefsiru'l Kur'ani'l Azim, 1/277

bunların en meşhurlarındandır. Bu ayrımda genelde, İzz bin Abdusselam'ın (r.h) zikrettiği beşli taksimat aktarılır ve dayanak olarak gösterilir.

İzz bin Abdusselam, *'Kavaidu'l Ahkâm fi Mesalihi'l Enam'* kitabında bir bölüm açar ve *'bidat hakkında fasıl'* başlığı altında şunları söyler:

'Bidat, Allah Rasûlü döneminde alışılmayan ve bilinmeyen şeydir. Bu da beş kısma ayrılır. Vacip olan bidat, haram olan bidat, mendub olan bidat, mekruh olan bidat ve mubah olan bidattir. Bunları tanımanın yolu şeriatın kaidelerine arz etmektir. Şayet vacip olanın altına giriyorsa bu bidat, vacip bidat; haram olanın altına giriyorsa bu bidat, haram bidat olur.

Vacip olan bidatin misali, kendisiyle Allah'ın kelamının ve Rasûlü'nün sünnetinin anlaşıldığı nahiv ilminin öğrenilmesidir. Çünkü şeriatın korunması vaciptir. Korunabilmesi de ancak Kur'an ve Sünnet'in korunmasına bağlıdır. Bu da nahvin öğrenilmesiyle mümkündür. Vacibin kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir. İkinci misal, Kur'an ve Sünnet'ten garip lafızların (bilinmeyen kelimelerin) yazılmasıdır. Üçüncü misal, usulu'l fıkıh ilminin tasnif edilmesidir. Dördüncü misal, sahih ve zayıf rivayetlerin ayırılması için cerh ve ta'dil ilminin korunmasıdır.

Haram olan bidate misal; Kaderiyye, Cebriyye, Mürcie ve Mücessime mezheplerinin bidatleridir.

Mendub olan bidate örnek; okulların, kantarların ve nöbet kulübelerinin inşa edilmesi, Rasûl döneminde bilinmeyen her türlü iyilik, teravih namazı, tasavvufun ince meselelerinde konuşmaktır.

Mekruh olan bidatin misali, mescidleri süslemek, mushafları süslemek, lafızlar değişecek şekilde Kur'an'ı bozuk okumaktır. Sahih olan; bu, haram bidatler kısmındandır.

Mubah bidate misal ise; sabah ve ikindi namazlarından sonra musafaha, yiyecek, içecek, giyecek ve mesken hususunda lükse kaçmak zikredilebilir.' [1]

Şüphenin Cevabı

Bu hususu en iyi ele alan âlimlerden biri, El-İ'tisam kitabı müellifi İmam Şatıbi'dir *(r.h)*.[2] Yer yer imamdan alıntılar yapmakla beraber, bu şüpheye birkaç yönden cevap verilmesi daha uygun olacaktır:

Allah Rasûlü *(sav)*; *"Her bidat sapıklıktır."* dedikten sonra, şer'i hiçbir delil zikretmeden onun sözünü tahsis etmek caiz değildir. Allah Rasûlü din alanında, yani sünnetin karşısında var olan her türlü yeniliği, bu yergi kapsamında zikretmiş ve sapıklıkla hükmetmiştir. Herhangi bir kısmı bu genelin dışına çıkarmak, teknik anlamıyla tahsis, delil ister. Çünkü bütün ümmetin üzerinde ittifak ettiği husus şudur ki; umumiyet ifade eden bir lafızla gelen hükmün bazı kısımlarını çıkarmak, ancak delille mümkündür. Delil olmadığı müddetçe umum ifade eden nasla, umumu üzere amel etmek vaciptir. Âlimlerin sözleri, naslar karşısında hüccet olmadığı için nasları tahsis edemez.

Dinlerin bozulması, dinden olmayan şeylerin dine girmesiyle olmuştur. Öyleyse dini korumanın vacipliği, aynı zamanda dini bozan şeylerden kaçınmakla mümkündür. Bu anlamda vahiy, bize yeterli örnekler sunmuştur. Özellikle diğer dinlerin nasıl tahrif edildiği, adım adım anlatılmıştır. Daha ilginç olanıysa, ehli kitabın yaşadığı sürecin, bu ümmet için de geçerli olduğu ve adım adım onlara uyulacağı, Peygamber'imiz *(sav)* tarafından bildirilmiştir.[3]

1. 2/204
2. 1/253 ve sonrası.
3. "Siz, sizden öncekilere adım adım, karış karış, tabi olacaksınız. Hatta onlar kelerin deliğine girse, siz de gireceksiniz. Onlardan biri annesiyle zina etse siz de zina edeceksiniz. Sahabe: 'Ya Rasûlullah bunlar Yahudi ve Hristiyanlar mı?' diye sorar. Peygamberimiz:

Onların, kendi dinlerini tahrif edip Allah'ın gazabı ve lanetine uğrama süreçlerine baktığımızda, âlimlerine gerektiğinden fazla paye verdiklerini görürüz. Allah'ın haram saydığı bir şeye alimleri fetva verdiğinde, onlar kitabı sırtlarının arkasına atıp onların sözüne uyuyor; Allah'ın yasaklamadığı şeylerde âlimlerin yasaklamasını baz alıp, onu haram sayıyorlardı. Bu durum, Allah'ın katında şöyle isimlendirildi:

"Onlar, Allah'ı bırakıp bilginlerini ve rahiplerini rabler (ilahlar) edindiler ve Meryem oğlu Mesih'i de... Oysa onlar, tek olan bir ilaha ibadet etmekten başka bir şeyle emrolunmadılar. O'ndan başka ilah yoktur. O, bunların şirk koştukları şeylerden yücedir." [1]

Burada gayemiz, bu yapılanın ayette bildirilenle aynı olduğunu söylemek değil; âlimlerin Kitab'a ve Sünnet'e muhalif tavırlarına tutunmanın, dinin tahrif sürecindeki adımlardan bir adım olduğunu izah etmektir. Ve bu menhec bir ümmete girdi mi, nasıl sonlanacağı belli olmayan dinî musibet başlamış demektir.

Bu taksimatta verilen örnekler de taksimatın aslıyla çelişkilidir. İmam Şatıbi, bu hususta şunları söylemektedir:

"...Çünkü şayet bir şeyin vacipliğine, mendubluğuna veya mubahlığına dair şer'i bir delil varsa, buna bidat denilmez. O amel, emredilen veya serbest bırakılan amellerin geneline giren bir amel olmuş olur. Bunların hem bidat olduğunu söylemek, hem de vacip, mendub ve mubah olduklarına dair delillerin olduğunu söylemek, zıtları birleştirmek olur ki bu da mümkün değildir. Bidatlerin bazısına haram ve mekruh demek de böyledir..." [2]

'Başka kim olabilir ki?' buyurur."

1. 9/Tevbe, 31
2. İmam Karrafi *(r.h)*, hocası İzz b. Abdusselam'ın taksimatını El-Furuk adlı eserinde aktarmış, genişletmiş ve daha fazla izahat yaparak nakletmiştir. İmam Şatıbi, daha geniş tutması hasebiyle önce Karrafi'ye, daha sonra hocasına cevap vermiştir. Bu satırlar, onun Karrafi'ye verdiği cevaptandır.

Konuya dair verilen örneklerin, bidatle alakalı olmadığı, haklarında bir nassın olduğu ya da İslam'ın emrettiği şeylerin kendisiyle tamamlandığı ameller olduğu; bir kısmının dinî olmayıp tamamen dünyevi olduğu, bir kısmının da nasla yasaklananlar kapsamında olduğu görülecektir.[1] Öyleyse bu örneklerin, konuyla hiçbir alakası yoktur. Muhakkik âlimlerin de değindiği gibi, bu imamlar öncelikle bidati lugavi olarak ele almış ve her türlü yeniliği bidat kapsamında değerlendirmiştir. Daha sonra bu yenilikleri kısımlara ayırıp, hükümlerini zikretmek istemişlerdir. Ancak kötü niyetli kimseler, bidat-ı hasene ve bidat-ı seyyie diye ayırıp; bu imamların taksimatını da, yaptıklarına delil olarak almışlardır.

Örneğin; bidatçilere göre mescidleri süslemek, şarkı okur gibi Kur'an okumak, Kur'an okuyan sistem dalkavuğu *'karileri'* pop yıldızı misali takdim etmek, güzel bidatlerdendir. Ancak İzz bin Abdusselam *(r.h)*, bunları mekruh bidatler kapsamında ele almıştır. Asrımızın çirkin bidatlerinden olan Kur'an okuma tarzının da haram bidatler kapsamında olduğunu söylemiştir. Yine bu taksime en fazla yapışan sofi meşrep insanlar, günümüzde kullanılan birçok giysi ve yaşam koşulunu kötü bidat kapsamında değerlendirmesine rağmen; İmam, bunları mübah bidat kapsamında değerlendirmiştir. Buradan anlaşılmıştır ki; İzz bin Abdüsselam'ın taksimatını esas alanlarla, İmam'ın kastı tamamen farklıdır. Aşağıda İmam'ın başka kitaplarından nakiller yapacağız. Günümüz bidatçilerinin ısrarla *'bidat-ı hasene'* dediği birçok uygulamaya, İmam'ın *'caiz değil'* veya *'bidattir'* dediğine şahitlik edeceğiz.

Buna dair en güzel örnek; İmam'ın, Dımeşk'te kadılık görevine getirildiğinde yaptıklarıdır. İlk olarak hatiplerin ve cami imamlarının işledikleri bidatleri inkâr

1. İmam Şatıbi, örneklerin çoğunu tek tek alıp cevap verir.

etti. Daha sonra günümüzde de yaygın olan Regaib namazının bidat olduğuna dair meşhur bir hutbe verdi. Hatta bununla da yetinmedi, o dönemin meşhur âlimlerinden olup bu namaza cevaz veren İbni Salah'a da bir reddiye yazdı. Bu kitabını da *'Terğib an Salati'r Ragaib El-Mevdua ve Beyan Ma Fiha Min Muhalefeti's Sünen El-Meşrua'* diye isimlendirdi.[1] Oysa bidati kısımlara ayırıp bir kısmını makbul görenlerin çoğuna göre Regaib kandili de, o gecede kılınan namaz da meşrudur ve bidat-i hasenedir. Ancak bu ayrımın akıl hocası kabul edilen İzz bin Abdüsselam, bunu uydurulmuş bidatlerden kabul etmiş, *'daha fazla namaz kıldı diye insan günahkâr mı olur?'* bidat mantığıyla hareket etmemiştir.

Son olarak şunu söyleyebiliriz: Bu taksimatı kabul eden âlimlerin hiçbiri, ayırıcı bir sıfat zikredememiş ve sonradan çıkan amellerin hangisinin bidat, hangisinin bidat olmadığı hususunda açıklama yapamamışlardır. Bu nedenle kendi aralarında da ihtilaf hâlindedirler. Birinin çirkin bir bidattir dediğine bir değeri müstehab demiş, bir grubun bidat-ı hasene diyerek yapıştığı bir amele diğerleri münker ve bidat-i seyyie demişlerdir. Buna örnek olarak Regaib namazını verebiliriz. Şimdi bu ayırımı kabul edenlerin, aynı namaz hakkında verdikleri zıt fetvaları okuyacağız:

İmam Gazali *(r.h)*, İhya-ı Ulumiddin adlı eserinde, bu namazla alakalı uydurma[2] rivayeti verdikten sonra şöyle der: *'...Bu namaz müstehabdır. Onu ahad kişiler naklettiği için teravih ve bayram namazı mertebesinde olmasa da her yıl tekrar ettiğinden burada zikretmeyi uygun gördüm. Ayrıca Kudüs ehlinin bu namaza devam ettiklerini ve terkine müsaade etmediklerini gördüm.'* [3]

---

1. Bu kitap, El-Mektebi'l İslami tarafından, İbni Salah'ın *(r.h)* cevapları da derlenerek basılmıştır. İki imamın karşılıklı yazışmalarını derleyen yayınevi, kitaba 'El-Musacel İlmiyye Beyne İmameyni'l Celileyn İz bin Abdüsselam ve İbni Salah' ismini vermiştir.
2. Rivayetin uydurma olduğunu İhya'nın hadislerini tahric eden İmam Iraki *(r.h)* söyler.
3. 1/202

Bidatin kısımlara ayrıldığına inanan İmam Nevevi *(r.h)* ise bu namaz hakkında çok ağır konuşur, Müslim şerhinde: *'Allah, bu namazı uyduranı ve ortaya çıkaranı kahretsin. Çünkü o, sapıklık ve cahillik olan münker bidatlerdendir.'* [1]

El-Mecmu'da: *'Bu iki namaz, münker ve çirkin bidatlerdendir. Bu namazların, Kutu'l Kulub ve İhya kitaplarında zikredilmesine aldanılmasın. Aynı şekilde bu namaz hakkındaki hadise aldanılmasın, çünkü bunların hepsi batıldır.'* [2]

Bir grup âlime göre müstehab olan ve yapılması gereken bir ibadet, aynı asıllara inanan başka âlimlere göre asılsız ve münker bir eylemdir. Bu durumda, avamdan olan insan ne yapmalıdır?

Sünnetin aslına muhalif her taksimat, her yöneliş, bu tarz çelişkileri barındırmaya mahkûmdur.

4. Şüphe: *'Müslümanların güzel gördüğü, Allah katında da güzel; çirkin gördükleri de, Allah katında çirkindir'* Eseri[3]

Başlıkta verilen bu söz, Abdullah bin Mesud'dan *(r.anh)* nakledilmiştir. Sened yönünden de sahihtir.[4] Bu esere dayanarak, bidat ehli şu sonuca varmışlardır: *'Sonradan çıkan herhangi bir ameli Müslümanlar güzel görürse, bu, Allah'ın katında da güzeldir. Öyleyse bidat diye isimlendirilen birçok amel, Müslümanların yanında güzel kabul edildiğinden ve kendisiyle amel edildiğinden bidat-ı hasenedir.'*

Şüphenin cevabı

Bazıları özellikle bu rivayetin hadis olduğunu iddia etmiş ve merfu rivayet olarak kabul etmişlerdir. Bunun nedeni, bidatleri meşrulaştırma işini Allah Rasûlü'ne *(sav)* dayandırma çabasıdır. Oysa hadis âlimleri, bu rivayetin

1. 8/20
2. 3/548
3. Sahabe sözü
4. Ahmed, 3600; Beyhaki, El-Medhal, 49.

Allah Rasûlü'ne ait merfu bir rivayet değil, sahabeye ait mevkuf bir rivayet olduğunu söylemişlerdir.

Bidat ehlinin belirgin vasıflarından biri, delil aldıkları naslara Bektaşî usulüyle yaklaşıp, nasları bağlamından koparmalarıdır. Abdullah bin Mesud *(r.anh)*, bu sözü nerede ve ne için söylemiştir?[1]

Allah Rasûlü'nün *(sav)* vefatından sonra, kimin halife olacağı konusunda ashab arasında tartışma yaşandı. Daha sonra insanlar Ebu Bekir'e *(r.anh)* biat edip, onu halife olarak seçtiler. Abdullah bin Mesud, bu manzarayı görünce Allah'a hamd etti ve bu sözü söyledi. Yani o, tüm sahabenin Ebu Bekir üzerinde ittifakını, icmalarını baz alarak bu sözü söyledi.[2]

Rivayetin lafızları da bunu göstermektedir. *'Müslümanların'* lafzı cemidir yani çoğuldur. Ve başında elif lam takısıyla gelmiştir. Bu da Arap lugatinde umum ifade eden lafızlardandır. Yani mana şöyle olmaktadır: *'İstisna olmaksızın bütün Müslümanların güzel gördükleri, Allah katında güzeldir.'* Bu da usulde icma dediğimiz şeydir ve *'icma'* hüccettir. Yani tüm Müslümanlar bir konuda icma eder ve bunun şeriata uygun olduğunu söylerlerse bu konu, Allah'ın katında da güzel olmuş olur. Çünkü Allah, bu ümmetin bütününü sapmaktan korumuştur. Allah Rasûlü *(sav)* hadislerinde: *"Benim ümmetim, dalalet üzere bir araya toplanmaz."* [3] buyurmuştur.

Öyleyse bu söze yapışıp, sünnetten uzak bazı grupların güzel gördükleri şeylerin, güzel olduğunu iddia etmek; sözü, bağlamından koparmak ve yanlış yerde kullanmaktır.

---

1. İbni Abdilberr, El-İstizkar, 8/13; Ez-Zeylai, Nasbu'r Raye, 4/133; İbni Hacer, Ed-Diraye, 2/187; Sahavi El-Mekasidu'l Hasene, 1/581.
2. İbni Kesir'in Tarih'inde bu eseri ve hangi bağlamda aktarıldığını, İmam Ahmed'den nakletmiştir. El-Bidaye ve'n Nihaye, 10/361.
3. İbni Mace, Taberani

İbni Mesud'un *(r.anh)* bu sözden bidat-ı haseneyi kast etmediğinin en açık delili, onun bidatlere karşı tutumudur. Bidatlerden sakınılması ve sünnete ittiba konusunda kendinden birçok söz nakledilmiştir. Amelî olarak da bidatlerle mücadele etmiş, iyi niyetle yenilik çıkaranlara karşı gelmiştir.

İmam Dârimi'nin, Sünen'in mukaddimesindeki Amr bin Seleme'nin *(r.anh)* rivayetini daha önce aktardık.[1]

İyi niyetle çıkarılan bidatler karşısında tavrı bu olan bir sahabinin, bu sözüyle bidat-ı haseneyi kast ettiğini söylemek, en basitinden iftiradır.

5. Şüphe: *'Ameller niyetlere göredir'* Hadisinin Yanlış Yorumlanması

Hepimizin bildiği meşhur hadislerden biridir niyet hadisi. Bidatçiler, birçok bidate bu hadisi esas alıp, kişinin ameli niyetine göredir derler. Kişi, yaptığı amelle Allah'a yaklaşmayı murat ederse, şayet bu ameli sonradan ortaya çıkan bir amel de olsa ecrini alır. Çünkü niyeti Allah'ı razı etmektir.

Şüphenin cevabı

Dalalet ehlinin en fazla istismar ettiği hadislerin başında, niyet hadisi gelir. Tevhid ve Sünnet'e muhalif olanların, Allah'ın *(cc)* şeriatına uygun olmayan eylemlerini meşrulaştırmak için başvurdukları temel argüman; niyetlerinin temiz olduğudur. Dış dünyaları İslam'a uygun olmayanların, sadece Allah'ın bilebileceği iç âlemlerinin temizliğine ısrarla vurgu yapmalarının İslam nezdinde bir anlam ifade etmediği şüphenin cevabı neticesinde netleşecektir.

1. Bknz: syf. 169

Bu hadis dikkatle incelendiğinde onların lehine değil, aleyhlerine hüccet olduğu görülecektir. Çünkü İslam, amelleri iki kısma ayırmıştır:

- İslam'ın meşru kabul ettiği ameller
- İslam'ın yasakladığı ameller

Niyetin önemli olduğu ameller, İslam'ın meşru olarak kabul ettiği amellerdir. Bir amele İslam onay vermişse, sahibinin niyetine bakılır; şayet niyeti Allah'ı razı etmekse, onun ameli Allah katında makbul sayılır. Önceki bölümlerde defalarca zikrettiğimiz gibi, amellerin kabul şartı ikidir. İlki, sünnete uygun olması yani İslam'ın meşru kabul ettiği amellerden olması; ikincisi ise ihlasla yapılması, yani niyetin rıza-ı ilahi olmasıdır.

İslam'ın meşru kabul etmediği amellere gelince, bunlarda niyetin hiçbir önemi yoktur. İslam'ın onay vermediği bir amelde kişinin niyeti ne kadar güzel olursa olsun, ameli geçersizdir.

"Onlara: 'Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın' dendiğinde: 'Biz sadece ıslah edicileriz' derler. Dikkat edin! Onlar, bozguncuların ta kendileridir, fakat farkında değillerdir." [1]

Bu ayetin nüzul sebebine bakıldığında, konumuzla direkt bağlantısının olduğu görülecektir. Allah, Müslümanlara ehli kitabı dost tutmayı yasaklamıştı. Medine'de bulunan bazı münafıklar, onlarla iyi münasebetler kurdukları takdirde bunun toplum maslahatına olacağını, ticari olarak Müslümanların zarar etmeyeceğini düşünerek, Allah'ın bu yasağını umursamadılar. Ancak onlar emre muhalefet için değil, Müslümanların iyiliğine niyet ederek bu işi yaptılar. Bunun üzerine bu ayetler indi.[2]

---

1. 2/Bakara, 11-12
2. İbni Kesir, bu görüşü İbni Abbas'tan (ra) aktardı.

Ömer *(r.anh)* kendi döneminde verdiği bir hutbede şu sözleri söylemiştir:

"İnsanlar, Allah Rasûlü döneminde vahye göre yargılanır/değerlendirilirlerdi. Şu anda ise vahiy kesilmiştir. Bizler, sizleri ancak bize görünen zahirî amellerinizle değerlendirebiliriz. Kim bize iyilik gösterirse onu güvenilir kabul eder, kendimize yaklaştırırız. Onun niyetini bilecek olan biz değiliz, sadece Allah'tır. Kim de bize kötülük gösterirse ona güvenmez ve doğrulamayız, velev içinin/niyetinin temiz olduğunu iddia etse de." [1]

Ömer *(r.anh)* bu uyarıyı neden yapmıştı? İnsanlardan bazıları, şeriatın emirlerine muhalefet ediyor; ancak bunu kötü niyetle yapmadıklarını söylüyorlardı. Ömer, onlara bir kaideyi hatırlatıyordu. Sizler bazı hatalarınızı Allah Rasûlü'ne arz edip, niyetinizin farklı olduğunu söylüyordunuz ve o da *(sav)* sizleri tasdik ediyordu. Çünkü ona vahiy geliyordu. Ve Allah doğru olanlar ile yalancı olanları ayırt ediyordu. Ancak aynı şey, benim için söz konusu değildir. Çünkü bana vahiy gelmiyor ve Rasûl'den sonra da kimseye gelmeyecektir. Öyleyse insanlara zahiriyle hükmetmekten başka bir yol yoktur. Niyet temizliği iddiası, İslam'ın kabul etmediği amellerle beraber yok hükmündedir.

Akıl da Ömer'in *(r.anh)* fıkhını gerektirmektedir. Örneğin; hırsız, malı çaldığı kişiye, niyetinin ne kadar iyi olduğunu anlatsa da mağdur olan bunu kabul etmeyecek ve onu hırsızlığıyla yargılayacaktır. Ya da *'fakirlere yardım, İslam'ın emrettiği şeylerdendir ve ben de sizlerin malını çalıp ihtiyaç sahiplerine dağıttım'* diyen bir hırsızın sözünün, kimsenin yanında bir kıymeti yoktur.

Buna binaen; bidat, İslam'ın yasakladığı ve sapıklık kabul ettiği amellerdendir. Allah Rasûlü *(sav)*, onun her türlüsünü sapıklık ve uzak durulması gereken yasaklar kapsamında ele almıştır. Bidat, meşru olmayan amel-

1. Buhari, 2641

ler kapsamında olduğundan, sahibinin niyetinin hiçbir önemi yoktur.

Sonuç olarak;

Bidat ehlinin üzerinde bulundukları sapkınlık için çok fazla şüpheleri vardır. Onların dini, sabit muhkemler üzere değil, müteşabih/şüphe ve zan üzere kuruludur. Her amellerinde kil-u kal cinsinden şüpheleri vardır. Bunların her birini zikretmek mümkün değildir. Ancak bunlardan en yaygın olanlarını zikredip, Allah Rasûlü'nün sünnetine ittibayı yaygınlaştırmak, insanları sünnet dışında yeniliklere davet edenlerin şüphelerine cevap vermek istedim.

Yakinen biliyoruz ki; ümmetlerin Rahman'ın rızasına ermesi ve yeryüzüne vâris olup, hayır ve adaletle orayı imar etmeleri, iki asla bağlıdır. Kime kulluk/ibadet ettikleri ve nasıl kulluk yaptıkları...

İbadet edilenin ortaksız olarak Allah olması, ibadetin sadece rasûllerin gösterdiği şekilde olması... Yani Tevhid ve Sünnet. Bu iki aslın zıddı ise şirk ve bidat. Kendini İslam'a nispet eden milyarlarca insanın yaşadığı tahrif/hurafe, yoksulluk, cehalet ve aşağılanmanın en temel sebebi bu iki aslı bozmalarıdır. Ümmetin ihyası ise kaybettiklerini yeniden kazanmasıyla mümkündür. Bu noktada en büyük görev; kınayıcının kınamasından korkmayan rabbani ilim adamlarına, sadık İslam davetçilerine ve mücahidlere düşmektedir. Ellerinde kuvvet ve temkin bulunanların tevhid ve sünnetin ihkakı, şirk ve batılın iptali konusunda kuvvetlerini; hüccet ve beyan bulunanların ise hüccetlerini çekinmeden kullanmaları, asrımızın en öncelikli farzlarındandır.

"Andolsun, biz elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte kitabı ve mizanı indirdik. Ve kendisine çetin bir sertlik ve insanlar için (çeşitli) yararlar bulunan demiri de indirdik; öyle ki Allah,

kendisine ve elçilerine gayb ile (görmedikleri hâlde) kimlerin yardım edeceğini bilsin (ortaya çıkarsın). Şüphesiz Allah, büyük kuvvet sahibidir, üstün olandır." [1]

Bu ayet, hakkın ihkakı için gerekli olan araçları özetlemiştir. Apaçık deliller, Kitap ve mizan ve bunları destekleyecek demir, yani kuvvet! Bunların biri olmadığında, diğeri her zaman eksik kalacaktır. Tevhid ve Sünnet müdafaasında ilmin eksikliği, kabalık ve zorbalığa; kuvvetin eksikliğiyse gevşeklik ve rehavete kapılmamıza neden olacaktır. Her ikisi birleştiğinde, Nubuvvet menheci üzere İslami mücadele, yoluna devam edecektir.

Allah'ım, bizleri Tevhid ve Sünnet davasının, muhkem asıllara yapışan, sabır ve yakinle yoğrulmuş, güzel ahlakla süslenmiş, ahiret yurdunu arzulayan müdafilerinden kıl. Onun *(sav)* risaletine olan şahitliğimiz gereği; onu insanlığa hakkıyla tanıtmayı bizlere müyesser kıl... Allahumme âmin!

1. 57/Hadid, 25

Notlar

Tüm Rasûllerin Ortak Müjdesi

"... Şayet ona itaat ederseniz, hidayet bulursunuz." *(24/Nur, 54)*
"...ve muhakkak sen insanları dosdoğru yola hidayet edersin." *(42/Şûra, 52)*
İnsanlığın şirk ve bidat bataklığında helak olduğu, bozulma ve ifsadın bireysel olmaktan çıkıp kitlesel hâl aldığı bir dönemde Muhammed (sav) hidayettir.
İtikadî kafa karışıklıklarının, amelî ölçüsüzlüklerin kol gezdiği bir dünyaya tek çözüm, o ve onun önderliğidir.

"Ve kendi izniyle Allah'a çağıran ve nur saçan bir çerağ olarak (gönderdik). Müminlere müjde ver; gerçekten onlar için Allah'tan büyük bir lütuf vardır." *(33/Ahzab, 46-47)*
Yolların karıştığı bir dönemde, her yolun başında dili bizim dilimiz, rengi bizim rengimiz olan cehennem kapısına bekçilik yapanların davetine muhatabız. Her yolun başında duran, bize cennet vadediyor. Ancak davet ettikleri şeyde cennet kokusu yok.
Yolların başını tutmuş olanlar birbirlerini yalanlayıp; 'Ona inanma, onun cennet tabelası aldatmaca, o yol cehenneme çıkar...' diyor. İnsanlığa bir kandil lazım. Tüm yolların tepesine asılacak ve yolların başında duranların iddialarına hakem olacak bir kandil... Yolları öyle bir aydınlatacak ki; ilk adımından son fersahına kadar yolları bütün çıplaklığıyla insanlara gösterecek bir kandil...
İşte o, Muhammed'dir (sav)...

"...Biz seni ancak âlemlere rahmet olasın diye gönderdik." *(21/Enbiya, 107)*
Modern dünyanın hız, haz ve hareketliliğine aldanıp bencilleşen, kendinden başkasını görmeyen kalabalıklar içinde yaşıyoruz. Anne ve baba çocuğuna katı, çocuklar ebeveyne karşı isyankar. Yöneticiler tebaadan nefret ediyor, tebaa yöneticisine beddua ve lanet okuyor. Patronlar işçileri eziyor, işçi patronu görmek dahi istemiyor...
İnsanlığın şefkate, merhamete, anlayışa ne kadar da ihtiyacı var...
İşte bunun membası, Muhammed'dir (sav)...

ISBN 978-605-85073-5-7
9 786058 507357